

กองวิชาการศึกษา กระทรวงธรรมการ

แบบเรียนคณิตศาสตร์

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๐

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕ สตางค์

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ ข้างนอกพรหม พรหม

นายบรรณารักษ์ พิมพ์โฆษณา ๓๐/๕/๓๐

๑๕
๒.๗

๐๐3๐34 - ๐๐3๐35

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

แบบเรียนคณิตศาสตร์

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่ ๒๐๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๐

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕ สตางค์

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ บางขุนพรหม พระนคร

นายวรกิจบรรหาร ผู้พิมพ์ โฆษณา ๓๐/๕/๘๐

(ตัวอย่างการใช้หน้ากระดาษทำเลข)

วันที่ เดือน พ.ศ. ๒๔๘๐
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

๑/๕

วิธีทำ

ลัม 1 ไร่ ลอมม 65 ผล
 ลัม 2 ไร่ ลอมม 65×2 "
 $= 65$
 $\times$
 $\underline{2}$
 ลัม 2 ไร่ ลอมม $\underline{130}$ "
 ร้อยมาเติมอีก $\underline{45}$ "
 ดันมีลัม $\underline{\underline{175}}$ "

๑๗๖

ตอบ 175 ผล ...๓๗๖...

๑
บาท
(เงิน)

๒
สลึง
(เงิน)

๑
สลึง
(เงิน)

๑๐
สีตางค์
(ทองขาว)

๕
สีตางค์
(ทองขาว)

๑
สีตางค์
(ทองแดง)

รูปธนบัตรขนาด ๒๐

รูปธนบัตรขนาด ๑๐

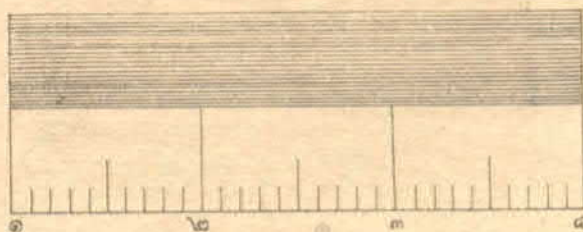

รูปธนบัตรขนาด ๕

รูปธนบัตรขนาด ๑

รูปเครื่องวัดทางยาว อังกฤษ

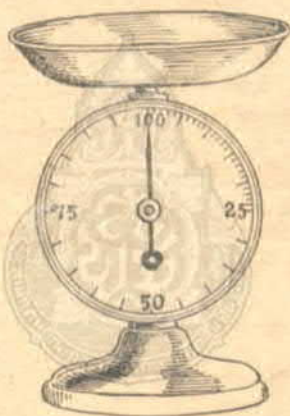
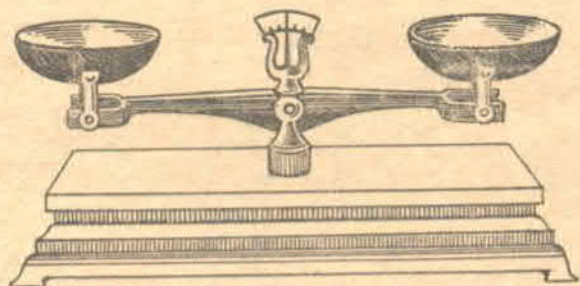

รูปเครื่องวัดทางยาว เมตริก

เซนติเมตร

มิลลิเมตร

เครื่องชั่ง

เครื่องตวง

บัญชีเรื่อง

หน้า

บทที่	๑	อธิบายวิธีสอนเขียนเลขจำนวน ๑๐๐๐—๙๙๙๙	๑
„	๒	วิธีคูณ ทศคูณ ตำแหน่ง ๑๐ ...	๕
„	๓	วิธีหารยาวตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ...	๑๑
„	๔	วิธีหารแบ่งตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ...	๒๐
„	๕	วิธีทำเลขเครื่องหมายบวกลบคูณหารระคนกัน	๒๕
„	๖	การถ่ายมาตราเงินสยาม	๓๐
„	๗	วิธีเขียนบาทสตางค์	๓๓
„	๘	การถ่ายเงินมาตราสยาม (ต่อ)	๓๖
„	๙	„ „ „ „ „ „	๓๙
„	๑๐	การถ่ายมาตราเวลา	๕๑
„	๑๑	การถ่ายมาตราวัฏกระยะเมตริก	๕๕
„	๑๒	การถ่ายมาตราวัฏกระยะไทย	๖๑
„	๑๓	การถ่ายมาตราน้ำหนักเมตริก	๖๗
„	๑๔	การถ่ายมาตราวัฏกระยะอังกฤษ	๗๑
„	๑๕	บวกมาตราเงินบาทสตางค์	๗๔
„	๑๖	บวกมาตราเงินสยาม	๗๘

บทที่ ๑๗	ขวงมาตรการเวลา	...	...	...	๘๒
๑๘	ขวงมาตรการวัฏระยไทย	...	...	...	๘๖
๑๙	ขวงมาตรการวัฏระยเมตริก	...	...	...	๙๐
๒๐	ขวงมาตรการน้ำหนักเมตริก	...	...	...	๙๔
๒๑	ขวงมาตรการวัฏระยอังกฤษ	...	...	...	๙๘
๒๒	ลยมาตรการเงินบาทและสตางค์	...	...	...	๑๐๔
๒๓	ลยมาตรการเงินสยาม	...	...	...	๑๐๗
๒๔	ลยมาตรการเวลา	...	...	...	๑๐๙
๒๕	ลยมาตรการวัฏระยไทย	...	...	...	๑๑๓
๒๖	ลยมาตรการวัฏระยกับน้ำหนักเมตริก	...	...	...	๑๑๖
๒๗	ลยมาตรการวัฏระยอังกฤษ	...	...	...	๑๒๑
๒๘	คณมาตรการเงินบาทและสตางค์	...	...	...	๑๒๙
๒๙	คณมาตรการเงินสยาม	...	...	...	๑๓๒
๓๐	คณมาตรการเวลา	...	...	...	๑๓๖
๓๑	คณมาตรการวัฏระยไทย	...	...	...	๑๓๙
๓๒	คณมาตรการวัฏระยกับน้ำหนักเมตริก	...	...	...	๑๔๔

บทที่ ๓๓	คุณมาตรการวัชรบรรชังกฤษ...	๑๔๘
„ ๓๔	การมาตรการเงินบาทและสตางค์...	๑๔๔
„ ๓๕	การมาตรการเงินสยาม ...	๑๔๘
„ ๓๖	การมาตรการเวลา ...	๑๖๓
„ ๓๗	การมาตรการวัชรบรรชไทย ...	๑๖๗
„ ๓๘	การมาตรการวัชรบรรชกับน้ำหนักเมตริก ...	๑๗๐
„ ๓๙	การมาตรการวัชรบรรชอังกฤษ ...	๑๗๔
„ ๔๐	บัญชีรับจ่ายรายวัน ...	๑๘๒
	แบบสอบข้อม ...	๑๘๙
	แบบฝึกหัดกรรม ...	๒๑๑

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

บทที่ ๑ อธิบายวิธีสอนเขียนเลขจำนวน

ตั้งแต่ 1000 ขึ้นไปถึง 9999

ในชั้น ประถมปีที่ ๒ นักเรียนเคย หักนับ และ อ่านเลข
ถึง จำนวน 999 เท่านั้น นักเรียนที่เรียนครบ จะ หักเขียนและ
อ่าน เลข จำนวน ตั้งแต่ 1000 ขึ้นไปถึง 9999 ได้แล้ว

ขั้นแรกให้นักเรียน หักเขียน เลขจำนวนพัน เริ่ม ตั้งแต่ 1000
ถึง 9000 ดังนี้

1000	เรียกว่า	หนึ่งพัน	(ภาษาพูดใช้ว่า พันหนึ่ง ก็ได้)
2000	,,	สอง พัน	
3000	,,	สาม พัน	
4000	,,	สี่ พัน ฯลฯ	
9000	,,	เก้า พัน	

หมายเหตุในหลักหน่วย ถ้าจำนวน เลข เป็น 1 ต้อง อ่าน
เป็น เอ็ด เช่น 101 อ่านว่า ร้อย เอ็ด 1001 อ่านว่า พัน เอ็ด

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

ให้นักเรียนสังเกตว่า เมื่อ พหุคูณ จำนวน พัน จะ ต้อง มี เลข เรียง กัน 4 ตัว เสมอ คือ ต้อง ใช้ ช่อง 4 ช่อง ดัง ตัวอย่าง ต่อไปนี้

จำนวน	พัน	ร้อย	สิบ	หน่วย	อ่านว่า
542	ว่าง	5	4	2	ห้าร้อยสี่สิบสอง
3000	3	0	0	0	สามพัน
3542	3	5	4	2	สามพันห้าร้อยสี่สิบสอง
405	ว่าง	4	0	5	สี่ร้อยห้า
6000	6	0	0	0	หกพัน
6405	6	4	0	5	หกพันสี่ร้อยห้า

ครู ควร เขียน เลข ที่มี จำนวน พัน ลง บน กระดาษ ตาม คำ แล้ว ให้นักเรียน อ่าน ดัง ๆ เช่น ตัวอย่าง ต่อไปนี้

$$1324 = 1000 + 300 + 20 + 4$$

$$3541 = 3000 + 500 + 40 + 1$$

$$2657 = 2000 + 600 + 50 + 7$$

$$4763 = 4000 + 700 + 60 + 3$$

อธิบายวิธีสอนเขียนเลขจำนวนพันขึ้นไป

๓

$$5931 = 5000 + 900 + 30 + 1$$

$$7435 = 7000 + 400 + 30 + 5$$

$$8976 = 8000 + 900 + 70 + 6$$

$$9764 = 9000 + 700 + 60 + 4$$

แบบฝึกหัดที่ ๑

- (๑) ให้ ครู เขียนเลข ค่อยไป ขึ้นลง บนกระดานดำ แล้วให้นักเรียน อ่าน ทั้ง ๆ เมื่ออ่านได้ ถูกต้อง ก็ให้ลงให้เขียน เชนตัว หนังสือ

1011	1201	1987	2001	2809
3471	4632	5082	6705	7530
8216	9307	8654	7036	9754
9001	9801	8101	8899	8706

- (๒) ให้ นักเรียน เขียน เชน ตัว เลข

สอง พัน เจ็ด ร้อย สี่สิบ เจ็ด	สาม พัน สาม ร้อย หกสิบสอง
ห้า พัน แปด ร้อย สอง	สี่ พัน ห้า ร้อย สิบ หก
หก พัน สาม ร้อย เจ็ด	ห้า พัน สี่ ร้อย ห้า
เจ็ด พัน ร้อย หก	แปด พัน สี่ ร้อย สามสิบ ห้า
เก้า พัน ร้อย สามสิบ สี่	หก พัน สอง ร้อย สิบ หก

แก้พัน ห้า ร้อย เก้า

แปด พัน เก้า ร้อย สิบ สอง

เก้า พัน เจ็ด ร้อย เจ็ด

เก้า ร้อย เจ็ด

(๓) ครู เขียน เลข ลง บน กระดาษ ดำ ตาม วิธี ต่อไปนี้ เป็น
ตัวอย่าง

$$5762 = 5000$$

$$6308 = 6000$$

$$700$$

$$300$$

$$60$$

$$8$$

$$2$$

$$6308$$

$$5762$$

เมื่อได้เขียนและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจแล้ว จึงให้
เขียนจำนวนเลข ต่อไป ชำระ ล่าง นี้ ตาม ทำ ของ เกือบ กัน ต่อ ไป
จนกว่า จะได้รับ ความ สำคัญ พอ เพียง ใน การ อ่าน และ เขียน ตัว
ทุก คน

3478 4536 5763 2079 3806

4580 6532 1987 1706 5409

8432 7564 6543 9872 2604

5073 8964 7482 1651 2786

บทที่ ๒ วิธีคูณ ตัวคูณตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

ในเล่มก่อนนักเรียนได้เรียนวิธีคูณใช้ตัวคูณตั้งแต่ 2 ถึง 9 บัดนี้ควรควรลงมือสอนวิธีคูณใช้ตัวคูณมากกว่า 9 เช่น 14, 39, 68 เป็นต้น

ให้ครูอธิบายว่าวิธีคูณด้วยเลข 2 ตัว ก็ใช้วิธีทำอย่างเดียวกับตัวคูณตัวเดียวเหมือนกัน ที่ต่างกันก็แต่เป็นวิธียาว ต้องเขียนตัวเลขมากกว่ากันเช่นเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๑

$$356 \times 14 =$$

ขั้นที่ ๑

ก่อนที่จะลงมือสอน ให้ครูเขียนตัวตั้งตัวคูณลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนคำนวณเองดังนี้

$$1 \times 10 = 10$$

$$5 \times 10 = 50$$

$$2 \times 10 = 20$$

$$6 \times 10 = 60$$

$$3 \times 10 = 30$$

$$7 \times 10 = 70$$

$$4 \times 10 = 40$$

$$8 \times 10 = 80$$

ขณะนี้ให้นักเรียนพิจารณาที่ดู จะเห็นได้ว่า การที่เขา 10 คูณเลขจำนวนใด ก็เท่ากับเพิ่ม 0 เข้าข้างท้ายเลข

๖

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

จำนวนหนึ่งเข้า 0 หึ่งเท่าหนึ่งเอง ซึ่งคิดทำในใจได้

ชั้นที่ ๒

ต่อไปให้ครูเขียนตัวตั้ง ตัวคูณ ลงบนกระดานดำ แล้ว
ให้นักเรียนคำนวณเอง ดังนี้

$$1 \times 20 = 20$$

$$5 \times 60 = 300$$

$$2 \times 30 = 60$$

$$6 \times 70 = 420$$

$$3 \times 40 = 120$$

$$7 \times 80 = 560$$

$$4 \times 50 = 200$$

$$8 \times 90 = 720$$

ฉะนั้นนักเรียนพิจารณาคำที่ได้เห็นได้ชัดว่า การที่เขา
20, 30, 40 ฯลฯ คูณเลขจำนวนใด ก็เท่ากับเขา 2,
3, 4 ฯลฯ คูณเลขจำนวนหนึ่ง แล้วเพิ่ม 0 เข้าข้าง
ท้ายเลข ผลจำนวนหนึ่งเข้า 0 หึ่งเท่าหนึ่งเอง ซึ่งคิดทำใน
ใจได้ก็เหมือนกัน

ชั้นที่ ๓

356×14 หมายความว่า 356 สิบสี่คนเป็นเท่าไร ?

แต่ $14 = 4 + 10$ เหตุฉะนั้นเราจึงเขา 4 คูณ 356 เสียก่อน
แล้วเขา 10×356 ได้เท่าไร จึงเขาผลคูณทั้ง 2 คราว
นั้นบวกกันเข้า ก็จะได้คำตอบดังนี้

วิธีคูณ ตัวคูณเพียงตำแหน่ง ๑๐

๗

วิธีทำ

ขั้นตอนที่ ๑

$$356 \times 4$$

$$356 \times 4 = 1424$$

ได้ผลเลข 1424 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$1424 = 356 \text{ คูณ 4}$$

ขั้นตอนที่ ๒

$$356 \times 10 = 3560$$

ได้ผลเลข 3560 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 10 \\ \hline \end{array}$$

$$1424 = 356 \text{ คูณ 4}$$

$$3560 = 356 \text{ คูณ 10}$$

ขั้นตอนที่ ๓

$$1424 + 3560 = 4984$$

ได้ผลเลข 4984 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

คูณ

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 10 \\ \hline \end{array}$$

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

1424 = 356	สี่ คน	1424
<u>3560</u> = 356	สิบ คน	<u>3560</u>
<u><u>4984</u></u> = 356	สิบสี่ คน	<u><u>4984</u></u>

ตอบ 4984

ตัวอย่างที่ ๒

$$407 \times 39 =$$

หมายความว่า 407 สามสิบเก้าคนเป็นเท่าไร? แต่
 $39 = 9 + 30$ เหตุนี้เราจึงเอา 9 คูณ 407 เสียก่อน
 แล้วเอา 30 คูณ 407 ใต้เท่าไร เอาผลคูณทั้ง 2 ควรวน
 ขวากันเข้า ก็จะได้คำตอบดังนี้

วิธีทำ

ขั้น ๑
ขั้น ๒
ขั้น ๓
ขั้น ๔
ขั้น ๕
ขั้น ๖
ขั้น ๗
ขั้น ๘
ขั้น ๙
ขั้น ๑๐

$$407 \times 9 = 3663$$

ให้ลงเลข 3663 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้า คน}$$

วิธีคูณ ตัวคูณเพียงตำแหน่ง ๑๐

๕

๕
ชน ท ๒

$$407 \times 30 = 12210$$

ให้ลงเลข 12210 กิ่ง

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้า คน}$$

$$12210 = 407 \text{ สามสิบ คน}$$

๕
ชน ท ๓

$$3663 + 12210 = 15873$$

ให้ลงเลข 15873 กิ่ง

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้า คน}$$

$$12210 = 407 \text{ สามสิบ คน}$$

$$15873 = 407 \text{ สามสิบเก้า คน}$$

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663$$

$$12210$$

$$15873$$

ตอบ 15873

พิมพ์

407

×

34

187 9 កក្កដា 407

3663

187 3 1904 407

1221

15873

020 15873

ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่าเลขที่เลข 3 คือ 407 ปี 1221 นั้น
3 เป็นหลักสิบ เมื่อคูณได้จะต้องทิ้งเลขสิบ ตัวสุดท้าย
ให้ตรงกับหลักสิบ ส่วนหลักต่อไป ก็ทิ้งให้ตรงกับหลักร้อย
หลักพันฯ ตามลำดับ.

แบบฝึกหัดที่ ๒

เลข ตั้งแต่ ชี ๑ ถึง ชี ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หนังสืออีกในใจแล้วตอบ ปากเปล่า

(9) $9 \times 10 = ?$ (10) $8 \times 70 = ?$

(m) $7 \times 30 = ?$ (n) $11 \times 50 = ?$

(9) $12 \times 20 = ?$ (10) $13 \times 30 = ?$

(8) $14 \times 90 = ?$ (9) $15 \times 80 = ?$

() $16 \times 60 = ?$ () $13 \times 40 = ?$

วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๑๑

$$(๑๑) \quad 374 \times 13 = ? \quad (๑๓) \quad 273 \times 17 = ?$$

$$(๑๓) \quad 612 \times 19 = ? \quad (๑๔) \quad 506 \times 24 = ?$$

$$(๑๕) \quad 917 \times 26 = ? \quad (๑๖) \quad 390 \times 35 = ?$$

$$(๑๗) \quad 908 \times 38 = ? \quad (๑๘) \quad 792 \times 54 = ?$$

$$(๑๙) \quad 425 \times 57 = ? \quad (๒๐) \quad 806 \times 63 = ?$$

บทที่ ๓ วิธีหารยาว ๓ ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

ในเล่มก่อนนักเรียนได้เรียนรู้วิธีหารใช้ตัวหาร ตั้งแต่ ๒ ถึง ๙ ซึ่งเรียกว่า หารสั้น บัดนี้ควรลงมือสอนวิธีหารใช้ตัวหารที่มากกว่า ๙ เช่น ๑๓, ๑๖, ๑๗, เป็นต้น วิธีหารชนิดนี้เรียกว่า หารยาว

ให้ครูอธิบายว่าวิธีหารยาวนี้คล้ายกับวิธีหารสั้น หรือจะว่าเป็นวิธีเดียวกันก็ได้ ที่ผิดกันก็แต่เป็นวิธียาว ต้องเขียนตัวเลขมากขึ้นเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๑

ชั้นที่ ๑

$$2535 \div 13$$

ก่อนที่จะลงมือหาร ให้ครูเขียนตัวตั้งตัวคูณลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนคำนวณเองดังนี้

$$13 \times 2 = 26$$

$$13 \times 3 = 39$$

$$13 \times 4 = 52$$

$$13 \times 5 = 65$$

$$13 \times 6 = 78$$

$$13 \times 8 = 104$$

$$13 \times 7 = 91$$

$$13 \times 9 = 117$$

ถ้าพิจารณาให้ดีก็จะเห็นได้ว่า ตัวตั้ง ตัวคูณที่เรียง
กันมา เช่น แถว ทั้งข้าง บนนี้ ก็คือสูตร คูณ แม่ 13 นั่นเอง
ซึ่งคิดทำในใจได้

ชนิดที่ ๒

ให้ครูตั้งเลข หาร ลง ดังนี้

13) 2535 (

ชนิดที่ ๓

ครูจะถามว่า ในจำนวน 25 นั้น มี 13 กี่คน?
เมื่อนักเรียนได้ ตรวจดูแบบคูณข้าง บนนี้ แล้ว คงเห็นว่า 25
ไม่ถึง 26 จึงมีจำนวน 13 แค่คนเดียว เมื่อเช่นนั้นก็
ให้ลงเลข 1 ในช่อง คอบนนี้

13) 2535 (1

เขา 1 คูณ 13 ได้ 13 แล้วเขา 13 เขียนไว้ใต้เลข

25 ดังนี้

13) 2535 (1

วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๑๓

ต่อไปได้เอา 13 ลง 25 คงเหลือ 12 แล้วเอา 12
เขียนไว้ดังนี้

13) 2535 (1

13

12

เลข 3 ที่ยังเหลืออยู่ในจำนวนเลขตั้ง ให้ลดลงมา
เขียนไว้ท้ายเลข 12 ดังนี้

13) 2535 (1

13

123

ครูถามต่อไปว่า ในจำนวน 123 มี 13 กี่คน ?
เมื่อนักเรียนได้ตรวจแบบคูณข้างบนแล้ว คงตอบว่า 9 คน แต่
เหลือเศษ ให้ลงเลข 9 ไว้ในช่อง ตอบ ดังนี้

31) 2535 (19

13

123

เอา 9 คูณ 13 ได้ 117 9 เอาจำนวน 117 นี้เขียน
ลงใต้เลข 123 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

123

117

ต่อไปให้เอา 117 ลบ 123 คงเหลือ 6 แล้วเอา 6
เขียนไว้ดังนี้

13) 2535 (16

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

123

$$\begin{array}{r} 117 \\ \hline \end{array}$$

6

เลข 5 ที่ยังเหลืออยู่ในจำนวนเลข จึงให้ลอก ลงมาเขียน
ไว้ท้ายเลข 6 ดังนี้

13) 2535 (19

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

123

$$\begin{array}{r} 117 \\ \hline \end{array}$$

65

ครูถามต่อไปว่า ในจำนวน 65 มี 13 กี่คน? เมื่อ

วิชาทหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ๑๕
 นักเรียนได้ ตรวจแบบคูณข้างบนแล้ว คงตอบว่า 5 คน ให้
 ลงเลข 5 ไว้ในช่องตอบดังนี้

13) 2535 (195

13

123

117

65

เอา 5 คูณ 13 ได้ 65 ได้เขียนจำนวน 65 นี้ลงใต้
 เลข 65 จำนวนเดิมดังนี้

13) 2535 (195

13

123

117

65

65

แล้วลบ กันไม่เหลือเศษ

ตอบ 195

๑๖

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๒

ชั้นที่ ๑

$$3511 \div 17$$

ให้ครูเขียนตัวตั้ง ตัวคูณ ลงบน กระดานดำ แล้วให้นักเรียน
คำนวณ เชง กัง ค่อยไปห้

$$17 \times 2 = 34$$

$$17 \times 6 = 102$$

$$17 \times 3 = 51$$

$$17 \times 7 = 119$$

$$17 \times 4 = 68$$

$$17 \times 8 = 136$$

$$17 \times 5 = 85$$

$$17 \times 9 = 153$$

ชั้นที่ ๒

ชั้นที่ ๒

ให้ครูตั้งเลขหาร ลง กังนี้

$$17 \overline{) 3511}$$

ชั้นที่ ๓

ชั้นที่ ๓

ครูถามว่า ใน 35 มี 17 กี่คน? เมื่อนักเรียนได้
ตรวจดูในแบบคูณข้างบน คงเห็นว่า 17×2 ได้ 34
เพราะฉะนั้น ใน 35 จึงมี 17 สองคน เขาเลข 2 นั้นเขียนลง
ไว้ ใน ช่อง กอข กังนี้

$$17 \overline{) 3511} (2$$

วิธีการยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ๑๗

เอา 2 คูณ 17 ได้ 34 เอา 34 หักลงไว้ได้เลข
35 คงเหลือ

17)3511(2

34

ต่อไปได้เอา 34 ลบ 35 คงเหลือ 1 แล้วเอา 1 เขียน
ไว้คงเหลือ

17)3511(2

34

1

เลข 1 ที่ยังเหลือ อยู่ในจำนวนเลข คง ให้ลบลงมา
เขียนไว้ท้ายเลข 1 คงเหลือ

17)3511(2

34

11

คำถามต่อไปว่า 11 มี 17 กี่หน? หักเรียนคงตอบว่า
หนึ่งเกือบไม่ถึง เมื่อเขียนก็ให้ลงเลข 0 ไว้ในช่อง คอย
คงเหลือ

17) 3511 (20

$$\begin{array}{r} 34 \\ \hline \end{array}$$

11

ต่อไปให้ลอกเลข 1. ในจำนวนนี้ ลงมาเขียนไว้ท้าย
เลข 1 ดังนี้

17) 3511 (20

$$\begin{array}{r} 34 \\ \hline \end{array}$$

111

แล้วครูถามนักเรียนต่อไปว่า 111 มี 17 กี่คน? เมื่อ
นักเรียนได้ตรวจดูในแบบคูณข้างบน คงตอบว่า 6 คน แต่เหลือ
เศษ เขาเลข 6 เขียนลงไว้ในช่องตอบดังนี้

17) 3511 (206

$$\begin{array}{r} 34 \\ \hline \end{array}$$

111

เขา 6 คูณ 17 ได้ 102 เขา 102 เขียนลงไว้ใต้เลข 111
ดังนี้

17) 3511 (206

$$\begin{array}{r} 34 \\ \hline \end{array}$$

111

102

แล้ว ลบ กัน เหลือ เศษ 9 ได้ เขียน เลข 9 ลงไว้ ดังนี้

17) 3511 (206

34

111

102

9

หมด ตัว ทั้ง พอดี เหลือ อยู่ แต่ เศษ ซึ่ง หาร ไม่ ได้

ตอบ 206 เศษ 9

แบบฝึกหัดที่ ๓

(๑) $1469 \div 13 =$ (๘) $6336 \div 48 =$

(๒) $2125 \div 17 =$ (๙) $3021 \div 53 =$

(๓) $3216 \div 24 =$ (๑๐) $4233 \div 51 =$

(๔) $4321 \div 29 =$ (๑๑) $2790 \div 62 =$

(๕) $3640 \div 35 =$ (๑๒) $5790 \div 64 =$

(๖) $5024 \div 32 =$ (๑๓) $3643 \div 71 =$

(๗) $2714 \div 46 =$ (๑๔) $6210 \div 76 =$

$$(๑๕) \quad 4335 \div 85 = \quad (๑๘) \quad 8134 \div 98 =$$

$$(๑๖) \quad 7125 \div 83 = \quad (๑๙) \quad 5125 \div 57 =$$

$$(๑๗) \quad 6542 \div 96 = \quad (๒๐) \quad 9761 \div 79 =$$

บทที่ ๔ วิธีหารแบ่ง ทศหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

นักเรียนได้เรียนวิธีหารสั้น และหารยาวแล้ว บัดนี้
ครูควรลงมือสอนการแบ่งให้เข้าใจเสียด้วย การแบ่งก็คือ
หารสั้นนั่นเอง ซึ่งเราแบ่งการเป็นคราวๆ ไป
ตัวอย่างที่ ๑

$$357 \div 21$$

ขั้นที่ ๑

ก่อนที่จะลงมือหาร ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้อง
เอาเลขจำนวนอะไรคูณกันจึงจะได้ผลคูณ 21 ? เด็กคงตอบ
ว่า 7 กับ 3 เพราะเหตุว่า $7 \times 3 = 21$ เหตุฉะนั้นถ้าเราจะ
เอา 21 หาร 357 ก็เท่ากับเอา 7 หารเสียก่อนแล้วจึงเอา
3 หาร ผลหารอีกที ก็จะได้ตอบเท่ากับเอา 21 หาร
เหมือนกัน เพราะเหตุว่า $7 \times 3 = 21$

เหตุฉะนั้นถ้าจะเอาตัวหารจำนวนอะไร หารตัวตั้ง ก็
เท่ากับเอาตัวคูณของตัวหารจำนวนนั้น แบ่งหารตัวตั้งเป็น

วิธีการแบ่ง ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๒๑

คราว ๆ ไป เหนอหมด ตัวคุณ

๕ ๘
ขั้นที่ ๒

$$357 \div 7 = 51$$

ให้ลงเลข 51 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 7 \overline{) 357} \end{array}$$

51 คน คนละ 7

๕ ๘
ขั้นที่ ๓

$$51 \div 3 = 17$$

ให้ลงเลข 17 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 7 \overline{) 357} \\ 3 \overline{) 51} \end{array}$$

คนคนละ 7

17 คน คนละ 21

๕ ๘
คช

$$21 \left\{ \begin{array}{l} 7 \overline{) 357} \\ 3 \overline{) 51} \end{array} \right.$$

17

ตอบ 17

ตัวอย่างที่ ๒

$$724 \div 36$$

๕ ๘
ขั้นที่ ๑

ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้องเอาเลขจำนวนเท่าไร

คุณ ก็นิ่ง จะได้ผลคูณเป็น 36? เกิดสงสัยว่า 4 กับ 9
 เพราะเหตุว่า $4 \times 9 = 36$ เหตุฉะนั้นเรา จะเอา 36หาร
 724 ก็เท่ากับเอา 4 หารเสียก่อน แล้วจึงเอา 9 หาร
 ผลหารอีกที ก็จะได้ตอบเท่ากับเอา 36 หาร เหมือนกัน
 เพราะเหตุว่า $4 \times 9 = 36$

๕ ๘
ชนิดที่ ๒

$$724 \div 4 = 181$$

ให้ลงเลข 181 ดังนี้

$$4 \overline{) 724}$$

181 หิน หิน ลง 4

๕ ๘
ชนิดที่ ๓

$$181 \div 9 = 20 \text{ เหลือเศษ } 1 \text{ เศษ } 1 \text{ หัก } 1 \text{ หิน}$$

หิน ลง 4 คือ 4 หินเอง ให้ลงเลข 20 เศษ 1 ดังนี้

$$4 \overline{) 724}$$

$$9 \overline{) 181} \text{ หิน หิน ลง } 4$$

$$20 \text{ หิน หิน ลง } 36$$

เหลือเศษ 1 หิน หิน ลง 4

$$\text{ตอบ } 20 \text{ เศษ } 4$$

$$36 \left\{ \begin{array}{l} 4 \overline{) 724} \\ 9 \overline{) 181} \end{array} \right.$$

$$20 \dots 1$$

ตัวอย่างที่ ๓

$$921 \div 48$$

ขั้นที่ ๑

ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้องเอาเลขจำนวนเท่าไร
คูณกับ ๖ ได้ผลคูณเป็น ๔๘? เด็กคงตอบว่า ๖ กับ ๘
เพราะเหตุว่า $6 \times 8 = 48$ เหตุฉะนั้นถ้าเราจะเอา ๔๘ หาร
๙๒๑ ก็เท่ากับเอา ๖ หารเสียก่อน แล้วจึงเอา ๘ หาร
ผลหารอีกทีก็จะได้ตอบเท่ากับเอา ๔๘ หารเหมือนกัน เพราะ
เหตุว่า $6 \times 8 = 48$

ขั้นที่ ๒

$921 \div 6 = 153$ เหลือเศษ ๓ ให้ลงเลข ๑๕๓ กับเศษ
๓ ดังนี้

$$6 \overline{) 921}$$

๑๕๓ หกคูณ ๖ เหลือเศษ ๓

ขั้นที่ ๓

$153 \div 8 = 19$ เหลือเศษ ๑ เศษ ๑ นี้คือ ๑ หก
คูณ ๖ คือ ๖ นั้นเอง แต่เศษ ๖ ขวดยกับเศษ ๓ รวมกัน
เป็นเศษ ๙ ให้ลงเลข ๑๙ กับ เศษ ๑ ไว้ดังนี้

6) 921

คธ

8) 153 คณคณล 6 เหลือเศษ 3

19 คณคณล 48 เหลือเศษ

1 คณคณล 6

$$48 \left\{ \begin{array}{l} 6) 921 \\ 8) 153 \dots 3 \\ 19 \dots 1 \end{array} \right.$$

ตอบ 19 เศษ 9

แบบฝึกหัดที่ ๔

เลข ตั้งแต่ เลข ๑ ถึง เลข ๑๐ เวลา สอน ให้ นักเรียน บั ก
หนังสือ คณิต ใน โฉนด แล้ว ทอม ยาก เป ล่า

- (๑) จะ ต้อง เอา เลข จำนวน เท่า ไร คูณ กัน จึง จะ ได้ ผล คูณ 24 ?
- (๒) " " " " 30 ?
- (๓) " " " " 45 ?
- (๔) " " " " 55 ?
- (๕) " " " " 63 ?
- (๖) " " " " 64 ?
- (๗) " " " " 72 ?
- (๘) " " " " 49 ?
- (๙) " " " " 42 ?
- (๑๐) " " " " 81 ?

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน ๒๕

$$(๑๑) \quad 3930 \div 30 = \quad (๒๑) \quad 1834 \div 28 =$$

$$(๑๒) \quad 5778 \div 18 = \quad (๒๒) \quad 7315 \div 55 =$$

$$(๑๓) \quad 7728 \div 24 = \quad (๒๓) \quad 5013 \div 81 =$$

$$(๑๔) \quad 3645 \div 45 = \quad (๒๔) \quad 6372 \div 35 =$$

$$(๑๕) \quad 5502 \div 42 = \quad (๒๕) \quad 6091 \div 54 =$$

$$(๑๖) \quad 7239 \div 36 = \quad (๒๖) \quad 1728 \div 32 =$$

$$(๑๗) \quad 3843 \div 63 = \quad (๒๗) \quad 3913 \div 33 =$$

$$(๑๘) \quad 8067 \div 72 = \quad (๒๘) \quad 9167 \div 64 =$$

$$(๑๙) \quad 3680 \div 49 = \quad (๒๙) \quad 3617 \div 99 =$$

$$(๒๐) \quad 3078 \div 81 = \quad (๓๐) \quad 8231 \div 90 =$$

บทที่ ๕ วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน

คำอธิบายวิธีสอน

ในการ ทำเลข เครื่องหมาย บวก ลบ ระคน กัน นักเรียน
ก็ทำตาม เครื่องหมาย ลงมา เป็น ลำดับ อย่าง ธรรมดา
ตัวอย่างที่ ๑

$$205 + 327 - 199 =$$

๒๖

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 205 \\
 + \\
 327 \\
 \hline
 532 \\
 - \\
 199 \\
 \hline
 333
 \end{array}$$

ตอบ 333

แต่ ถ้า มี เครื่องหมาย คูณ หรือหาร ระหว่าง ขวัญ กับ ขวัญ หรือ
 ลบ ขวัญ ต้อง สังเกต ให้ ดี ทำ คูณ หรือ เลี้ยว ก่อน
 ตัวอย่างที่ ๒

$$125 + 371 \times 9$$

หมายความว่า ๑ คูณ ๓๗๑ เท่ากับ ๓๗๑ แล้วจึง
 บวก ๑ คูณ ๓๗๑ เลี้ยวก่อน ได้เท่าไร จึงเอาผล ที่คูณ
 ได้ นั้นมา บวก กับ ๑๒๕ ไม่ใช่เอา ๓๗๑ บวกกับ ๑๒๕ แล้วจึงเอา
 ๑ คูณ ถ้าทำ เช่น นั้น ผิด เพราะ จะ เป็น เอา ๑ ไปคูณ ๔๙๖ ไป
 ซึ่ง ผิด กัน ไกล

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 371 \\
 \times 9 \\
 \hline
 3339
 \end{array}$$

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณหาร ระคนกัน ๒๗

125

3464

ตอบ 3464

ตัวอย่างที่ ๓

$1736 - 990 \div 11$

นี้หมายความว่า 11 หาร แต่ 990 เท่านั้น เหตุฉะนั้น
จึงต้องเอา 11 หาร 990 เสียก่อน ได้เท่าไร จึงเอาผลที่
หารได้นั้น มาลบ 1736 ไม่ใช่เอา 990 ลบ 1736 แล้วจึง
เอา 11 หาร ถ้าทำเช่นนั้นผิด เพราะจะเป็นเอา 11 ไป
หาร 746 ไป ซึ่งผิดกันไกล

วิธีทำ

$11 \overline{) 990}$

90

1736

90

1646

ตอบ 1646

เหตุฉะนั้นถ้าเราต้องการจะให้ทำเลขคู่ไหนก่อน เราจึง
ได้เครื่องหมาย วงเล็บ ดังนี้ () เพื่อให้สังเกตได้ง่ายเข้า

หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า ถ้า มี วงเล็บ ก็ต้องทำ เลขใน วงเล็บ เสีย
ให้เสร็จไปก่อน แล้วจึง นำเขา มาลบ หรือ ขวัก กันต่อไป เช่น
ตัวอย่างที่ ๔

$$(715 \times 13) - (62575 \div 25) + 379$$

นี้หมายความว่า จะต้องเอา 13 คูณ 715 ได้ผล
คูณเท่าไร ตั้งไว้ เอา 25 หาร 62575 ได้ผล หาร
เท่าไร นำเขาไป ลบ ผล คูณ แล้วจึง เอา 379 ไป ขวัก ผล
ลบ นั้น
วิธีทำ

715	×	25) 62575 (2503
13		50
2145		125
715		125
9295		75
2503		75
6792		
379	+	
7171		
7171		

ตอบ 7171

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน ๒๕

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดาน คำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียวตลอดทั้งข้อ จะไม่
เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เพราะความคิดของเด็กจะไม่
แตกฉาน ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่นใน
ตัวอย่าง ๑ $7 + 5$ เป็นเท่าไร? จะต้องลงเลขอะไร?
 $1 + 2$ เป็นเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นนี้

แบบฝึกหัดที่ ๕

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือฝึกในใจแล้วค่อยปากเปล่า

- (๑) $17 + 8 + 9 = ?$ (๑๐) $7 \times 5 + 40 = ?$
(๒) $7 + 15 + 4 = ?$ (๑๑) $21 \times 4 - 10 = ?$
(๓) $12 + 9 + 6 = ?$ (๑๒) $16 \div 4 + 10 = ?$
(๔) $5 + 21 + 7 = ?$ (๑๓) $99 \div 11 + 7 = ?$
(๕) $24 + 7 - 25 = ?$ (๑๔) $110 \div 10 + 21 = ?$
(๖) $34 - 23 + 6 = ?$ (๑๕) $5 \times 25 \div 5 = ?$
(๗) $50 - 37 + 4 = ?$ (๑๖) $135 + 207 + 942 = ?$
(๘) $16 \times 5 + 7 = ?$ (๑๗) $270 + 864 + 1752 = ?$
(๙) $13 \times 7 - 3 = ?$ (๑๘) $2091 + 4743 + 1060 = ?$

$$(๑๙) 9101 - 7799 + 2354 = (๒๕) 364 \times 34 - 8769 =$$

$$(๒๐) 6423 + 3571 - 8856 = (๒๖) 8009 - 3026 \div 17 =$$

$$(๒๑) 10000 - 5555 + 3243 = (๒๗) (5135 \div 65) + 7514 =$$

$$(๒๒) (235 \times 16) + 6231 = (๒๘) 3654 + 7236 \div 35 =$$

$$(๒๓) 7432 + 164 \times 27 = (๒๙) 4815 \div 45 \times 37 =$$

$$(๒๔) 9654 - (79 \times 65) = (๓๐) (209 \times 78 \div 98 =$$

บทที่ ๒ กระจายมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

(๑) ข้อสำคัญที่ครูควร จะ สอนให้ นักเรียน จำไว้ ให้
แม่นยำ คือ

	100	สตางค์ = 1 บาท
เพราะฉะนั้น	200	,, = 2 ,,
,,	300	,, = 3 ,,
,,	400	,, = 4 ,,
,,	500	,, = 5 ,,

๑ บาท

๑ บาท

(๒) ให้ นักเรียน สึกหัก วิธี แยก สตางค์ ให้ เป็น บาท ทั้ง
ตัวอย่าง ต่อไปนี้

วิธีทำเลขมาตราเงินสยาม

๓๑

ให้ครูเขียนลงบนกระดาน คำดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

125 สตางค์ เป็นกี่บาท?

$$\begin{aligned} 125 \text{ สตางค์} &= 100 \text{ สตางค์} + 25 \text{ สตางค์} \\ &= 1 \text{ บาท} + 25 \text{ สตางค์} \\ &\quad \text{ตอบ 1 บาท 25 สตางค์} \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ ๒

334 สตางค์ เป็นกี่บาท?

$$\begin{aligned} 334 \text{ สตางค์} &= 300 \text{ สตางค์} + 34 \text{ สตางค์} \\ &= 3 \text{ บาท} + 34 \text{ สตางค์} \\ &\quad \text{ตอบ 3 บาท 34 สตางค์} \end{aligned}$$

(๓) เมื่อ นักเรียนเข้าใจ วิธีแยกสตางค์ ให้เป็น บาท ก็แล้ว ก็ให้คิดเลขในใจดัง ตัวอย่าง ต่อไปนี้

(๑) 215 สตางค์เป็นกี่บาท? (๒) 325 สตางค์เป็นกี่บาท?

(๓) 452 ,, ,, (๔) 534 ,, ,,

(๕) 763 ,, ,,

(๖) 3 บาท 10 สตางค์ เป็นกี่ สตางค์?

(๗) 5 ,, 20 ,, ,, ,,

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

(๘) 4	บาท	75	สตางค์	เป็นกี่ สตางค์
(๙) 6	„	81	„	„ „
(๑๐) 9	„	36	„	„ „

แบบฝึกหัดที่ ๒

(๑) 170	สตางค์	เป็นกี่ บาท?	(๒) 290	สตางค์	เป็นกี่ บาท?
(๓) 150	„	„ „	(๔) 360	„	„ „
(๕) 475	„	„ „	(๖) 925	„	„ „
(๗) 708	„	„ „	(๘) 1400	„	„ „
(๙) 2250	„	„ „	(๑๐) 3315	„	„ „
(๑๑) 3	บาท	50	สตางค์	เป็นกี่ สตางค์?	
(๑๒) 2	„	75	„	„ „	
(๑๓) 5	„	25	„	„ „	
(๑๔) 6	„	40	„	„ „	
(๑๕) 2	„	20	„	„ „	
(๑๖) 3	„	18	„	„ „	
(๑๗) 7	„	8	„	„ „	
(๑๘) 29	„	5	„	„ „	
(๑๙) 10	„	73	„	„ „	
(๒๐) 39	„	56	„	„ „	

บทที่ ๗ วิธีเขียนบาทสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

(๑) ให้ครูเขียนจำนวนเงินบาท สตางค์ ถึงทศป็น
ลงบนกระดานดำ

๒ บาท ๒๕ สตางค์ คือ

๒๒๕ สตางค์ หรือถ้าจะเขียนให้สั้นก็เขียนดังนี้

๒.๒๕ บาท

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า เครื่องหมายจุด (.)
ซึ่งอยู่ในระหว่างตัวเลขนั้น ใช้กันสำหรับให้รู้ว่า จำนวนที่
อยู่ข้างซ้ายมือ คือข้างหน้าจุด เป็นเงินบาท จำนวนที่อยู่
ข้างขวามือ คือข้างหลังของจุด เป็นสตางค์ ถึงตัวอย่าง
ต่อไปนี้

๓.๕๐ บาท คือ ๓ บาท ๕๐ สตางค์

๒.๗๕ ,, ,, ๒ ,, ๗๕ ,,

๕.๐๘ ,, ,, ๕ ,, ๘ ,,

ครูจึงบอกให้นักเรียนจำไว้ว่า จำนวนข้างขวาจุดเป็น
สตางค์นั้น ต้องมีเลข ๒ ตัวเสมอ เช่นในตัวอย่างที่สุกนั้น

เงิน 5 บาท 8 สตางค์ ถ้าจะ เขียน 5.8 บาท ดังนี้ ก็
จะ ถวายเป็น 5 บาท 80 สตางค์ไป เหตุฉะนั้นจำ จะ ต้อง
เขียน 5.08 ดังนี้จึง จะ ถูก

(๒) ถ้านักเรียนเข้าใจที่สอนมาแล้ว ให้ครูเขียน
จำนวนเงินลงบนกระดานดำ ทั้ง ตัวอย่างต่อไปนี้ แล้วให้
นักเรียน บอก จำนวนเงิน ด้วยปากเปล่า

1.75 บาท.	(ให้ อ่าน ว่า 1 บาท 75 สตางค์)
3.55 ,,	(,, ,, 3 ,, 55 ,,)
5.90 ,,	(,, ,, 5 ,, 90 ,,)
7.07 ,,	(,, ,, 7 ,, 7 ,,)
7.70 ,,	(,, ,, 7 ,, 70 ,,)
10.50 ,,	(,, ,, 10 ,, 50 ,,)
10.05 ,,	(,, ,, 10 ,, 5 ,,)
12.82 ,,	(,, ,, 12 ,, 82 ,,)
15.17 ,,	(,, ,, 15 ,, 17 ,,)
22.09 ,,	(,, ,, 22 ,, 9 ,,)

วิธีเขียนบาทสตางค์

๓๕

แบบฝึกหัดที่ ๗

(๑) ให้ครูเขียนจำนวนเงินต่อไปนี้ลงบนกระดาษคำ แล้วให้นักเรียนอ่านให้ถูกต้อง

3.45 บาท	5.05 บาท	7.50 บาท
10.05 บาท	20.25 บาท	50.10 บาท
17.17 บาท	25.75 บาท	100.10 บาท
1.01 บาท	11.10 บาท	101.51 บาท
9.35 บาท	27.65 บาท	217.09 บาท
.62 บาท	.04 บาท	1.07 บาท

(๒) ให้ครูอ่านจำนวนเงินต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างย่อ

5 บาท	5 สตางค์	70 บาท	75 สตางค์
7	70	15	71
10	15	200	21
100	10	50	1
	75	15	51
70	7	17	9
12	56	228	5
54	6		3

บทที่ ๘ กระจายเงินมาตราสยาม (ต่อ)

คำอธิบายวิธีสอน

เมื่อนักเรียนเข้าใจกระจายบาท สดต่างก็แล้ว ก็ควร
สอน ชั่ง คำลึง บาท สลึง สดต่างก็ ต่อไปนี้

25 สดต่าง (สด.) = 1 สลึง (ส.)

4 สลึง หรือ 100 สดต่าง = 1 บาท (บ.)

4 บาท = 1 คำลึง (ค.)

80 บาท หรือ 20 คำลึง = 1 ชั่ง (ช.)

ให้นักเรียน ท่อง จำ มาตราข้างบนนี้ไว้ ให้แม่นยำ

ตัวอย่าง

ให้กระจาย 12 บ. 3 ส. 2 สด. เป็น สด.

ชั้น
ชนิด ๑

ครูถามต่อไปว่า 1 บ. มีกี่สลึง? เมื่อนักเรียนได้
ตรวจ มาตราข้างบน คงตอบว่า 4 สลึง เมื่อเขียนจริง
เขา 4 คูณ 12 ก็รู้ได้ว่า 12 บ. มีกี่สลึง แล้วเขา
3 ส. ไปบวกกับผลที่คูณได้ รวมทั้งสิ้นเป็น 51 ส. ดังนั้น

12 บ.

1 บ. = 4 ส.

4 ส.

กระจ่ายเงินมาตราสาม

๓๗

ไ้	48 ส.
กับ ชิก	<u>3</u> ,,
รวม	<u>51</u> ,,

๕๔
ชนิดที่ ๒

ครุฑตามต่อไปว่า 1 ส. มีสี่สทางค์ เมื่อให้นักเรียนไ้
ตรวจดูมาตราข้างบนคงตอบว่า 25 สทางค์ เมื่อเขียน
จึงเขา 25 คูณ 51 ก็รู้ไ้ว่า 51 ส. มีสี่สทางค์ แล้ว
เขา 2 สด. ไปบวกกับผลที่คูณไ้ รวมทั้งสิ้นเป็น 1277
สด. จึงนี้

12 บ. 3 ส. 2 สด.

12
×
4

1 บ. = 4 ส.

ไ้ 48 ส.
กับ ชิก 3 ,,

รวมเป็น 51 ,,

1 ส. = 25 สด. 25 × สด.

255 ,,

102 ,,

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

ได้	1275	สต.
กับอีก	2	„
รวม	1277	„

ตอบ 1277 สต.

ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจก็ ให้นักครูชี้ตัวอย่างเช่นข้าง
บนมา ทำให้นักเรียนดูอีก จนกว่าจะเข้าใจ

แบบฝึกหัดที่ ๘

(๑)	ให้กระจาย	189 บ. 2 ส. 16 สต.	เขียนต่างกัน
(๒)	„ „	373 บ. 3 ส. 6 สต.	เขียนต่างกัน
(๓)	„ „	227 บ. 2 ส. 12 สต.	เขียนต่างกัน
(๔)	„ „	29 ค. 3 บ. 2 ส. 75 สต.	เขียนต่างกัน
(๕)	„ „	5 ค. 1 บ. 2 ส. 56 สต.	เขียนต่างกัน
(๖)	„ „	10 ค. 2 บ. 3 ส. 42 สต.	เขียนต่างกัน
(๗)	„ „	12 ค. 3 บ. 1 ส. 70 สต.	เขียนต่างกัน
(๘)	„ „	17 ค. 2 บ. 3 ส. 11 สต.	เขียนต่างกัน
(๙)	„ „	3 ค. 3 บ. 2 ส. 29 สต.	เขียนต่างกัน
(๑๐)	„ „	12 ค. 2 บ. 3 ส.	เขียนถึง
(๑๑)	„ „	19 ค. 3 บ. 2 ส.	เขียนถึง

กระจายเงินมาตราสยาม

๓๕

(๑๒)	ให้กระจาย	14	ท. 2 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๓)	„ „	10	ท. 2 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๔)	„ „	7	ท. 3 บ. 3 ส.	เป็นสลึง
(๑๕)	„ „	9	ช. 3 บ.	เป็นสลึง
(๑๖)	„ „	13	ท. 7 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๗)	„ „	79	ท. 13 บ. 3 ส.	เป็นสลึง
(๑๘)	„ „	89	ท. 14 บ. 17 ส.	เป็นสลึง
(๑๙)	„ „	22	ท. 2 บ. 1 ส.	เป็นสลึง
(๒๐)	„ „	15	ช. 19 ท. 3 ส.	เป็นสลึง

บทที่ ๙ กระจายมาตราเงินสยาม (ต่อ)

คำอธิบายวิธีสอน

เมื่อ นักเรียนเข้าใจกระจาย ซึ่ง คำสั่ง บาท สลึง สตางค์ เป็นสตางค์แล้ว ก็ควร สอน ทอน สตางค์ หรือ สลึง ให้เป็นบาท คำสั่ง ซึ่ง ต่อไป.

ตัวอย่าง

ให้ทอน 9876 สลึง ให้เป็นชั่ง

ขั้นที่ ๑

ครูถามว่า บาท 1 มีกี่สลึง นักเรียนคง ตอบ

ว่า 4 ศึ่ง เมื่อเขียนหึ่งเขา 4 ทาร 9876 ศ. ก็รู้
 ใ้ว่า 9876 ศ. มีกขาทกึ่งห

4)9876 ศ.

2469 บ.

๕๘
ชนท ๒

ครุรงถามว่า คำลึง 1 มีกขาท หักเขียนคงคอบว่า
 4 บาท เมื่อเขียนหึ่งเขา 4 ทาร 2469 บ. ก็รู้ใ้ว่า
 2469 บ. มีกคำลึงคงห

4)9876 ศ.

4)2469 บ.

617 ท. ๑ บ.

๕๙
ชนท ๓

ครุรงถามว่า ชง 1 มีกคำลึง หักเขียนคงคอบว่า 20
 คำลึง เมื่อเขียนหึ่งเขา 20 ทาร 617 ท. ก็รู้ใ้ว่า
 617 ท. มีกชง

4)9876 ศ.

4)2469 บ.

๒๐)617 ท. ๑ บ.

(๑๕) ใต้ทอน	9413 ส.	๕ ๒ เป็นซง
(๑๖) ,, ,,	1001 บ.	๕ ๒ เป็นซง
(๑๗) ,, ,,	2301 บ.	๕ ๒ เป็นซง
(๑๘) ,, ,,	765 ต.	๕ ๒ เป็นซง
(๑๙) ,, ,,	8010 บ.	๕ ๒ เป็นซง
(๒๐) ,, ,,	4321 ส.	๕ ๒ เป็นค่าตั้ง

เมื่อได้ สอนนักเรียน มาถึง ที่นี้ แล้ว ครูควร สอน การ
กระจาย มาตราเงิน พระมา มะลายู อินโดจีน ต่อไป มาตรา
เงิน มีดังต่อไปนี้

มาตราเงิน	พระมา	หรือ	อินเดียน
12 ไพ	๕ เป็น	1	แชนนา
16 แชนนา	๕ เป็น	1	รูบ

มาตราเงิน	มะลายู	หรือ	สิงคโปร์
100 เซ็นต์	๕ เป็น	1	เหรียญ

กระจายมาตรฐานเงินประเทศไทยใกล้เคียง

๔๓

มาตรฐานเงิน อินโดจีน

100 ชองทิม เป็น 1 ปีชาสตร

เทียบเงิน สยาม กับเงิน ต่าง ประเทศ

บาท 1	มีค่าประมาณ	1	รูปี	3	แชนนา	(พระมา)
.. 1		78	เซ็นต์			(มะลายู)
.. 1		1	ปีชาสตร			(อินโดจีน)

ตัวอย่าง ให้กระจาย 178 รูปี 15 แชนนา 9 ไพ เป็นไฟ

ขั้นตอน ครุ จงถาม ว่า เหยียญ รูปี 1 มีกี่ แชนนา เมื่อ
นักเรียน ได้ มาตรฐาน แล้ว ก็ จะ ตอบ ว่า มี 16 แชนนา เมื่อ เซ็น
น พ เขา 16 คุณ เลข จำนวน ไหน นักเรียน คง จะ ตอบ ว่า คุณ
178 รูปี เพื่อให้ รู้ ว่า 178 รูปี มีกี่ แชนนา แล้ว เขา
15 แชนนา ไป ขวัก ผล ที่ คุณ ได้ ดังนี้

$$\begin{array}{rcl}
 & 178 & \text{รูปี 15 แชนนา 9 ไพ} \\
 1 \text{ รูปี} & = & 16 \text{ แชนนา} \quad \times \quad 16 \text{ แชนนา}
 \end{array}$$

1068

178

ได้	2848	แชนนา
กับอีก	<u>15</u>	+
รวม	<u>2863</u>	..

ข้อที่ ๘ ของ ครูถาม ต่อไปว่า แชนนา 1 มีกี่ไฟ นักเรียน คง
ตอบว่า 12 ไฟ เมื่อเขื่อนให้ เขา 12 คน 2863 แชนนา
ก็รู้ว่า ได้ว่า 2863 แชนนา มี กี่ไฟ แล้วเขา 9 ไฟ ขวณผลที่
คุณได้ รวมเป็น 34365 ไฟ ดังนี้

178 ร้อย 15 แชนนา 9 ไฟ
16 ร้อย = 16 แชนนา
16 แชนนา

1068

178

ได้	2848	แชนนา
กับอีก	<u>15</u>	+
รวม	<u>2863</u>	..
1 แชนนา = 12 ไฟ	<u>12</u>	×
		ไฟ

$$16 \text{ แอหนา} = 1 \text{ ร๖}$$

$$16) \overline{127} \quad \text{แอหนา } 10 \text{ ไพ}$$

$$7 \text{ ร๖ } 15 \text{ แอหนา}$$

$$\text{คอบ } 7 \text{ ร๖ } 15 \text{ แอหนา } 10 \text{ ไพ}$$

ครูควรถามนักเรียนเสมอว่า เหตุใดจึงเอา 12 มาหาร แล้วเหตุใดจึงเอา 16 มาหาร ถ้านักเรียนไม่เข้าใจ ครูก็ ต้องอธิบายทีละขั้นไป จนกว่าจะเข้าใจ ครูต้องถามนักเรียน ทุกขั้นไป จนตลอดข้อ

แบบฝึกหัดที่ ๙ ค.

- (๑) จ ทอน 7510 แอหนา ๕ ร๖
 (๒) „ 8431 ไพ ๕ ร๖
 (๓) „ 308 แอหนา 670 ไพ ๕ ร๖
 (๔) „ 411 แอหนา 780 ไพ ๕ ร๖
 (๕) „ 108 ร๖ 204 ไพ ๕ ร๖
 (๖) „ 230 ร๖ 532 แอหนา 417 ไพ ๕ ร๖

หมายเหตุ วิธีกระจายเหรียญเงินเช่นนี้ บัณฑิต เป็นของดีให้ ทำอย่าง เกี่ยว กับ มาตรา เงิน ของ สยาม บาท เป็น สดางค์ ส่วนการ ทอน จำนวน เหรียญ ย่อย ให้ เป็น จำนวน เหรียญ ที่ มี ค่า มาก ก็ สอน ทำนอง เกี่ยว กับ ที่ ทอน สดางค์ ให้ เป็น บาท

กระจายมาตรฐานเงินประเทศใกล้เคียง

๔๓

แบบฝึกหัดที่ ๗ จ.

- (๑) พงกระจาย 115 เทรียนให้เงินเซ็นต์
- (๒) ,, 304 เทรียน 78 เซนต์ ให้เงินเซ็นต์
- (๓) ,, 451 เทรียน 35 เซนต์ ให้เงินเซ็นต์
- (๔) ,, 152 บิชาสตร์ ให้เงินชองติม
- (๕) ,, 236 บิชาสตร์ 97 ชองติม ให้เงินชองติม
- (๖) ,, 315 บิชาสตร์ 83 ชองติม ให้เงินชองติม
- (๗) พงทอน 9600 เซนต์ ให้เงินเทรียน
- (๘) ,, 8759 เซนต์ ให้เงินเทรียน
- (๙) ,, 7638 เซนต์ ให้เงินเทรียน
- (๑๐) ,, 4800 ชองติม ให้เงินบิชาสตร์
- (๑๑) ,, 5432 ชองติม ให้เงินบิชาสตร์
- (๑๒) ,, 7584 ชองติม ให้เงินบิชาสตร์

วิธีเทียบเงินต่างประเทศ

ตัวอย่าง

เงินบาท 1 แลกได้ 1 รูปี 3 แอณา ถ้า มีอยู่
15 บาท จะ แลกได้ 15 รูปี 45 แอณา

วิธีเทียบเงินต่างประเทศ

๔๘

- (๔) เงินบาท 1 แลกได้ 1 ร้อย 2 แชนนา 10 ไพ ถ้า มีเงิน 84 บาท จะแลกเงินอื่นเทียบได้เท่าไร
- (๕) เงิน 2 บาท แลกได้ 2 ร้อย 7 แชนนา ถ้า มีเงิน อยู่ 64 บาท จะแลกเงินอื่นเทียบได้เท่าไร

แบบฝึกหัดที่ ๗ จ.

- (๑) ได้ทอง 2875 ไพ เป็น ร้อย
- (๒) ,, ,, 3460 แชนนา เป็น ร้อย
- (๓) ,, ,, 1408 แชนนา ๑๐ ไพ เป็น ร้อย
- (๔) ,, ,, 4768 ไพ เป็น ร้อย
- (๕) ,, ,, 5896 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละย)
- (๖) ,, ,, 6301 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละย)
- (๗) ,, ,, 7185 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละย)
- (๘) ,, ,, 8432 ซองคัม เป็น บิลลัสคัว
- (๙) ,, ,, 9605 ซองคัม เป็น บิลลัสคัว
- (๑๐) ,, ,, 9078 ซองคัม เป็น บิลลัสคัว
- (๑๑) ได้แทก 1205 ร้อย เป็น แชนนา
- (๑๒) ,, ,, 2573 ร้อย เป็น ไพ
- (๑๓) ,, ,, 3084 ร้อย 15 แชนนา เป็น ไพ

- (๑๔.) ให้แลก 4832 รૂปี 10 แชนนา 6 ไพ เป็นไฟ
- (๑๕.) ,, ,, 1087 เทริขณูเป็นเซ็นต์ (มรลายุ)
- (๑๖.) ,, ,, 3678 เทริขณูเป็นเซ็นต์ (มรลายุ)
- (๑๗.) ,, ,, 4097 ปิศาตกร์เป็น ของคิม
- (๑๘.) ,, ,, 3654 ปิศาตกร์เป็น ของคิม
- (๑๙.) ,, ,, 6325 ปิศาตกร์เป็น ของคิม
- (๒๐.) ,, ,, 7081 ปิศาตกร์เป็น ของคิม
- (๒๑.) ,, ,, 801 ปิศาตกร์ 49 ของคิมเป็นของคิม
- (๒๒.) ,, ,, 765 เทริขณู 57 เซนต์ เป็นเซ็นต์
- (๒๓.) เงิน 1 บาท แลกได้ 1 รૂปี 2 แชนนา 6 ไพ ถ้ามี
เงิน 16 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๔.) เงิน 3 บาท แลกได้ 3 รૂปี 12 แชนนา 6 ไพ ถ้ามี
เงิน 50 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๕.) เงิน 1 บาท แลกได้ 1 ปิศาตกร์ 2 ของคิม ถ้ามีเงิน
15 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๖.) เงิน 2 บาท แลกได้ 1 ปิศาตกร์ 96 ของคิม ถ้ามี
เงิน 40 บาท จะแลกได้เท่าไร

บทที่ ๑๐ กระจายมาตราเวลา

60	วินาที	เป็น	1	นาที
60	นาที	,,	1	ชั่วโมง
24	ชั่วโมง	,,	1	วัน
7	วัน	,,	1	สัปดาห์
30	วัน	,,	1	เดือน
12	เดือน	เป็น	1	ปี
52	สัปดาห์	,,	1	ปี
365	วัน	,,	1	ปี

หมายเหตุ มวตราเวลา ตั้งแต่วินาที ถึง สัปดาห์
เป็นมาตราที่แน่นอน ส่วนที่กล่าวกันว่า 30 วันเป็นเดือน
หรือ 12 เดือน 52 สัปดาห์ และ 365 วัน เป็น 1 ปีนั้น เป็น
ไปโดยประมาณ

การคิดเลขมาตราเวลา นักเรียนจะต้องถือตามที่ไทย
กำหนดไว้ หรือถ้าไทยไม่ได้ กำหนด ก็ต้องถือ ตาม
มาตราข้างบนนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ได้กระขาย 1 เกือบ 3 วัน 4 ชั่วโมง เป็นนาฬิกา
(คิด 1 เกือบ 30 วัน)

วิธีทำ

$$1 \text{ ก.} = 30 \text{ ว.}$$

ได้

กับอีก

รวมเป็น

$$1 \text{ ว.} = 24 \text{ ชม.}$$

ได้

กับอีก

รวม

$$1 \text{ ชม.} = 60 \text{ นาที}$$

ได้

$$\begin{array}{r} 1 \text{ เกือบ} \\ \times \\ 30 \text{ วัน} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \text{ ,,} \\ + \\ 3 \text{ ,,} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 33 \text{ ,,} \\ \times \\ 24 \text{ ชั่วโมง} \\ \hline \end{array}$$

132

66

$$\begin{array}{r} 792 \text{ ,,} \\ + \\ 4 \text{ ,,} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 796 \text{ ,,} \\ \times \\ 60 \text{ นาที} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 47760 \text{ ,,} \\ \hline \end{array}$$

ตอบ 47760 นาที

กระจายมาตราเวลา

๕๓

คำแนะนำครู เวลาทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง คน เกี่ยวตลอดทั้งข้อ ๕
ไม่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เพราะนักเรียนจะไม่เข้าใจ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๑ เกือบ ๓
วัน? แล้วเขา 30 มาทำอะไร? 30 คน ๑ ได้เท่าไร?
แล้วเขา 3 วัน มาทำอะไร? ฯลฯ ทั้งหมด
ตัวอย่างที่ ๒

ให้ทอง 9960 นาฬิก้า เป็นวัน

วิธีทำ

60 นาที. = 1 ชม.

6๐)996๐ นาฬิก้า

24 ชม. = 1 ว.

24)166 ชั่วโมง (6 วัน

144

22

ตอบ 6 วัน 22 ชั่วโมง

คำแนะนำครู เวลาทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น
9960 นาฬิก้า เป็นกี่ ชั่วโมง? ๕ ต้องทำอย่างไร? 6 ชั่วโมง 9
ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? ฯลฯ ทั้งหมด

แบบฝึกหัดที่ ๑๐

เลข ตั้งแต่ ซี่ ๑ ถึง ซี่ ๑๒ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิกในใจ แล้ว คอย ปากเปล่า

- (๑) 125 วินาทีเป็นกี่นาที? (๗) 27 ชั่วโมงเป็นกี่วัน?
 (๒) 183 วินาทีเป็นกี่นาที? (๘) 50 ชั่วโมงเป็นกี่วัน?
 (๓) 300 วินาทีเป็นกี่นาที? (๙) 28 วันเป็นกี่สัปดาห์?
 (๔) 127 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๐) 42 วันเป็นกี่สัปดาห์?
 (๕) 184 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๑) 108 เดือนเป็นกี่ปี?
 (๖) 246 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๒) 132 เดือนเป็นกี่ปี?
 (๑๓) จงกระจาย 1 สัปดาห์ให้เป็นนาที
 (๑๔) 5 วัน 6 ชั่วโมง 55 นาที เป็นกี่นาที?
 (๑๕) ให้ทำ 9700 วินาที เป็นชั่วโมง
 (๑๖) ให้ทอน 9980 นาที ให้เป็นวัน
 (๑๗) ให้กระจาย 1 เดือน 5 วัน 3 ชั่วโมง เป็นนาที
 (๑๘) 1 ปี 2 เดือน 3 วัน 4 ชั่วโมง มีกี่ชั่วโมง?
 (1 ปี = 12 เดือน)

- (๑๙) ให้ออน 8756 ชั่วโมง เป็นเดือน (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๐) 9990 วัน เป็นกี่ปี เดือน? (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๑) ให้ออน 7643 ชั่วโมง เป็นเดือน (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๒) 8004 ชั่วโมง เป็นกี่ปี?
 (๒๓) 2 ปี 3 เดือน 15 วัน มีกี่ชั่วโมง?
 (๒๔) 3 ปี 1 เดือน 10 วัน เป็นกี่สัปดาห์?

บทที่ ๑๑ กระจายมาตราวัตรยะเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

มาตราวัตรยะเมตริก

10 มิลลิเมตร	(มม.)	เป็น 1 เซนติเมตร
10 เซนติเมตร	(ซม.)	,, 1 เดซิเมตร
10 เดซิเมตร	(ดม.)	,, 1 เมตร
10 เมตร	(ม.)	,, 1 เดคาเมตร
10 เดคาเมตร	(กม.)	,, 1 เฮกโตเมตร
10 เฮกโตเมตร	(ฮม.)	,, 1 กิโลเมตร
10 กิโลเมตร	(กม.)	,, 1 มีริอาเมตร (มี.ม.)

ข้อสำคัญที่ครูควรจะต้องให้นักเรียนสังเกตและจำไว้ให้
 แน่นยำ คือ

ในมาตราวัดระยะ เมตร ถูกชื่อเขา เมตร เป็น จำนวน

หน่วย

มิลลิ—หมายความว่า 1 ใน 1000 ส่วนของจำนวนหน่วย

เซนติ— „ „ 1 ใน 100 „ „ „

เดซิ — „ „ 1 ใน 10 „ „ „

เดคา— „ „ 10 คน „ „ „

เฮกโต— „ „ 100 „ „ „

กิโล — „ „ 1000 „ „ „

(1 เมตร = 2 ศอก)

ในมาตราเมตรวัดเวลาจะกระ ร่าย หรือ ทอนง่าย และ
สังเกตและเห็นได้ทันที เพราะมีขึ้นเป็นสิบ ๆ ไป

ตัวอย่างที่ ๑

จงกระ ร่าย 5 เมตร 3 เดซิเมตร 5 เซนติเมตร ให้เป็น
เซนติเมตร

วิธีทำ

$$\begin{array}{rcl}
 & & 5 \text{ ม.} \\
 & & \times \\
 1 \text{ ม.} = 10 \text{ คม.} = & & 10 \text{ คม.}
 \end{array}$$

กระจายมาตราวัดระยะเมตริก

๕๓

$$\text{ไค้} = 50 \text{ กม.}$$

$$\text{กัซซิก} = 3$$

$$\text{รวม} = 53 \text{ ,,}$$

$$1 \text{ กม.} = 10 \text{ ซม.}$$

$$53 \times 10 = 530 \text{ ซม.}$$

$$\text{ไค้} = 530 \text{ ซม.}$$

$$\text{กัซซิก} = 5 \text{ ,,}$$

$$\text{รวม} = 535 \text{ ,,}$$

$$\text{ตอบ } 535 \text{ ซม.}$$

ตัวอย่างที่ ๒

จงกระจาย 3 กิโลเมตร 7 เมตร 3 เมตร ให้

เป็นเมตร

วิธีทำ

$$3 \text{ กม.}$$

$$1 \text{ กม.} = 10 \text{ ซม.}$$

$$3 \times 10 = 30 \text{ ซม.}$$

$$\text{ไค้} = 30 \text{ ซม.}$$

$$1 \text{ ซม.} = 10 \text{ คม.}$$

$$30 \times 10 = 300 \text{ คม.}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \\ \text{กับอีก} \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \text{ คคม.} \\ + \\ 7 \text{ คคม.} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{รวม} \\ 1 \text{ คคม.} = 10 \text{ ม.} \end{array} \quad \begin{array}{r} 307 \text{ คคม.} \\ \times \\ 10 \text{ ม.} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \\ \text{กับอีก} \end{array} \quad \begin{array}{r} 3070 \text{ ม.} \\ + \\ 3 \text{ ม.} \\ \hline \end{array}$$

$$\text{รวม} \quad 3073 \text{ ม.}$$

$$\text{ตอบ} \quad 3073 \text{ ม.}$$

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัว อย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครู
 ชี้ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เซ็นติ-หมายความว่า
 ไร? ใน 5 เมตร มีกี่เซ็นติเมตร? เดซิ-หมายความว่า
 ไร? ใน 3 เดซิเมตร มีกี่เซ็นติเมตร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น
 ตัวอย่างที่ ๓

งทชน 5765 มิลลิเมตร ให้เป็น เมตร

วิธีทำ

5765 มม.

10 มม. = 1 ซม. 10) 5765

10 ซม. = 1 คม. 10) 576 ซม. 5 มม.

10 คม. = 1 ม. 10) 57 คม. 6 ซม.

5 ม. 7 คม.

ตอบ 5 ม. 7 คม. 6 ซม. 5 มม.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ใน 1 ซม. มี
กี่ มม. ? จะต้องเอา 10 ไปทำอะไร ? ใน 1 คม. มีกี่ ซม. ? ฯลฯ
ถึงนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๑

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิกในใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. จงกระจาย 3 ซม. 5 มม.

ให้เขียน มม.

๒. จงกระจาย 2 คม. 3 มม.

ให้เขียน มม.

๓.	พ กระวาย	5 คม. 3 ซม. 2 มม.	ได้เป็น มม.
๔.	พ กระวาย	5 คม. 3 ซม.	ได้เป็น ซม.
๕.	พ กระวาย	2 ม. 3 คม. 5 ซม.	ได้เป็น ซม.
๖.	พ กระวาย	4 คม. 3 ซม.	ได้เป็น ซม.
๗.	พ กระวาย	5 ซม. 12 ม.	ได้เป็น ม.
๘.	พ กระวาย	2 คม. 75 ม.	ได้เป็น ม.
๙.	พ ทอน	123 มม.	ได้เป็น คม.
๑๐.	พ ทอน	5674 มม.	ได้เป็น ม.
๑๑.	พ ทอน	741 ซม.	ได้เป็น ม.
๑๒.	พ ทอน	532 คม.	ได้เป็น ม.
๑๓.	พ ทอน	7009 ซม.	ได้เป็น ม.
๑๔.	พ ทอน	8070 ม.	ได้เป็น คม.
๑๕.	พ ทอน	19674 ม.	ได้เป็น คม.
๑๖.	พ กระวาย	19 ม. 7 คม. 4 ซม. 6 มม.	ได้เป็น มม.
๑๗.	พ กระวาย	76 คม. 9 ม. 5 คม. 3 มม.	ได้เป็น มม.
๑๘.	พ กระวาย	101 ซม. 4 คม. 7 ซม.	ได้เป็น ซม.
๑๙.	พ กระวาย	135 คม. 7 ซม. 5 คม.	ได้เป็น ซม.
๒๐.	พ กระวาย	12 ม. 9 ซม. 7 ม.	ได้เป็น คม.

กระจายมาตราวัตรระยะไทย

๖๑

๒๑. จง ทชน 24567 มม.	ได้เส้น กคม.
๒๒. จง ทชน 76532 ซม.	ได้เส้น ซม.
๒๓. จง ทชน 98650 คม.	ได้เส้น คม.
๒๔. จง ทชน 77654 ม.	ได้เส้น ม. ม.
๒๕. จง ทชน 98755 คคม.	ได้เส้น ม. ม.

บทที่ ๑๒ กระจายมาตราวัตรระยะไทย

12 นิ้ว	เส้น	1 คย
2 คย	..	1 ศอก
4 ศอก	..	1 วา
20 วา	..	1 เส้น
400 เส้น	..	1 โยชน์*

เทียบวิธีประเพณีกับเมตริก

1 คย	=	25 ซม.
1 ศอก	=	50 ซม.
1 วา	=	2 ม.

* ไม่ใช้ร่วทำ

$$1 \text{ เส้น} = 40 \text{ ม.}$$

$$25 \text{ เส้น} = 1 \text{ กม.}$$

มาตราวัดระยะของไทยแต่เดิมใช้วัดเส้น หัว คืบ ศอก
วา เส้น และโยชน์ แต่บัดนี้รัฐบาลกำหนดให้ใช้พระราช
บัญญัติมาตรา ซึ่ง ทวง วัด เป็นมาตรฐานแทน ในชั้นต้นเกรง
จะเห็นที่ลำบากแก่ผู้ใช้ จึงกำหนดวิธีเทียบ กับ ประเพณีไว้
ทั้งข้างต้นนี้ นักเรียนควร รู้และควร จำไว้ทั้ง ๒ อย่าง
ตัวอย่างที่ ๑

ให้ กระจาย 1 เส้น 2 วา 3 ศอก 4 คืบ เป็น นิ้ว
วิธีทำ

		1 เส้น
		×
1 เส้น = 20 วา	ได้	20 วา
		—
	ได้	20 „
กับอีก		+
		2 „
		—
	รวม	22 „
		×
1 วา = 4 ศอก	ได้	4 ศอก
		—
	ได้	88 „
กับอีก		+
		3 „
		—

กระจายมาตราวัดระยะไทย

๖๓

$$\begin{array}{r} \text{รวม} \quad 91 \text{ ศอก} \\ 1 \text{ ศอก} = 2 \text{ คืบ} \quad \begin{array}{r} \times 2 \\ 2 \text{ คืบ} \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \quad 182 \text{ ,,} \\ \text{กัษณิก} \quad 4 \text{ ,,} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{รวม} \quad 186 \text{ ,,} \\ 1 \text{ คืบ} = 12 \text{ นิ้ว} \quad \begin{array}{r} \times 12 \\ 12 \text{ นิ้ว} \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \quad 2232 \text{ ,,} \end{array}$$

$$\text{คืบ} \quad 2232 \text{ นิ้ว}$$

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัว อย่างให้นักเรียนคูณ
กะตามคำ ครู ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น
เส้น 1 มีกี่วา? แล้วเขา 20 มาทำอะไร? 20 คูณ 1 ได้
เท่าไร? แล้วเขา 2 มาทำอะไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒

ให้ทอน 8693 นิ้ว เป็นเส้น

วิธีทำ

$$12 \text{ นิ้ว} = 1 \text{ คืบ} \quad 12 \overline{)8693} \text{ นิ้ว}$$

$$2 \text{ คืบ} = 1 \text{ ศอก} \quad \underline{2)724} \text{ คืบ} \dots 5 \text{ นิ้ว}$$

๖๔

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

$$4 \text{ ศอก} = 1 \text{ วา} \quad 4 \overline{) 362} \text{ ศอก}$$

$$20 \text{ วา} = 1 \text{ เส้น} \quad 20 \overline{) 98} \text{ วา} \dots 2 \text{ ศอก}$$

$$4 \text{ เส้น} \dots 10 \text{ วา}$$

$$\text{ตอบ } 4 \text{ เส้น } 10 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 5 \text{ นิ้ว}$$

ตัวอย่างที่ ๓

จงทำ 8688 นิ้ว เป็น เมตร

วิธีทำ

$$12 \text{ นิ้ว} = 1 \text{ ศอก} \quad 12 \overline{) 8688}$$

$$724 \text{ ศอก}$$

$$1 \text{ ศอก} = 25 \text{ ซม.}$$

$$25 \text{ ซม.}$$

$$3620$$

$$1448$$

$$10 \text{ ซม.} = 1 \text{ คม.} \quad 10 \overline{) 18108} \text{ ซม.}$$

$$10 \text{ คม.} = 1 \text{ ม.} \quad 10 \overline{) 1810} \text{ คม.}$$

$$181 \text{ ม.}$$

$$\text{ตอบ } 181 \text{ ม.}$$

กระฉาบมาตราวัตรระยะไทย

၁၄

คำแนะนำครู เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดู
กรณีคำ คร ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น
8663 หวเป็นกักย? จะต้องทำอย่างไร? 12 พาร 86
ได้เท่าไร เหลือเศษเท่าไร? ฯลฯ ดังนั้น

แบบฝึกหัด ๑๒

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๒ เวลา สอนให้นักเรียนบันทึก
หนังสือ คิดในใจ แล้ว ตอบปากเปล่า

(๑)	87	นว เบิน ก คย ?	(๗)	356	คชก เบิน ก วา ?
(๒)	100	นว เบิน ก คย ?	(๘)	432	คชก เบิน ก วา ?
(๓)	146	นว เบิน ก คย ?	(๙)	544	คชก เบิน ก วา ?
(๔)	73	คย เบิน ก คชก ?	(๑๐)	235	วา เบิน ก เส้น ?
(๕)	101	คย เบิน ก คชก ?	(๑๑)	327	วา เบิน ก เส้น ?
(๖)	219	คย เบิน ก คชก ?	(๑๒)	522	วา เบิน ก เส้น ?
(๑๓)	1792	นว เบิน ก คย ?			
(๑๔)	2	เส้น 15 วา เบิน ก คชก ?			
(๑๕)	5	เส้น เบิน ก เมตร ?			
(๑๖)	2	เส้น 2 วา เบิน ก เมตร ?			

- (๑๗) 183 ศอก เป็น ก วา ?
- (๑๘) 4 วา 3 ศอก 10 นิ้ว เป็น ก นิ้ว ?
- (๑๙) 4 วา 7 นิ้ว เป็น ก นิ้ว ?
- (๒๐) 1786 นิ้ว เป็น ก ศอก ?
- (๒๑) จงทำ 6 เส้น 3 วา 2 ศอกเศษ เป็น นิ้ว ?
- (๒๒) 23 เส้น 18 วา 1 ศอก เป็น ก ศอก ?
- (๒๓) 10 วา เป็น ก ชม. ?
- (๒๔) 13 เส้น 10 วา 2 ศอก เป็น ก นิ้ว ?
- (๒๕) จงทอน 2044 คืบ เป็น เส้น
- (๒๖) 1 เส้น เป็น ก ชม. ?
- (๒๗) 1 เมตร ยาว เท่ากับ 2 ศอก ถ้าซื้อ ลวด มา 107 เมตร จะได้ ลวด ก นิ้ว ?
- (๒๘) เด็กคนหนึ่งซื้อ บาน ฟอก มา เช็ด หิ้ง ยาว 5 เส้น 4 วา อยากจะ ทราบ ว่า บาน เช็ด หิ้ง ยาว กี่ เมตร ?
- (๒๙) ผ้า ผืน หนึ่ง ยาว 29 วา ถ้า ตัด ออก เป็น สอง แฉก แล้ว เขา ตัด กี่ วา ยาว ก นิ้ว ?
- (๓๐) มี เรือ กำนัน สอง ลำ ลำ หนึ่ง ยาว 1 เส้น 15 วา อีก ลำ หนึ่ง ยาว 2000 นิ้ว อยาก ทราบ ว่า ลำ ไหน จะ ยาว กว่า กัน เท่าไร ?

บทที่ ๑๓ กระจายมาตราน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

มาตราน้ำหนักเมตริกนี้คล้ายกับมาตราวิเศษเมตริก
ที่ต่างกันก็แต่ไม่เรียกเมตร เรียกเป็นกรัมไปเท่านั้น นอกจาก
นี้ก็นับเหมือนกัน คือ

มาตราน้ำหนักเมตริก

10	มิลลิกรัม	(มก.)	เป็น	1	เซ็นต์กรัม
10	เซ็นต์กรัม	(ชก.)	„	1	เดซิกรัม
10	เดซิกรัม	(ดก.)	„	1	กรัม
10	กรัม	(ก.)	„	1	เดคากรัม
10	เดคากรัม	(ตดก.)	„	1	เฮกโตกรัม
10	เฮกโตกรัม	(ฮก.)	„	1	กิโลกรัม
10	กิโลกรัม	(กก.)	„	1	มิลลิกรัม (ม.ก.)

(15 กรัม = 1 บาท)

ตัวอย่างที่ ๑

จงกระจาย 7 กรัม 5 เดซิกรัม 3 เซ็นตกรัม ให้
เป็นเซ็นต์กรัม

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 7 \text{ ก.} \\
 \times \\
 10 \text{ กก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{ได้} \quad 70 \text{ กก.} \\
 + \\
 \text{กัซซิก} \quad 5 \text{ กก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{รวม} \quad 75 \text{ กก.} \\
 \times \\
 10 \text{ ชก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{ได้} \quad 750 \text{ ชก.} \\
 + \\
 \text{กัซซิก} \quad 3 \text{ ชก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{รวม} \quad 753 \text{ ชก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{ตอบ} \quad 753 \text{ ชก.} \\
 \hline
 \end{array}$$

วิธีทำ

$$76594 \text{ มก.}$$

$$10 \text{ มก.} = 1 \text{ ชก.} \quad 10)76594$$

$$10 \text{ ชก.} = 1 \text{ กก.} \quad 10)7659 \text{ ชก. } 4 \text{ มก.}$$

$$10 \text{ กก.} = 1 \text{ ก.} \quad 10)765 \text{ กก. } 9 \text{ ชก.}$$

10 ก. = 1 กก. 10)76 ก. 5 กก.

7 กก. ๖ ก.

ทอช 7 กก. 6 ก. 5 กก. 9 ชก. 4 มก.

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลข ตัว อย่างให้นักเรียน คำนวณตาม คำ ครู
อย่า ทำ เสียเอง คน เดียวตลอดทั้ง ชั้ ให้ ครู ตาม นักเรียน ทุก
ชั้น ไป จน ตลอด ชั้ เช่น เดียว กับ ใน บทที่ ๑๑

แบบฝึกหัดที่ ๑๓

เลข ตั้ง แต่ ชั้ ๑ ถึง ชั้ ๑๐ เวลา สอน ให้นักเรียน
ฝึกหัด หัก คณิต ใน ใจ แล้ว ทอช ปาก เปล่า

๑. จงกระจาย 5 กก. 25 ชก. ให้เป็น ชก.
๒. จงกระจาย 7 ก. 3 กก. 4 ชก. ให้เป็น ชก.
๓. จงกระจาย 4 ก. 5 กก. 3 ชก. ให้เป็น ชก.
๔. จงกระจาย 9 ชก. 5 มก. ให้เป็น มก.
๕. จงกระจาย 8 ก. 15 ชก. 7 มก. ให้เป็น มก.
๖. จงกระจาย 8 ชก. 5 กก. 5 ก. ให้เป็น ก.
๗. จงกระจาย 4 กก. 135 ก. ให้เป็น ก.
๘. จงกระจาย 10 กก. 8 กก. ให้เป็น ก.

๙. จงทอน 1045 มก. ให้เป็น ก.
๑๐. จงทอน 1905 ชก. ให้เป็น คกก.
๑๑. จงทอน 18456 ชก. ให้เป็น ชก.
๑๒. จงทอน 8125 ก. ให้เป็น กก.
๑๓. จงทอน 840 คกก. ให้เป็น กก.
๑๔. จงทอน 9004 ก. ให้เป็น กก.
๑๕. จงทอน 12349 คกก. ให้เป็น มี.ก.
๑๖. จงกระจาย 13 ก. 7 ชก. 9 ชก. ให้เป็น มก.
๑๗. จงกระจาย 25 คกก. 6 ก. 4 คกก. ให้เป็น มก.
๑๘. จงกระจาย 18 ชก. ๗ คกก. 8 ก. 3 คกก. ให้เป็น ชก.
๑๙. จงกระจาย 9 กก. 4 ชก. 5 ก. 2 คกก. ให้เป็น ชก.
๒๐. จงกระจาย 11 มี.ก. 7 ชก. 9 ก. ให้เป็น คกก.
๒๑. จงทอน 12345 มก. ให้เป็น คกก.
๒๒. จงทอน 78096 ชก. ให้เป็น คกก.
๒๓. จงทอน 326541 ชก. ให้เป็น กก.
๒๔. จงทอน 705619 ชก. ให้เป็น กก.
๒๕. จงทอน 950031 ก. ให้เป็น มี.ก.

บทที่ ๑๔ กระจายมาตราวัดระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ข้อสำคัญที่ควรควรสอนให้นักเรียนจำไว้ให้แม่นยำ คือ

12 นิ้ว	๕	1 ฟุต
3 ฟุต	๖	1 หลา
1760 หลา	๖	1 ไมล์

ตัวอย่างที่ ๑

จงกระจาย 1 ไมล์ 37 หลา 29 ฟุต 6 นิ้ว เป็น

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 1 \text{ ไมล์} = 1760 \text{ ล.} \\
 \begin{array}{r}
 1 \times \\
 1760 \\
 \hline
 \text{ได้ } 1760 \text{ ,,} \\
 \text{กับอีก } 37 \text{ ,,} \\
 \hline
 \text{รวม } 1797 \text{ ,,} \\
 1 \text{ ล.} = 3 \text{ ฟ.} \\
 \begin{array}{r}
 3 \times \\
 3 \\
 \hline
 \text{ได้ } 5391 \text{ ,,} \\
 \text{กับอีก } 29 \text{ ,,} \\
 \hline
 \text{รวม } 5420 \text{ ,,}
 \end{array}
 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 5420 \\
 12 \times \text{ห.} \\
 \hline
 \text{ได้ } 65040 \\
 \text{กับอีก } 6 \text{ ห.} \\
 \hline
 \text{รวม } 65046 \text{ ห.} \\
 \hline
 \text{ตอบ } 65046 \text{ ห.}
 \end{array}$$

ตัวอย่างที่ ๒

พ.ท.น. 843097 ห. ให้เป็นไมล์

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 12 \text{ ห.} = 1 \text{ พ.} \\
 3 \text{ พ.} = 1 \text{ ล.} \\
 12 \overline{) 643097} \text{ ห.} \\
 3 \overline{) 53591} \text{ พ.ท.} \dots 5 \text{ ห.} \\
 17863 \text{ ล.} \dots 2 \text{ พ.ท.} \\
 1760 \text{ ล.} = 1 \text{ ไมล์. } 1760 \overline{) 17863} \text{ ล.} (10 \text{ ไมล์}
 \end{array}$$

1760

263

ตอบ 10 ไมล์ 263 ล. 2 พ.ท. 5 ห.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครู
 ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่นในตัวอย่างที่ ๑

กระจายมาตราวัตรยะอังกฤษ

๗๓

ถามว่าใน 1 ไมล์มีกี่หลา? จะต้องเอา 1760 ไปทำ
อะไร? แล้วเอา 37 หลา มาทำอะไรต่อไป ฯลฯ ในตัว
อย่างที่ 2 จะทำ 648097 นิ้วให้เป็นฟุต จะต้องทำอย่างไร?
เอา 12 หลา 64 ได้เท่าไร ฯลฯ ทั้งหมดนี้

แบบฝึกหัดที่ ๑๔

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนหัด
หนังสือคิดในใจแล้ว คอยปากเปล่า

๑. จงกระจาย	3 ฟุต	9 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๒. จงกระจาย	7 ฟุต	11 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๓. จงกระจาย	11 ฟุต	11 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๔. จงกระจาย	1 หลา	2 ฟุต	๕ ๕	๕ ๕
๕. จงกระจาย	2 หลา	9 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๖. จงกระจาย	3 หลา	11 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๗. จงกระจาย	5 หลา	7 นิ้ว	๕ ๕	๕ ๕
๘. จงทอน	99 นิ้ว	๕ ๕	๑๒. จงทอน	57 ฟุต
๙. จงทอน	110 นิ้ว	๕ ๕	๑๓. จงทอน	72 ฟุต
๑๐. จงทอน	127 นิ้ว	๕ ๕	๑๔. จงทอน	88 ฟุต
๑๑. จงทอน	139 นิ้ว	๕ ๕		

๗๔

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

๑๕. จงทอน 61 ฟุต 1 หลา เป็นหลา
๑๖. จงกระจาย 2 ไมล์ 15 หลา 2 ฟุต 9 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๗. จงกระจาย 3 ไมล์ 29 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๘. จงกระจาย 5 ไมล์ 17 หลา 7 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๙. จงกระจาย 1 ไมล์ 32 หลา 1 ฟุต เป็นนิ้ว
๒๐. จงกระจาย 4 ไมล์ 48 หลา 2 ฟุต เป็นฟุต
๒๑. จงทอน 432067 นิ้ว เป็นไมล์
๒๒. จงทอน 740054 นิ้ว เป็นไมล์
๒๓. จงทอน 984320 นิ้ว เป็นไมล์
๒๔. จงทอน 84532 ฟุต เป็นไมล์
๒๕. จงทอน 93004 ฟุต เป็นไมล์

บทที่ ๑๕ บวกลบเงินบาทสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกลบเงินบาท
กับ สตางค์ ก็ทำอย่างเดียวกับ บวกจำนวนเลข สามัญตาม
ที่ได้เรียน มาแล้ว

ตัวอย่าง

3.10 บาท + 5.35 บาท + 7.75 บาท เป็นเท่าไร?

วิธีทำ

3.10 บาท

5.35 „

7.75 „

16.20 „

คอบ 16 บาท 20 สตางค์ (หรือ 16.20 บาท)

คำแนะนำครู

ครูให้นักเรียนบวก สตางค์ แลว หน่วย ก่อจน แลว แลว สิบ
ได้ 120 สตางค์ แลว ตามนักเรียนว่า 120 สตางค์ เป็น
กี่บาท กี่สตางค์ ลงสตางค์ไว้ในช่อง สตางค์ แลว จึงเอา
จำนวนบาทที่ทศไว้รวมใน ช่อง บาท ต่อไป

แบบฝึกหัดที่ ๑๕

เลข ตั้งแต่ ซี่ ๑ ถึง ซี่ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คิคในใจ แลว คอบปากเปล่า

๑. 9 สต. + 8 สต. + 7 สต. = ?

๒. 6 สต. + 5 สต. + 9 สต. = ?

๓. 7 สต. + 4 สต. + 8 สต. = ?

๔. 5 สต. + 3 สต. + 9 สต. = ?

๕. 7 ส.ท. + 10 ส.ท. + 5 ส.ท. = ?
๖. 9 ส.ท. + 3 ส.ท. + 12 ส.ท. = ?
๗. 4 ส.ท. + 15 ส.ท. + 7 ส.ท. = ?
๘. 16 ส.ท. + 3 ส.ท. + 8 ส.ท. = ?
๙. 10 ส.ท. + 18 ส.ท. + 21 ส.ท. = ?
๑๐. 25 ส.ท. + 25 ส.ท. + 75 ส.ท. = ?
๑๑. 1.10 บ. + 2.30 บ. + 3.40 บ. = ?
๑๒. 2 50 บ. + 1.20 บ. + 4.10 บ. = ?
๑๓. 3.60 บ. + 1.10 บ. + 5.40 บ. = ?
๑๔. 2.20 บ. + 3.30 บ. + 9.60 บ. = ?
๑๕. 2.09 บ. + 9.07 บ. + 7.08 บ. = ?
๑๖. 17.57 บ. + 31.03 บ. + 61.90 บ. = ?
๑๗. นายแสง มีเงินอยู่ 51 บ. 15 ส.ท. นายสน มี 79 บ. 25 ส.ท. นายสน มี 101 บ. รวมทั้งสามคน จะมีเท่าไร ?
๑๘. แม่ค้าขายผัก อยู่ 3 วัน วันที่ 1 ขายได้ 37 บ. 15 ส.ท. วันที่ 2 ขายได้ 27 บ. 57 ส.ท. วันที่ 3 ขายได้ ๔๙ บ. ๖ ส.ท. ทั้งสามวัน รวมทั้งสามขายผักได้ เงินเท่าไร ?

บวกมาตราเงิน บาท สตางค์

๑๗

๑๙. ชาวนาซื้อเครื่องใช้ในการทำนา คือไถ 10 คันเป็นเงิน 129 บ. 27 สต. เชือก 10 เส้นเป็นเงิน 57 บ. 25 สต. ผาส 10 อันเป็นเงิน 23 บ. 75 สต. รวมทั้งสินเป็นเงินเท่าไร?

๒๐. ร้านขายผ้าแห่งหนึ่ง ขายผ้าไป 5 พับราคาต่าง ๆ กัน พับที่หนึ่งขายได้ 19 บ. 19 สต. พับที่สอง 17 บ. 13 สต. พับที่สาม 6 บ. 59 สต. พับที่สี่ 27 บ. 20 สต. พับที่ห้า 3 บ. 75 สต. รวมราคาผ้าทั้ง 5 พับเป็นเงินเท่าไร?

๒๑. $78.85 \text{ บ.} + 13.45 \text{ บ.} + 52.47 \text{ บ.} =$

๒๒. เด็กนักเรียนคนหนึ่งซื้อหนังสืออ่าน 3 เล่ม ราคา 1 บ. 75 สต. ทำราเชดเล่มหนึ่ง ราคา 1 บ. 50 สต. สมุดทำการ 10 โหล ราคา 2 บ. 25 สต. ปากกา 2 กำมราคา 22 สต. รวมทั้งสินเป็นเงินเท่าไร?

๒๓. แม่ค้าผู้หนึ่งขายมะม่วงได้เงิน 31 บ. 35 สต. มังคุด 29 บ. 63 สต. ทุเรียน 75 บ. 50 สต. รวมทั้งสินแม่ค้าผู้หนึ่งได้เงินเท่าไร?

๒๔. ถ้าจะไปราชบุรี แต่ผู้เที่ยวจะต้องเสียเงินดังนี้ คือค่า

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

รถไฟทั้งขาไปขากลับ 11 บ. 50 สต. ค่ารถม้า 4 บ.
25 สต. ค่าเรือจ้าง 75 สต. ค่าเช่าที่พักและ
ค่าอาหาร 10 บ. 75 สต. รวมทั้งสิ้นจะเสียเงิน
เท่าไร?

๒๕. ลูกจ้าง 17 คนรวมกันรับจ้างทำงานอยู่ 4 วัน วันที่
1 ได้ค่าจ้าง 25 บ. 50 สต. วันที่ 2 ได้ 12 บ.
25 สต. วันที่ 3 ได้ 18 บ. 75 สต. วันที่ 4 ได้
16 บ. 35 สต. รวมทั้งสิ้นลูกจ้างทั้ง 17 คนนั้นได้
เงินเท่าไร?

บทที่ ๑๒ บวกมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีบวกมาตรา
เงินสยาม ก็ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลขสามัญตามที่ได้
เรียนมาแล้ว แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่นเมื่อบวก
จำนวนสตางค์แล้ว ได้เท่าไร จึงทอนให้เป็นสิ่ง บาท คำตั้ง
ซึ่งแล้วเอาไปรวมกันตามหลักนั้นๆ

บวกมาตราเงินสยาม

๗๕

จงบวก 5 ๗. 30 ก. 3 บ. 2 ส. 61 สต. ; 4 ๗. 25 ก.
2 บ. 1 ส. 35 สต. ; 10 ก. 7 บ. 3 ส. 29 สต. เข้าด้วยกัน
วิธีทำ

๗.	ก.	บ.	ส.	สต.
5	30	3	2	61
4	25	2	1	35
0	10	7	3	29
12	8	2	3	0

ตอบ 12 ๗. 8 ก. 2 บ. 3 ส.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานทำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น รวมจำนวน
แถว สี่ทางก็เข้าด้วยกัน เช่นเท่าไร? 125 สี่ทางก็เช่น
สี่สิ่ง ทำอย่างไร? รวมแถว สี่สิ่ง เข้าด้วยกัน เช่นเท่าไร?
11 สี่สิ่ง เช่น ถี่บาท? ทำอย่างไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๖

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึก หนังสือ คัดในใจแล้ว ตอบ ปากเปล่า

$$๑. 3 \text{ ส.} + 2 \text{ ส.} + 5 \text{ ส.} = ?$$

$$๒. 2 \text{ ส.} + 7 \text{ ส.} + 5 \text{ ส.} = ?$$

$$๓. 5 \text{ ส.} + 3 \text{ ส.} + 4 \text{ ส.} = ?$$

$$๔. 7 \text{ ส.} + 8 \text{ ส.} + 9 \text{ ส.} = ?$$

$$๕. 4 \text{ ส.} + 2 \text{ ส.} + 7 \text{ ส.} = ?$$

$$๖. 5 \text{ บ.} + 6 \text{ บ.} + 7 \text{ บ.} = ?$$

$$๗. 4 \text{ บ.} + 3 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} = ?$$

$$๘. 8 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} + 10 \text{ บ.} = ?$$

$$๙. 7 \text{ บ.} + 9 \text{ บ.} + 12 \text{ บ.} = ?$$

$$๑๐. 11 \text{ บ.} + 9 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} = ?$$

$$๑๑. \text{ให้บวก } 3 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 19 \text{ สต.} ; 2 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 35 \text{ สต.} ;$$

$$10 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 27 \text{ สต.} \quad \text{เข้าด้วยกัน}$$

$$๑๒. \text{ให้บวก } 9 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 24 \text{ สต.} ; 17 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 82 \text{ สต.} ;$$

$$9 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 73 \text{ สต.} \quad \text{เข้าด้วยกัน}$$

$$๑๓. \text{ให้บวก } 109 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 16 \text{ สต.} ; 89 \text{ บ. } 15 \text{ สต.} ;$$

$$63 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 7 \text{ สต.} ; 229 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 15 \text{ สต.} \quad \text{เข้า}$$

$$\text{ด้วยกัน}$$

บวกมาตราเงินสยาม

๘๑

๑๔. ให้บวก 15 ช. 2 ค. 3 บ. ; 3 ช. 3 ค. 2 บ. ; 15 ช.
3 บ. เข้าด้วยกัน
๑๕. ให้บวก 25 บ. 2 ส. 10 สต. ; 3 บ. 15 สต. ; 36 บ.
3 ส. 19 สต. ; 2 ส. เข้าด้วยกัน
๑๖. 97 บ. 3 ส. 17 สต. ; 76 บ. 2 ส. 15 สต. ; 23 บ.
3 ส. 16 สต. ; 56 บ. 12 ส. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๑๗. 301 ช. 10 ค. 3 บ. 35 สต. ; 728 ช. 2 บ. ;
69 ช. 15 ค. 3 บ. 29 สต. ; 216 ช. 17 ค. 3 บ.
32 สต. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๑๘. 832 บ. 15 สต. ; 729 บ. 3 ส. 16 สต. ; 928 บ.
1 ส. 17 สต. ; 3001 บ. 3 ส. 18 สต. รวมกัน
เข้าเป็นเท่าไร ?
๑๙. 53 บ. 75 สต. ; 19 บ. 42 สต. ; 54 บ. 50 สต. ;
20. 29 บ. 14 สต. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๒๐. 10 บ. 3 ส. 92 สต. ; 3 บ. 2 ส. 81 สต. ; 15 บ.
1 ส. 36 สต. ; 19 บ. 3 ส. 27 สต. รวมเข้าด้วยกัน
เป็นเท่าไร ?

บทที่ ๑๗ บวกมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา ปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลขสามัญตามที่ได้เรียนมาแล้ว แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อบวกจำนวนนาทีแล้ว ได้เท่าไรจึงทดให้เป็นชั่วโมงต่อไป

ตัวอย่าง

ให้บวก 13 เดือน 15 วัน 11 ชั่วโมง 25 นาที; 17 เดือน 26 วัน 19 ชั่วโมง 55 นาที; 21 เดือน 29 วัน 17 ชั่วโมง 35 นาที เข้าด้วยกัน (คิด 12 เดือนเป็นปี)

วิธีทำ

ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
	13	15	11	25
	17	26	19	55
	21	29	17	35
4	5	12	0	55
ตอบ 4 ปี 5 เดือน 12 วัน 55 นาที				

กำหนดนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น รวมจำนวน
แฉกนาฬิกาเข้าด้วยกันเป็นเท่าไร? ระบุทอน 115 นาทีให้เป็น
ชั่วโมง ระบุต้องทำอย่างไร? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๗

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนบันทึก
หนังสือคืบในใจแล้วคอยปากเปล่า

๑. 9 นาที + 19 นาที + 6 นาที = ?
๒. 18 นาที + 7 นาที + 9 นาที = ?
๓. 17 นาที + 6 นาที + 9 นาที = ?
๔. 25 นาที + 45 นาที + 7 นาที = ?
๕. 50 นาที + 11 นาที + 4 นาที = ?
๖. 5 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง + 10 ชั่วโมง = ?
๗. 7 ชั่วโมง + 15 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง = ?
๘. 17 ชั่วโมง + 8 ชั่วโมง + 6 ชั่วโมง = ?
๙. 12 ชั่วโมง + 6 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง = ?
๑๐. 8 ชั่วโมง + 19 ชั่วโมง + 4 ชั่วโมง = ?

๑๑. 6 วัน 8 ชั่วโมง 30 นาที + 3 วัน 19 ชั่วโมง 42 นาที = ?

๑๒. 6 ปี 19 วัน 2 ชั่วโมง 38 นาที + 7 ปี 179 วัน 16 ชั่วโมง 42 นาที = ?

๑๓. 17 เดือน 29 วัน 17 ชั่วโมง + 12 เดือน 27 วัน 39 ชั่วโมง = ?

๑๔. 2 ปี 317 วัน 19 ชั่วโมง + 6 ปี 236 วัน 16 ชั่วโมง (คิด 365 วันเป็นปี)

๑๕. 209 วัน 15 ชั่วโมง + 179 วัน 19 ชั่วโมง = ?

๑๖. 28 วัน 17 ชั่วโมง 32 นาที 42 วินาที + 19 วัน 7 ชั่วโมง 43 นาที 30 วินาที = ?

๑๗. 191 ปี 6 เดือน 28 วัน + 268 ปี 7 เดือน 11 วัน = ?

๑๘. 146 ปี 46 สัปดาห์ 5 วัน 21 ชั่วโมง + 202 ปี 39 สัปดาห์ 4 วัน 18 ชั่วโมง = ?

๑๙. 19 ชั่วโมง 23 นาที 53 วินาที + 21 ชั่วโมง 45 นาที 33 วินาที = ?

๒๐. 17 ชั่วโมง 20 วินาที + 23 ชั่วโมง 50 นาที 33 วินาที + 14 ชั่วโมง 42 นาที 54 วินาที = ?

๒๑. ช่างไม้พวกหนึ่งรับเหมาปลูกเรือนไว้ 4 หลัง หลัง
ที่ 1 ถ้าหมดจะแล้วใน 5 เดือน 2 สัปดาห์ หลัง
ที่ 2 จะแล้วใน 7 เดือนครึ่ง หลังที่ 3 จะแล้วใน
11 เดือนกับ 11 วัน หลังที่ 4 จะแล้วใน 4 เดือน
3 สัปดาห์ 5 วัน ทั้งนี้ ถ้าจะลงมือทำตั้งแต่
หลังที่ 1 จนถึงหลังที่สี่เป็นลำดับกันไปโดยไม่พัก
จะแล้วเสร็จในเวลาเท่าไร? (คิดเดือนละ 30 วันถ้วน)
๒๒. ระยะทางตั้งแต่กรุงเทพฯ ไปถึงสิงคโปร์ 4 วัน 13
ชั่วโมงถึง ทั้งที่สิงคโปร์ไปกรุงลอนดอน 4 สัปดาห์
3 วัน 18 ชั่วโมงถึง ชายผู้หนึ่งออกจากกรุงเทพฯ
จะไปลอนดอน ถ้าไปคิดพายเรือข้ามช่องแคบ ต้องออก
เรือแอชลเงาะเรือเล็ก 5 วัน 6 ชั่วโมง ทั้งนี้ นาน
เท่าไรจึงจะถึงลอนดอน?
๒๓. เมื่อสิ้นศก ลง ทราบว่าในปลายเดือนเมษายนฝนตก
รวมทั้งสิ้น 5 วัน 7 ชั่วโมง เดือนพฤษภาคมตก
8 วัน 5 ชั่วโมง 60 นาที มิถุนายนตก 2 สัปดาห์
3 วัน 40 นาที กรกฎาคมตก 15 วัน 8 ชั่วโมง
48 วินาที สิงหาคมตก 13 วัน ๖ ชั่วโมง 21 นาที

36 วินาที ถ้าย้ายนอก 6 วัน ตุลาคม ตก 9 วัน
 11 ชั่วโมง 12 นาที พฤศจิกายน ตก 6 วัน 30 นาที
 รวมเป็นเวลาเท่าไร ที่ฝนได้ตกใน ปี นั้น ?

๒๔. ให้หาผลบวกของเลขต่อไปนี้ 171 ปี 265 วัน 10
 ชั่วโมง ; 195 ปี 173 วัน 14 ชั่วโมง ; 107 ปี 150 วัน
 18 ชั่วโมง

๒๕. ผู้ตรวจการคนหนึ่ง ต้อง ออกตรวจการ 4 ครั้ง ครั้งที่ 1
 ไป 2 เดือน 15 วัน ครั้งที่ 2 ไป 3 เดือนครึ่ง ครั้งที่ 3
 ไป 3 เดือน 18 วัน ครั้งที่สุดไป 3 สัปดาห์ อยาก
 จะทราบว่า รวมทั้งปี ข้าหลวงไปตรวจการ นานเท่าไร
 (คิดเดือนละ 30 วันถ้วน)

บทที่ ๑๙ บวกมาตราวัดระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา เส้น วา
 คอก คืบ ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับบวกเลขสามัญ แต่
 ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อบวกจำนวนคืบแล้ว ได้
 เท่าไร จึงทดให้ เป็นศอก แล้วจึงบวกจำนวนศอกต่อไป

ตัวอย่าง

ขย ขวก 73 เส้น 16 วา 3 ศอก 1 คืบ : 42
 เส้น 14 วา 1 ศอก 1 คืบ : 95 เส้น 12 วา 2 ศอก
 เข้า ควดย กัน

วิธีทำ

เส้น	วา	ศอก	คืบ
73	16	3	1
42	14	1	1
95	12	2	0
212	3	3	0

คชข 212 เส้น 3 วา 3 ศอก

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน กระดานดำ ครู
 อย่าทำเสียเอง คนเดียวตลอดทั้งข้อ แต่ให้ถามนักเรียนทุก
 ชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น รวมจำนวนแล้วคืบเข้าควดยกันเป็น
 เท่าไร? และ 2 คืบเป็นกี่ศอก? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

แบบฝึกหัดที่ ๑๘

เลขตั้ง แต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คิคิในใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

๑. $4 \text{ คืบ} + 7 \text{ คืบ} + 9 \text{ คืบ} = ?$

๒. $7 \text{ คืบ} + 8 \text{ คืบ} + 11 \text{ คืบ} = ?$

๓. $6 \text{ คืบ} + 10 \text{ คืบ} + 9 \text{ คืบ} = ?$

๔. $12 \text{ คืบ} + 8 \text{ คืบ} + 9 \text{ คืบ} = ?$

๕. $13 \text{ คืบ} + 7 \text{ คืบ} + 8 \text{ คืบ} = ?$

๖. $7 \text{ ศอก} + 5 \text{ ศอก} + 6 \text{ ศอก} = ?$

๗. $8 \text{ ศอก} + 9 \text{ ศอก} + 7 \text{ ศอก} = ?$

๘. $6 \text{ ศอก} + 11 \text{ ศอก} + 4 \text{ ศอก} = ?$

๙. $9 \text{ ศอก} + 7 \text{ ศอก} + 10 \text{ ศอก} = ?$

๑๐. $12 \text{ ศอก} + 9 \text{ ศอก} + 4 \text{ ศอก} = ?$

๑๑. 79 เส้น 15 วา $3 \text{ ศอก} + 153 \text{ เส้น } ๗ \text{ วา } 2 \text{ ศอก} = ?$

๑๒. 19 เส้น 15 วา $1 \text{ ศอก } 7 \text{ นิ้ว} + 51 \text{ เส้น } 5 \text{ วา } ๓ \text{ ศอก} = ?$

๑๓. 5 เส้น 9 วา $1 \text{ คืบ} + 27 \text{ เส้น } 10 \text{ วา } 11 \text{ คืบ} = ?$

๑๔. 360 เส้น 11 วา 3 ศอก + 84 เส้น 4 วา 2 ศอก
11 นิ้ว = ?

๑๕. 79 เส้น 18 วา 1 ศอก 1 คืบ + 67 เส้น 5 วา
3 ศอก 1 คืบ = ?

๑๖. บิดขาย นข้าวเก่า ซอ ที่ ค่ำบด ค่นง ยาว 7 เส้น 17 วา
3 ศอก คืบ บ่น ซอเค็ม ซิก ยาว 5 เส้น 19 วา 2 ศอก
จกค่นน รวมเป็นเนื้อที่ ยาวเท่าไร ?

๑๗. ถนสายใหญ่ยาว 394 เส้น 18 วา 3 ศอก สาย
แยกที่หนึ่ง 201 เส้น 7 วา 2 ศอก สายแยกที่สอง
ยาว 397 เส้น 9 วา 1 ศอก 1 คืบ รวมทั้งสาม
สายนี้จะเป็นหนทางไกลเท่าไร ?

๑๘. วันหนึ่งเกิด สอง คน ออก จากโรงเรียน ต่างคนต่าง จะ
ไป เทียวเล่น คนหนึ่ง พอเดินไปได้ 37 เส้น 5 วา
3 ศอก ก็ ชื่นรดไป อีก 120 เส้น 18 วา 3 ศอก คืบ
แต่เกิด อีกคน หนึ่งไป ทาง เวช ซึ่ง คิดเป็น หนทางไกล
103 เส้น 17 วา รวมทางที่ เกิด ทั้ง 2 คนได้ ไปใน

วันนี้จะไกลเท่าไร ?

๑๙. ให้ทำเลขต่อไปนี้ รวมให้เป็นจำนวนเดียวกัน แล้วตอบตามมาตรา

356	เส้น	17	วา		
678	เส้น	82	วา	2	ศอก
51	ศอก	100	คืบ		
77	เส้น	65	นิ้ว		

๒๐. นายห้างผู้หนึ่งซื้อโซ่มา ๓ ชะนิก ชะนิกที่ 1 ยาว 5 วา 3 ศอก 1 คืบ 11 นิ้ว ชะนิกที่ 2 ยาว 2 วา 1 ศอก 8 นิ้ว ชะนิกที่ 3 ยาว 2 ศอก 10 นิ้ว รวมโซ่ทั้ง 3 ชะนิกจะยาวเท่าไร ?

บทที่ ๑๙ บวกมาตราวัดระยะเมตร

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา เมตร เทซิเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกัน คืบ ขวเลข สามัญ แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อบวกจำนวนมิลลิเมตรแล้ว ได้เท่าไร จึงทอนให้เป็นเซนติเมตร

บวกมาตราวัดระยะเมตริก

๕๑

แล้วจึง บวก จำนวน เซ็นติเมตร ต่อไป

ตัวอย่าง

พววก 5 ม. 7 คม. ; 9 ม. 6 คม. 8 ซม. 5 มม. ;
16 ม. 3 คม. 6 ซม. 8 มม. เข้า ด้วย กัน

วิธีทำ

ม.	คม.	ซม.	มม.
5	7	0	0
9	6	8	5
16	3	6	8
31	7	5	3

ตอบ 31 ม. 7 คม. 5 ซม. 3 มม.

คำแนะนำ

เวลา ทำ เลข ตัวอย่าง ให้ นักเรียน ดูบนกระดาน คำ ครู
อย่า ทำ เสียเอง คนเดียว ตลอด ทั้งชั้น แต่ให้ถาม นักเรียนทุก
ชั้นไป จนตลอด ชั้น เช่น รวม จำนวน แล้ว มีลิเมตร เข้า ด้วย
กัน เป็น เท่าไร ? 13 มิลลิเมตร เป็น กี่ เซ็นติเมตร ? ฯลฯ
ถึง น เบน ตน

แบบฝึกหัดที่ ๑๗

เลข ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๕ เวลา สอนให้ นักเรียน บัด
หนังสือ คณิตในใจ แล้ว คอบ ปากเปล่า

๑. 5 มม. + 6 มม. + 7 มม. = ?
๒. 7 มม. + 8 มม. + 9 มม. = ?
๓. 9 มม. + 12 มม. + 7 มม. = ?
๔. 6 ซม. + 7 ซม. + 10 ซม. = ?
๕. 8 ซม. + 14 ซม. + 3 ซม. = ?
๖. 15 ซม. + 7 ซม. + 8 ซม. = ?
๗. 6 ซม. + 17 ซม. + 5 ซม. = ?
๘. 9 คม. + 11 คม. + 7 คม. = ?
๙. 8 คม. + 23 คม. + 5 คม. = ?
๑๐. 3 คม. + 32 คม. + 7 คม. = ?
๑๑. 7 ม. + 5 ม. + 8 ม. = ?
๑๒. 9 ม. + 3 ม. + 6 ม. = ?
๑๓. 11 ม. + 6 ม. + 8 ม. = ?
๑๔. 14 กกม. + 7 กกม. + 5 กกม. = ?
๑๕. 15 กกม. + 9 กกม. + 8 กกม. = ?

$$\text{๑๖. } 35 \text{ ซม. } 3 \text{ มม. } + 9 \text{ ซม. } 5 \text{ มม. } + 3 \text{ ซม. } 45 \text{ ซม. } \\ + 8 \text{ ซม. } 13 \text{ ซม. } 9 \text{ มม. } = ?$$

$$\text{๑๗. } 15 \text{ ซม. } 3 \text{ ซม. } 5 \text{ ซม. } + 13 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 2 \text{ ซม. } 5 \text{ มม. } \\ + 26 \text{ ซม. } 8 \text{ มม. } = ?$$

$$\text{๑๘. } 16 \text{ ซม. } 9 \text{ ซม. } 6 \text{ ซม. } 5 \text{ มม. } + 12 \text{ ซม. } 9 \text{ ซม. } 24 \text{ มม. } \\ + 27 \text{ ซม. } 13 \text{ ซม. } 11 \text{ ซม. } 18 \text{ มม. } = ?$$

$$\text{๑๙. } 3 \text{ ซม. } 54 \text{ ซม. } 7 \text{ มม. } + 4 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 5 \text{ มม. } + 7 \text{ ซม. } \\ 75 \text{ ซม. } 6 \text{ มม. } + 8 \text{ ซม. } 44 \text{ ซม. } 3 \text{ มม. } = ?$$

$$\text{๒๐. } 3 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 5 \text{ มม. } + 3 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 5 \text{ ซม. } 6 \text{ มม. } + 6 \text{ ซม. } \\ 5 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } + 4 \text{ ซม. } 3 \text{ ซม. } 1 \text{ มม. } = ?$$

$$\text{๒๑. } 3 \text{ ซม. } 115 \text{ ซม. } 25 \text{ ซม. } + 7 \text{ ซม. } 69 \text{ ซม. } 74 \text{ ซม. } + 5 \text{ ซม. } \\ 521 \text{ ซม. } + 9 \text{ ซม. } 672 \text{ ซม. } 84 \text{ ซม. } = ?$$

$$\text{๒๒. } 7 \text{ ซม. } 5 \text{ ซม. } 24 \text{ ซม. } + 8 \text{ ซม. } 2 \text{ ซม. } 87 \text{ ซม. } + 7 \text{ ซม. } 95 \text{ ซม. } \\ + 9 \text{ ซม. } 2 \text{ ซม. } 15 \text{ ซม. } + 5 \text{ ซม. } 3 \text{ ซม. } 76 \text{ ซม. } = ?$$

$$\text{๒๓. } 7 \text{ ซม. } 2 \text{ ซม. } 5 \text{ ซม. } 75 \text{ ซม. } + 3 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 15 \text{ ซม. } + 8 \text{ ซม. } \\ 7 \text{ ซม. } 6 \text{ ซม. } 56 \text{ ซม. } + 9 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. } 33 \text{ ซม. } + 6 \text{ ซม. } 6 \text{ ซม. } \\ 6 \text{ ซม. } 66 \text{ ซม. } = ?$$

$$\text{๒๔. } 5 \text{ ซม. } 4 \text{ ซม. } 27 \text{ ซม. } + 9 \text{ ซม. } 92 \text{ ซม. } + 7 \text{ ซม. } 7 \text{ ซม. }$$

$$8 \text{ ซม.} + 9 \text{ ซม.} + 8 \text{ ซม.} + 76 \text{ ซม.} + 2 \text{ ม.} + 54 \text{ ซม.} =$$

๒๕. เชือกเส้นหนึ่งยาว 7 ซม. 9 ม. 3 ซม. 4 ม. เส้นที่

สองยาว 9 ซม. 18 ซม. 5 มม. เส้นที่สามยาว

6 ซม. 9 ม. 5 ซม. 7 มม. เส้นที่สี่ยาว 11 ซม.

7 ซม. 7 ม. 5 ซม. ถ้าต่อเชือกสี่เส้นนั้นเข้าจะยาว

เท่าไร?

บทที่ ๒๐ บวกมาตราหน้าหนักเมตร

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวก มาตรา กรัม
เคซีกรัม เซ็นติกรัม ฯลฯ ก็ทำอย่าง เดียว กัน กับ บวก
เลข สามัญ แต่ต้อง บวก เช่น จำนวน ๆ ไป เช่น เมื่อ บวก
จำนวน มิลลิกรัม แล้ว ได้เท่าไร จึง ทอน ได้ เช่น เซ็นติกรัม แล้ว
จึง บวก จำนวน เซ็นติกรัม ต่อไป

ตัวอย่าง

จงบวก 14 ก. 3 กก. 9 ชก. 5 มก. ; 7 ก. 6
กก. 5 ชก. 3 มก. ; 9 ก. 7 กก. 4 ชก. 8 มก. เข้า
ด้วยกัน

บวกมาตราบ้านนักเมตริก

๘๕

วิธีทำ

ก.	กก.	ชก.	มก.
14	3	9	5
7	6	5	3
9	7	4	8 ⁺
31	7	9	6

ตอบ 31 ก. 7 กก. 9 ชก. 6 มก.

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูอ่านทำนองเสนาะเสียงดังชัด ชัด ให้ครู
ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่นเดียวกับในบทก่อนๆ

แบบฝึกหัดที่ ๒๐

เลขตั้งแต่ ชั ๑ ถึง ชั ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนนับ
หนังสือคิกในใจแล้ว ตอบปากเปล่า

๑. 3 มก. + 7 มก. + 6 มก. = ?

๒. 5 มก. + 8 มก. + 7 มก. = ?

๓. 6 มก. + 13 มก. + 9 มก. = ?

๔. 7 ชก. + 8 ชก. + 11 ชก. = ?

๕. 3 ชก. + 17 ชก. + 7 ชก. = ?

๖. 18 ชน. + 5 มก. + 8. ชน. = ?

๗. 4 ชน. + 18 ชน. + 7 ชน. = ?

๘. 6 กก. + 14 กก. + 7 กก. = ?

๙. 8 กก. + 16 กก. + 5 กก. = ?

๑๐. 9 กก. + 10 กก. + 3 กก. = ?

๑๑. 6 ก. + 15 ก. + 7 ก. = ?

๑๒. 4 ก. + 17 ก. + 9 ก. = ?

๑๓. 5 ก. + 7 ก. + 19 ก. = ?

๑๔. 17 กก. + 6 กก. + 5 กก. = ?

๑๕. 7 กก. + 18 กก. + 5 กก. = ?

๑๖. 4 ก. 37 ชน. + 12 ก. 3 กก. + 5 กก. 7 ชน.
+ 9 ก. 8 ชน. = ?

๑๗. 8 กก. 27 ก. + 3 ชน. 7 กก. 5 ก. + 7 กก. 20 ก.
+ 13 กก. 5 กก. = ?

๑๘. 78 ก. 5 ชน. + 14 ก. 37 ชน. + 5 ก. 78 ชน. + 6 ก.
89 ชน. + 24 ก. 43 ชน. + 17 ก. 6 ชน. = ?

๑๙. 54 ชน. 5 มก. + 32 ชน. 8 มก. + มก. 4 ชน. 6 มก.
+ 12 ชน. 4 มก. + 23 ชน. 3 มก. + 10 ชน. 2 มก. =

บวกมาตราน้ำหนักเมตริก

๕๗

๒๐. 2 ก. 5 ชก. 8 มก. + 9 ก. 4 ชก. 6 ชก. 3 มก. + 7 ก.
8 ชก. 4 ชก. 8 มก. + 5 ก. 2 ชก. 3 ชก. 7 มก. + 4 ก.
1 ชก. 3 มก. = ?

๒๑. ขงบวกเข้าด้วย กัน 5 ชก. 8 คคก. 7 ก. ; 6 ชก.
3 คคก. 5 ก. ; 2 คคก. 4 ก. ; 4 ชก. 6 ก. = ?

๒๒. 7 กก. 32 ก. ; 8 กก. 112 ก. ; 3 กก. 520 ก. ; 4 กก.
675 ก. รวมกันเป็นเท่าไร ?

๒๓. 3 ชก. 5 คคก. 4 ก. ; 7 กก. 8 ชก. 6 คคก. ; 4 กก.
1 คคก. 5 ก. ; 7 ชก. 3 ก. ; 1 กก. 2 ชก. 1 คคก.
2 ก. รวมกันเป็นเท่าไร ?

๒๔. เหล็กทองหนึ่งหนัก 7 กก. 5 คคก. 9 ก. ทองที่
สองหนัก 11 กก. 5 ก. 3 คคก. ทองที่สามหนัก
15 กก. 5 คคก. 6 ก. 7 คคก. รวมเหล็กทั้งสามทอง
นี้หนักเท่าไร ?

๒๕. ถังน้ำใบหนึ่งบรรจุน้ำฝนไว้ครึ่งแรก 109 กก. 72 คคก.
12 ก. ครึ่งที่สอง 215 กก. 18 คคก. 8 ก. 6 ชก.
ครึ่งที่สาม 329 กก. 15 คคก. 4 ชก. รวมน้ำฝนที่
บรรจุไว้ 3 คราวเป็นเท่าไร ?

บทที่ ๒๑ บวกมาตราวัดระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวก มาตราไมล์
 หลา ฟุต นิ้ว ก็ ทำอย่าง เดียว กัน กับ บวก เลข สามัญ เรา
 บวก เป็น จำนวน ๗ ไป เช่น เมื่อ บวก จำนวน นิ้ว แล้ว ได้ เท่าไร
 จึง ทอน ให้ เป็น ฟุต แล้ว จึง บวก จำนวน ฟุต ต่อ ไป
 ตัวอย่าง

จง บวก 5 ไมล์ 20 หลา 1 ฟุต 2 นิ้ว ; 15 หลา 9 นิ้ว ;
 4 ไมล์ 8 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ; 7 ไมล์ 15 หลา 10 นิ้ว ^{๑๑}เข้า
 ด้วย กัน.

วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
5	20	1	2
	15	0	9
4	8	2	3
7	15	0	10
16	59	2	0

ตอบ 16 ไมล์ 59 หลา 2 ฟุต

บวกมาตราวัตรระยะอังกฤษ

๕๕

คำแนะนำครู เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียน ทบทวน
 กระดานดำ ครอ ย่ำ ทำ คน เทียว เสียเอง ตลอด ทั้ง ซี่ง เด็ก
 จะไม่เข้าใจ ทั้ง ความ คึก ของ เด็ก ก็ จะไม่ แดก ฉาน ให้ คร
 ลาม เด็ก ทุก ซี่ง ไป เช่น รวม จำนวน แดว หว เข้า ด้วย กัน เป็น
 เท่าไร ? 24 หว เป็น ก็ ฟุ่ ทำ อย่างไร ? ฯลฯ เช่น นี้ เป็น คน

แบบฝึกหัดที่ ๒๑ ก

เลข ทั้ง แด่ ซี่ง ๑ ถึง ซี่ง ๑๒ เวลา สอน ให้นักเรียน
 บั๊ท หนังสือ คึก ใน ใจ แล้ว คอบ ยาก เปล่า

๑. $\overset{\text{ห}}$ 7 $\overset{\text{ห}}$ หว + 3 $\overset{\text{ห}}$ หว + 5 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๒. $\overset{\text{ห}}$ 2 $\overset{\text{ห}}$ หว + 9 $\overset{\text{ห}}$ หว + 6 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๓. $\overset{\text{ห}}$ 5 $\overset{\text{ห}}$ หว + 4 $\overset{\text{ห}}$ หว + 9 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๔. $\overset{\text{ห}}$ 7 $\overset{\text{ห}}$ หว + 15 $\overset{\text{ห}}$ หว + 8 $\overset{\text{ห}}$ หว + 9 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๕. $\overset{\text{ห}}$ 5 $\overset{\text{ห}}$ หว + 16 $\overset{\text{ห}}$ หว + 7 $\overset{\text{ห}}$ หว + 8 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๖. $\overset{\text{ห}}$ 7 $\overset{\text{ห}}$ หว + 9 $\overset{\text{ห}}$ หว + 17 $\overset{\text{ห}}$ หว + 5 $\overset{\text{ห}}$ หว = ?
๗. 9 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 15 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 3 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ = ?
๘. 8 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 14 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 5 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ = ?
๙. 7 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 9 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 13 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ = ?
๑๐. 8 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 16 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 5 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ + 4 $\overset{\text{ฟ}}$ ฟุ่ = ?

๑๑. 5 ฟุต + 7 ฟุต + 6 ฟุต + 17 ฟุต = ?

๑๒. 6 ฟุต + 9 ฟุต + 5 ฟุต + 18 ฟุต = ?

๑๓. 5 หลา 2 ฟุต 1 นิ้ว + 1 ฟุต 9 นิ้ว + 3 หลา 6 นิ้ว + 2 หลา 1 ฟุต 7 นิ้ว = ?

๑๔. 15 หลา 1 ฟุต 8 นิ้ว + 7 หลา 2 ฟุต 5 นิ้ว + 2 ฟุต 11 นิ้ว + 8 หลา 1 ฟุต 4 นิ้ว = ?

๑๕. 5 ไมล์ 9 หลา 1 ฟุต 3 นิ้ว + 15 หลา 2 ฟุต 9 นิ้ว + 7 ไมล์ 20 หลา 7 นิ้ว + 3 ไมล์ 7 หลา 2 ฟุต 11 นิ้ว = ?

๑๖. จงบวกเข้าด้วยกัน 1 ไมล์ 3 หลา 9 ฟุต 19 นิ้ว ; 6 หลา 5 ฟุต 17 นิ้ว ; 4 ไมล์ 2 หลา 6 นิ้ว ; 5 ไมล์ 7 หลา 7 ฟุต 21 นิ้ว = ?

๑๗. จงบวกเข้าด้วยกัน 3 ไมล์ 4 หลา 125 ฟุต ; 7 หลา 95 ฟุต ; 8 ไมล์ 211 ฟุต ; 7 ไมล์ 5 หลา 64 ฟุต ; 2 ไมล์ 3 หลา 115 ฟุต

๑๘. จงบวกเข้าด้วยกัน 3 ไมล์ 5 หลา 15 ฟุต 2 นิ้ว ; 7 ไมล์ 4 หลา 9 ฟุต 1 นิ้ว ; 5 ไมล์ 8 หลา 13 ฟุต 2 นิ้ว ; 3 ไมล์ 7 หลา 20 ฟุต ; 9 หลา 17 ฟุต 2 นิ้ว

๑๙. ในคืนที่หนึ่ง หอยตากตัวหนึ่ง กลานไปได้ 475 นิ้ว คืน

ที่ สอง คลานไปได้ 101 ฟุต 11 นิ้ว คืบที่ สาม คลานไป
ได้ 15 หลา 51 ฟุต 9 นิ้ว รวมทั้ง 3 คืบ หอยตาก
ตัวนี้ จะ คลานได้ ไกล เท่าไร ?

๒๐. นายเมฆเดินได้ ชั่วโมงละ 3 ไมล์ 21 ฟุต 9 นิ้ว นายครุฑ
เดินได้ มากกว่า นายเมฆ ชั่วโมงละ 14 ฟุต 3 นิ้ว แต่
นายกล้าเดินได้ เท่ากับ นายเมฆ ทั้งนี้ใน ชั่วโมง 1 ทั้ง
3 คน จะ เดินได้ ไกล เท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๑ ข

๑. ให้บวก 97 บ. 3 ส. 12 สต. ; 95 บ. 2 ส. ; 5 บ. 45 สต. ;
19 บ. 3 ส. 13 สต. เข้าด้วยกัน
๒. นาย รุณ ขวบ ข้าง สวรรได้ เกณฑ์ ต้น เงิน 199 บ.
17 สต. เกณฑ์ ที่ สอง ขวบ ได้ 397 บ. 21 สต. เกณฑ์
ที่ สาม ขวบ ได้ 115 บ. 2 ส. 19 สต. รวม 3 เกณฑ์ นาย
รุณ ขวบ ข้าง สวรรได้ เงิน รวม ด้วยกัน เท่าไร ?
๓. 39 ปี 228 วัน 19 ชั่วโมง 57 นาที + 70 ปี 138 วัน
15 ชั่วโมง 35 นาที + 51 ปี 138 วัน 23 ชั่วโมง 50
นาที = ? (ปีหนึ่ง = 365 วัน)
๔. จะ ต้อง เอา เลข จำนวนนี้ เท่าไร มาคูณ กับ 78 จึง จะได้

83696 ?

๕. ผู้รับเหมาคนหนึ่งรับจ้าง ก่อตึกแถวหนึ่ง ลงรากตึกกินเวลา 27 วัน 3 ชั่วโมง ก่อตึก 2 เกียน 15 วัน 21 ชั่วโมง มุงหลังคา 19 วัน 12 ชั่วโมง ปูพื้น 25 วัน 19 ชั่วโมง ทาสี 13 วัน 13 ชั่วโมง จึงเสร็จ รวมเวลาที่ผู้รับเหมาคนหนึ่งได้ถูกจ้างทำงานกี่วันจึงได้ถูกตัดหลังหนี้แล้วเสร็จ?

๖. เลข 2 จำนวน ค่าทั้ง 2 นั้น อยู่ 1408 จำนวนมาก 5001 จำนวนน้อยนั้น เท่าไร ?

๗. $5630 + 9075 - (10962 \div 27) = ?$

๘. จงกระจาย 7 ช. 3 ค. 2 บ. 1 ส. ให้เป็นสสิ่ง

๙. บิคา มีอายุแก่กว่าบุตรชาย 29 ปี 7 เกียน 13 วัน บุตรชาย มีอายุแก่กว่าน้องสาว 1 ปี 6 เกียน 7 วัน น้องสาวอายุได้ 9 ปี 9 เกียน 5 วัน บิคาบุตรชายและน้องสาวอายุคนละเท่าไร ?

๑๐. หักข้อเขาเลขจำนวนโตมาหาร 10017 จึงจะได้ผลลัพธ์ 371 ?

๑๑. 96 เส้น 7 วา 5 ศอก 3 คืบ ; 45 เส้น 13 วา 8 ศอก

บวกมาตราวัตรระยะอังกฤษ

๑๐๓

5 คืบ ; 106 เส้น 19 วา 11 ศอก 8 คืบ รวมเข้า
ด้วยกันเป็นเท่าไร? แล้วได้แปลงเป็นเมตร (1 วา
= 2 เมตร)

๑๒. วางรวางทั้งแต่หลักที่ 1 ถึงหลักที่ 2 เป็นระยะทาง
31 กม. 7 ม. 3 ซม. ทั้งแต่หลักที่ 2 ถึงหลัก
ที่สาม 27 กม. 3 ม. 1 ซม. ทั้งแต่หลักที่ 3
ถึงหลักที่ 4 25 กม. 9 ม. อยากทราบว่าทั้งแต่
หลักที่ 1 ถึงหลักที่ 4 มีระยะทางเท่าไร

๑๓. ให้ทอน 9009 ส. เป็นเชิง

๑๔. เลขจำนวนหนึ่งมีเศษ 23หารได้ลงตัว 108 เหลือ
เศษ 2 อยากทราบว่าเลขจำนวนนั้นเท่าไร

๑๕. จงกระจาย 2 เดือน 1 วัน 2 ชั่วโมงเป็นนาที

๑๖. รถยนต์คันหนึ่งใช้ชั่วโมงแรกแล่นได้ 1936 ม. ชั่วโมง
ที่ 2 แล่นได้ 11254 ม. ชั่วโมงที่สามแล่นได้ 15 กม.
7 ซม. 9 ม. รวม 3 ชั่วโมงรถยนต์คันนั้นแล่นได้
ทางเท่าไร?

๑๗. จงทอน 70159 มก. ให้เป็น ชก.

๑๘. $3570 + (203 \times ๒๓) - 2996 = ?$

๑๙. จงทอน 7853 นาทีเป็นวัน

๒๐. ล้อรถคันหนึ่งวิ่งโดยรอบไถ่ 8 ฟุต 3 นิ้ว ถ้าวัดคันนี้
 แล่นไปทาง 1 ไมล์ 992 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ล้อรถจะหมุน
 ไถ่กี่รอบ?

บทที่ ๒๒ สอบมาตราเงินบาทและสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สอบมาตราเงินบาท
 กับ สตางค์ ก็ทำอย่างเดียวกันกับจำนวนเลขสามัญ ตามที่ได้
 เรียน มาแล้ว

ตัวอย่าง $78.56 \text{ บาท} - 49.62 \text{ บาท} = ?$

วิธีทำ

78.56 บาท

49.62 ,,

28.94 ,,

ตอบ 28 บาท 94 สตางค์ (28.94 บาท)

คำแนะนำครู

ครูให้นักเรียนลบ สตางค์ แล่นหน่วย ก่อนได้ 4 แล้วจึง
 ลบ แล่นสิบ 6 ลบ 5 ไม่ได้ ขยี้เงินแถวหน้ามา 10

6. สบ 15 เหลือ 9 ลง 9 ไว้ แล้วจึงลบแถวบาทต่อไป
ทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๒

เลขตั้งแต่ละข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๔ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิดในใจแล้วค่อยปากเปล่า

๑. 75 สต. - 25 สต. = ? ๔. 82 สต. - 59 สต. = ?
๒. 90 สต. - 35 สต. = ? ๕. 132 สต. - 97 สต. = ?
๓. 91 สต. - 41 สต. = ? ๖. 156 สต. - 77 สต. = ?
๗. 169 สต. - 84 สต. = ?
๘. 20 สต. + 15 สต. - 9 สต. = ?
๙. 43 สต. - 21 สต. + 8 สต. = ?
๑๐. 27 สต. + 12 สต. - 7 สต. = ?
๑๑. 49 สต. - 32 สต. + 6 สต. = ?
๑๒. 51 สต. + 19 สต. - 20 สต. = ?
๑๓. 2. 07 บ. - 1. 05 บ. = ? 15. 3.15 บ. - 2.09 บ. = ?
๑๔. 6. 23 บ. - 4. 10 บ. = ? 16. 90.09 บ. - 80.80 บ. = ?
๑๗. 75.75 บ. - 10.40 บ. = ?

๑๐๖

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

๑๘. นางกิมมีเงินอยู่ 80 บ. 75 สต. ถ้าใช้ไปเสีย 10 บ. 90 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๑๙. พ่อค้าคนหนึ่งลงทุนซื้อข้าว ต้นเงิน 708 บ. 50 สต. ถ้าเขาขายนี้ไปขายได้เงิน 750 บ. จะได้กำไรเท่าไร ?
๒๐. เด็กคนหนึ่งมีเงินอยู่ 75 บ. 75 สต. ถ้าซื้อเครื่องนุ่งห่มและได้ค่าเล่าเรียนเสีย 45 บ. 96 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๑. $61.23 \text{ บ.} - 5.29 \text{ บ.} = ?$
๒๒. ชายผู้หนึ่งมีเงินอยู่ 90 บ. 19 สต. ให้หลานเสีย 13 บ. 76 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๓. นายท้วมมีเงินอยู่ 70 บ. 9 สต. ใช้ไปเสีย 15 บ. 70 สต. ให้น้องชายเสีย 9 บ. 19 สต. นายท้วมจะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๔. $31.25 \text{ บ.} + 15.20 \text{ บ.} - 46.45 \text{ บ.} = ?$
๒๕. เงินผู้หนึ่งขายของได้เป็นเงิน 45 บ. 16 สต. ได้กำไร 25 บ. 6 สต. ขยาก็รู้ว่าเงินผู้นั้นลงทุนเท่าไร

บทที่ ๒๓ สบมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีสบมาตรา เงิน
สยาม ก็ทำวิธีอย่างเดียวกันกับลบเลขสามัญตามที่ได้เรียน
มาแล้ว เวลาลบเราต้องลบเป็นจำนวนๆ ไปเช่นเมื่อลบ
จำนวนสทางค์แล้ว จึงลบจำนวนสสิ่งต่อไป ถ้าไม่พอก็ต้อง
ขอขึ้นจำนวนแถวหน้า

ตัวอย่าง

เงิน ๕ ช. ๑๐ ค. ๑๗ บ. ๓ ส. ๓ สต. ขอจาก
๑๕ ช. ๙ ค. ๑๙ บ. ๓ ส. ๑ สต.

วิธีทำ

ช.	ค.	บ.	ส.	สต.
๑๕	๙	๑๙	๓	๑
๕	๑๐	๑๗	๓	๓
๙	๑๙	๑	๓	๒๓

ตอบ ๙ ช. ๑๙ ค. ๑ บ. ๓ ส. ๒๓ สต.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานคำ ครูอย่า
ทำคนเดียวเสียเองตลอดทั้งข้อ แต่ให้ถามนักเรียนทุกคนไป
จนตลอดข้อ เช่นเขา 3 ลบ 1 ได้หรือไม่? ไม่ได้จะ ต้อง
ทำอย่างไร? ขอยืม 3 สลึง มา 1 สลึง 1 สลึง เป็น กี่
สตางค์? 25 สตางค์ กับ 1 สตางค์ เป็นเท่าไร? 3 สตางค์
ลบ 26 สตางค์ เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๓

เลขทั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึกหัดข้อคิด ในใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. 2 บ. 3 สต. - 17 สต. = ? ๘. 3 ท. 3 บ. - 5 บ. = ?

๒. 3 บ. 2 สต. - 29 สต. = ? ๙. 4 ท. 2 บ. - 7 บ. = ?

๓. 3 บ. 1 สต. - 11 สต. = ? ๑๐. 5 ท. 1 บ. - 9 บ. = ?

๔. 4 บ. 3 สต. - 10 สต. = ? ๑๑. 3 ท. 2 บ. - 11 บ. = ?

๕. 2 บ. + 1 บ. - 6 สต. = ? ๑๒. 7 ท. - 5 ท. + 13 ท. = ?

๖. 1 บ. + 3 บ. - 9 สต. = ? ๑๓. 9 บ. + 8 บ. - 5 บ. = ?

๗. 2 บ. + 4 บ. - 7 สต. = ? ๑๔. 15 สต. + 7 สต. - 6 สต. = ?

๑๕. 24 บ. - 19 บ. + 8 บ. = ?

๑๖. 9 บ. 3 ส. 16 สต. — 7 บ. 2 ส. 16 สต. = ?
 ๑๗. 19 บ. 1 ส. 17 สต. — 9 บ. 3 ส. 21 สต. = ?
 ๑๘. 31 บ. 1 ส. 7 สต. — 15 บ. 1 ส. 19 สต. = ?
 ๑๙. 91 ช. 13 ค. 2 บ. — 59 ช. 10 ค. 3 บ. = ?
 ๒๐. 323 ช. 5 ค. 1 บ. — 79 ช. 13 ค. 1 บ. = ?
 ๒๑. 3 บ. 1 ส. 12 สต. — 3 บ. 13 สต. = ?
 ๒๒. 15 บ. 3 ส. — 6 บ. 2 ส. 3 สต. = ?
 ๒๓. 3 บ. 2 ส. 12 สต. ลบเสีย 247 สต.
 ๒๔. 312 ส. หักเสีย 11 บ. 3 ส. เหลือเท่าไร?
 ๒๕. มีเงิน อยู่ 320 ส. 50 ใช้ไป 50 บาท เหลือ
 กี่บาท?

บทที่ ๒๔ ลบมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ลบมาตรา ปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกันกับลบเลขสามัญ ตามที่ได้เรียนมาแล้ว เราลบเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อลบ จำนวน นาที แล้ว ลบจำนวน ชั่วโมง วัน เดือน ปี ต่อไป

ตัวอย่าง

ให้หัก 17 ปี 9 เดือน 16 วัน 17 ชั่วโมง 58 นาที ออก
จาก 29 ปี 11 เดือน 25 วัน 7 ชั่วโมง 12 นาที

วิธีทำ

ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
29	11	25	7	12
17	9	16	17	58
12	2	8	13	14

ตอบ 12 ปี 2 เดือน 8 วัน 13 ชั่วโมง 14 นาที

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนทวนหระทานคำ ให้ถาม
นักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 58 หักออกจาก 12
ได้หรือไม่? ไม่ได้จะต้องทำอย่างไร? ขอปีมา 7 ชั่วโมงมา
1 ชั่วโมง 1 ชั่วโมงกับ 12 นาทีเป็นกี่นาที? เขา 58 นาที
ออกจาก 72 นาทีเหลือเท่าไร ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๔

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิตในใจแล้ว คอยปากเปล่า

๑. 14 นาที - 6 นาที = ? ๒. 23 นาที - 7 นาที = ?
๓. 32 นาที - 8 นาที = ? ๔. 51 นาที - 9 นาที = ?
๕. 63 นาที - 7 นาที = ? ๖. 46 นาที - 11 นาที = ?
๗. 38 นาที - 24 นาที = ? ๘. 13 นาที + 17 นาที = ?
9 นาที = ?
๙. 15 นาที - 7 นาที + 11 นาที = ?
๑๐. 12 นาที + 8 นาที - 10 นาที = ?
๑๑. 51 นาที - 21 นาที + 30 นาที = ?
๑๒. 11 นาที + 23 นาที - 20 นาที = ?
๑๓. 2 ชั่วโมง 25 นาที - 1 ชั่วโมง 17 นาที = ?
๑๔. 1 ชั่วโมง 6 นาที - 58 นาที = ?
๑๕. 2 ชั่วโมง - 1 ชั่วโมง 25 นาที = ?
๑๖. 43 สัปดาห์ 5 วัน 18 ชั่วโมง 47 นาที - 28
สัปดาห์ 3 วัน 21 ชั่วโมง 39 นาที = ?
๑๗. 357 ปี 117 วัน 9 ชั่วโมง - 198 ปี 256 วัน
16 ชั่วโมง = ?
๑๘. 702 ปี 47 วัน มากกว่า 569 ปี 189 วันเท่าไร ?
๑๙. นาฬิกา สองเรือนเครื่อง จักร มีกำลัง เดินได้เที่ยงเสมอกัน

เรือนหนึ่ง ชื่อ มาโกะ 3 สัปดาห์ อีกเรือนหนึ่ง ชื่อ มาโกะ 4 สัปดาห์ เจ้าของไซตามให้เงินตั้งแต่ชื่อมาโกะ 2 เรือน อยากจะทราบว่าเรือนเก่าเกินมาก กว่าเรือนใหม่กี่ชั่วโมง

๒๐. จงตั้งเขาระไร มาบวกกับ 303 ปี 117 วัน 13 ชั่วโมง จงจะได้ 516 ปี ?

๒๑. นาย ก. เรือนหนึ่งชื่อ มาโกะ 7 ปี กับ 5 เดือน (คิด 30 วัน ถ้วน) นาย ข. เรือน มาโกะ 12 ปี 354 วัน อยากทราบว่านาย ก. เรือนน้อย เวลา กว่านาย ข. เท่าไร

๒๒. จงรวมวันของเดือน เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน แล้วหาจำนวนวันของเดือน กรกฎาคม สิงหาคม สิบ

๒๓. จงหา 48 วัน 17 ชั่วโมง 5 นาที 39 วินาที สิบ ชั่วโมง

๒๔. จินคนหนึ่ง เข้า เรือ เขาไปค้าขาย มีกำหนด 7 สัปดาห์ ไปตามทางเดินเรือเรียบ 3 ปี 47 วัน กลับไม่ได้ พอหายก็ถึง เรือ แลมาเมื่อระยะทาง 28 วัน จึงได้เขาเรือส่งเจ้าของ ดังนั้นผู้หนึ่งได้สัญญาว่า เขาไปหาเขาเท่าไร ?

ลบมาตราวัตรระยะไทย

๑๑๓

๒๕. 206 วัน กับ 4944 ชั่วโมง ช้างไทยระมากน้อยกว่ากันเท่าไร ?

บทที่ ๒๕ ลบมาตราวัตรระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ลบมาตรา เส้น วา คอก คับ ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกับลบเลขสามัญตามที่นักเรียนมาแล้ว เราลบเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อลบจำนวนแล้วได้เท่าไรจึงมาลบจำนวน กับ คอก วา เส้น ต่อไป

ตัวอย่าง

พเขา 59 เส้น 14 วา 3 คอก 1 คับ 11 นิ้ว ออกจาก 72 เส้น 19 วา 2 คอก 1 คับ 9 นิ้ว

วิธีทำ

เส้น	วา	คอก	คับ	นิ้ว
72	19	2	1	9
59	14	3	1	11
13	4	2	1	10
คอบ 13	เส้น 4	วา 2	คอก 1	คับ 10 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียน ครูถามตามคำ ให้ถาม
นักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เอา 11 หัก ออกจาก 9
ได้หรือไม่? ไม่ได้ จะต้องทำอย่างไร? ขอยืม 1 คืบมา
1 คืบ 1 คืบ กับ 9 นิ้ว เช่น 11 นิ้ว 11 นิ้ว ออกจาก
21 นิ้ว เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๕

เลข ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียน

ฝึก หนังสือ คณิตในใจ แล้ว ขอบปากเปล่า

๑. $24 \text{ นิ้ว} - 13 \text{ นิ้ว} = ?$ ๒. $47 \text{ นิ้ว} - 29 \text{ นิ้ว} = ?$
๓. $83 \text{ นิ้ว} - 54 \text{ นิ้ว} = ?$ ๔. $71 \text{ นิ้ว} - 69 \text{ นิ้ว} = ?$
๕. $123 \text{ นิ้ว} - 77 \text{ นิ้ว} = ?$ ๖. $101 \text{ นิ้ว} - 58 \text{ นิ้ว} = ?$
๗. $115 \text{ นิ้ว} - 97 \text{ นิ้ว} = ?$
๘. $17 \text{ นิ้ว} + 15 \text{ นิ้ว} - 29 \text{ นิ้ว} = ?$
๙. $19 \text{ นิ้ว} - 17 \text{ นิ้ว} + 21 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๐. $54 \text{ นิ้ว} + 21 \text{ นิ้ว} - 49 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๑. $43 \text{ นิ้ว} - 39 \text{ นิ้ว} + 26 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๒. $31 \text{ นิ้ว} + 19 \text{ นิ้ว} - 37 \text{ นิ้ว} = ?$

ลิมมาตราบัวกระบะไทย

๑๑๕

๑๓. $1 \text{ คย } 18 \text{ นว} - 1 \text{ คย } 11 \text{ นว} = ?$

๑๔. $1 \text{ คย } 9 \text{ นว} - 11 \text{ นว} = ?$

๑๕. $1 \text{ คย } 7 \text{ นว} - 9 \text{ นว} = ?$

๑๖. $45 \text{ เล้น } 6 \text{ ว } 2 \text{ คชก } 1 \text{ คย } 8 \text{ นว} - 37 \text{ เล้น } 4 \text{ ว } 2 \text{ คชก } 1 \text{ คย } 4 \text{ นว} = ?$

๑๗. $17 \text{ เล้น } 11 \text{ ว} - 17 \text{ เล้น } 8 \text{ ว } 2 \text{ คชก } 1 \text{ คย} = ?$

๑๘. 90114 นว เป็น ก เล้น ?

๑๙. เรือกำปั่น ลำหนึ่งทอดสมออยู่หน้าเกาะสีชัง หน้าสัก
ประมาณ 18 วว 3 คชก 1 คย 9 นว ครั้นมา
ถึงปากอ่าวแม่น้ำเจ้าพระยาทอดสมอหน้าอ่าวตะ
หน่น หน้าสักแต่เพียง 1 วว 2 คชก 11 นวเท่านั้น
อยากทราบว่า น้ำไหลทันทสองแห่งนี้ จะตื้นลึกกว่ากัน
เท่าไร?

๒๐. $5 \text{ เล้น } 3 \text{ คชก} - 288 \text{ คชก} = ?$

๒๑. ถ้าชักเชา 99 เล้น 18 วว 1 คชก 1 คย ชก
เสียจาก 103 เล้น จะเหลือเท่าไร?

๒๒. $94 \text{ เล้น } 17 \text{ วว} - 100 \text{ เล้น } 11 \text{ วว } 2 \text{ คชก } 8 \text{ นว} + 76 \text{ เล้น } 9 \text{ วว } 3 \text{ คชก } 6 \text{ นว} = ?$

๒๓. ผู้รับเหมาทำสัญญาพูนดินทางรถไฟ ทางยาว 4 โยชน์ถ้วน กำหนดให้แล้วใน 3 ปี ครั้นถึงกำหนดสัญญา ทำแล้วแต่ 1294 เส้น กับ 3 ศอกเศษเท่านั้น ผู้รับเหมา ยังทำไม่แล้วอีกเท่าไร?
๒๔. ทางไกล ประมาณ 37000 เส้น คิดเป็นโยชน์ได้กี่โยชน์?
๒๕. ในวันหนึ่ง ม้าไทย มีกำลังวิ่งได้ 500 เส้น 7 วา 2 ศอก 11 นิ้ว ม้าเทศวิ่งได้ 792 เส้น ทั้งนี้ม้าเทศจะมีกำลังวิ่งได้มากกว่าม้าไทยเท่าไร?

บทที่ ๒๖ สหมาตรวัดระยะกับน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สหมาตรา เมตร เทชเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็คือ หรือ สหมาตรา กรัม เทชกรัม เซนติกรัม ฯลฯ ก็คือ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับ สหเลขสามัญ ตามที่ได้เรียนมาแล้ว เรา สหเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อ สหจำนวน มิลลิเมตร หรือ มิลลิกรัม แล้ว ก็เท่าไร จึงมา สหจำนวน เซนติเมตร หรือ เซนติกรัม ต่อไป

ลบมาตราวัตรระยะกับน้ำหนักเมตริก

๑๑๓

ตัวอย่างที่ ๑

พ.๑๔ ๙ ม. ๘ คม. ๖ ซม. ๗ มม. ชดช.จาก
 ๑๔ ม. ๗ คม. ๒ ซม. ๓ มม.

วิธีทำ

ม.	ค.ม.	ซ.ม.	ม.ม.
๑๔	๗	๒	๓
๙	๘	๖	๗
๔	๘	๕	๖

ตอบ ๔ ม. ๘ คม. ๕ ซม. ๖ มม.

ตัวอย่างที่ ๒

พ.๑๔ ๑๔ ก. ๙ คก. ๘ ซก. ๖ มก. ชดช.จาก
 ๒๓ ก. ๖ คก. ๕ ซก. ๔ มก.

ให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า มาตราหน้าหนักเมตริก
 ก็อย่างเดียวกับ มาตราวัตรระยะเมตริก ที่ต่างกันก็แต่ไม่
 เรียก เมตร เรียกเป็น กรัม ไปเท่านั้น นอก จากนี้ก็
 ที่ละ ๑๐ เหมือนกัน

วิธีทำ

ก.	กก.	ชก.	มก.
23	6	5	4
14	9	8	6
8	6	6	8

ตอบ 8 ก 6 กก. 6 ชก. 8 มก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ข้อ 7 มม. หักออกจาก 3 มม. ได้หรือไม่? ไม่ได้จะต้องทำอย่างไร? ขอเพิ่ม 2 ซม. มา 1 ซม. 1 ซม. กับ 3 มม. เป็นกี่ มม.? ข้อ 7 มม. หักออกจาก 13 มม. เหลือเท่าไร? ฯลฯ และเลข ตัวอย่างที่ 2 ก็ได้ครูถามนักเรียนโดยทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๖

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึกหัดหัดฝึกในใจแล้ว คอยปากเปล่า

๑. $22 \text{ มม.} - 19 \text{ มม.} = ?$ ๓. $55 \text{ มก.} - 48 \text{ มก.} = ?$

๒. $36 \text{ มก.} - 27 \text{ มก.} = ?$ ๔. $31 \text{ มม.} - 24 \text{ มม.} = ?$

๕. 40 มม. - 33 มม. = ? ๖. 62 มก. - 48 มก. = ?
๗. 16 มม. + 15 มม. - 19 มม. = ?
๘. 21 มก. - 17 มก. + 36 มก. = ?
๙. 19 มก. + 22 มก. - 33 มก. = ?
๑๐. 32 มม. - 19 มม. + 24 มม. = ?
๑๑. 23 มม. + 34 มม. - 48 มม. = ?
๑๒. 27 มก. - 19 มก. + 25 มก. = ?
๑๓. 1 ชก. 7 มก. - 9 มก. = ?
๑๔. 2 ซม. 1 มม. - 18 มม. = ?
๑๕. 3 ชก. 4 มก. - 21 มก. = ?
๑๖. 4 ม. 8 ซม. 5 มม. - 3 ม. 37 ซม. = ?
๑๗. 10 กก. 3 ซม. - 7 กก. 5 ซม. 3 ม. = ?
๑๘. 7 ก. 3 กก. 5 มก. - 3 ก. 42 ชก. = ?
๑๙. ฝงเขา 5 ก. 15 ชก. 3 มก. ชอกจาก 7 ก. 25 ชก.
1 มก.
๒๐. ฝงเขา 5 กก. 7 กก. 5 ก. ชอกจาก 9 กก. 2 กก.
7 ก.
๒๑. ฝงเขา 12 กก. 35 ก. ชอกจาก 15 กก. 15 ก.

๒๒. พงเฮา 3 กก. 2 ก. 5 ชก. ออกจาก 6 กก.

2 ก. 15 ชก.

๒๓. พงเฮา 2 กก. 8 ชม. 75 ม. ออกจาก 5 กก.

2 ชม. 7 ม.

๒๔. พงเฮา 19 กก. 7 ชม. 8 คคม. 7 ม. ออกจาก

20 กก. 32 ม.

๒๕. 5 คคม. - 36 ม. 25 ซม. =

๒๖. 1 กก. 9 ชม. 2 คคม. 3 ม. 5 ซม. - 14 ซม.

75 ม. 12 ซม. =

๒๗. 92 กก. 3 ชม. 5 ซม. - 26 กก. 4 ม. 1 ซม. =

๒๘. นายแก่นสูง 1 ม. 65 ซม. 5 มม. นายเข้มสูงกว่า

นายแก่น 2 ซม. นายท่ายสูงกว่านายเข้ม 1 ซม. 5 มม.

นายท่ายสูงเท่าไร?

๒๙. ไม้ท่อนหนึ่งยาว 1 เมตร ถ้าจะตัดออกเป็นท่อนๆ

ท่อนที่หนึ่งให้ยาว 7 ซม. 5 มม. ท่อนที่สอง

19 ซม. 4 มม. ท่อนที่สาม 5 กก. 7 ซม.

ทั้งนี้ไม้ท่อนนั้น จะเหลือเท่าไร?

บทที่ ๒๗ สมมาตรวัดระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สมมาตรวัดไมล์ หลา ฟุต นิ้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับ เลขสามัญ เราลบเป็นจำนวน ๗ ไป เช่นเมื่อลบจำนวนนิ้วแล้ว ได้เท่าไรจึงมาลบจำนวนฟุตต่อไป
ตัวอย่าง

วงศั 3 ไมล์ 952 หลา 2 ฟุต 9 นิ้ว ชดทาก 5 ไมล์ 24 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว
วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
5	24	1	11
3	952	2	9
1	831	2	2

ตอบ 1 ไมล์ 831 หลา 2 ฟุต 2 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนทูลหระทานคำ ให้ถ้าม

นักเรียนทุกคน^๕ไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 9 นิ้ว ออก จาก 11 นิ้ว เหลือเท่าไร? เขา 2 ฟุต ออก จาก 1 ฟุต ได้หรือไม่? ไม่ได้ จะต้องทำอย่างไร? ข้ออื่น 24 หลา มา 1 หลา 1 หลากับ 1 ฟุต เป็นกี่ฟุต? เขา 2 ฟุต ออก จาก 4 ฟุต เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๗ ก

เลขเวลาสอนตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๔ ให้นักเรียน

ฝึกในใจแล้ว คอยปากเปล่า

๑. $35 \text{ นิ้ว} - 21 \text{ นิ้ว} = ?$	๕. $62 \text{ นิ้ว} - 36 \text{ นิ้ว} = ?$
๒. $42 \text{ นิ้ว} - 27 \text{ นิ้ว} = ?$	๖. $74 \text{ นิ้ว} - 38 \text{ นิ้ว} = ?$
๓. $57 \text{ นิ้ว} - 29 \text{ นิ้ว} = ?$	๗. $81 \text{ นิ้ว} - 54 \text{ นิ้ว} = ?$
๔. $13 \text{ นิ้ว} + 26 \text{ นิ้ว} = ?$	๘. $13 \text{ นิ้ว} + 26 \text{ นิ้ว} = ?$
๕. $37 \text{ นิ้ว} - 18 \text{ นิ้ว} + 19 \text{ นิ้ว} = ?$	๙. $19 \text{ นิ้ว} + 24 \text{ นิ้ว} - 25 \text{ นิ้ว} = ?$
๖. $19 \text{ นิ้ว} + 24 \text{ นิ้ว} - 25 \text{ นิ้ว} = ?$	๑๐. $23 \text{ นิ้ว} - 19 \text{ นิ้ว} + 17 \text{ นิ้ว} = ?$
๗. $27 \text{ นิ้ว} + 16 \text{ นิ้ว} - 19 \text{ นิ้ว} = ?$	๑๑. $27 \text{ นิ้ว} + 16 \text{ นิ้ว} - 19 \text{ นิ้ว} = ?$
๘. $30 \text{ นิ้ว} - 12 \text{ นิ้ว} + 28 \text{ นิ้ว} = ?$	๑๒. $30 \text{ นิ้ว} - 12 \text{ นิ้ว} + 28 \text{ นิ้ว} = ?$

๑๓. 2 ฟุต 1 นิ้ว^๕ - 9 นิ้ว^๕ = ?
๑๔. 3 ฟุต 2 นิ้ว^๕ - 8 นิ้ว^๕ = ?
๑๕. 1 ฟุต 3 นิ้ว^๕ - 7 นิ้ว^๕ = ?
๑๖. 5 หลา 6 นิ้ว^๕ - 3 หลา 1 ฟุต 9 นิ้ว^๕ = ?
๑๗. 7 หลา - 6 หลา 2 ฟุต 8 นิ้ว^๕ = ?
๑๘. 9 ไมล์ 9 หลา 2 ฟุต - 8 ไมล์ 17 หลา 1 ฟุต = ?
๑๙. จงเอา 4 ไมล์ 3 หลา 7 ฟุต ออกจาก 10 ไมล์ 7 หลา 3 ฟุต
๒๐. จงเอา 7 ไมล์ 5 หลา 9 ฟุต 2 นิ้ว^๕ ออกจาก 16 ไมล์ 1 หลา 7 ฟุต ๖ นิ้ว
๒๑. จงเอา 2 ไมล์ 5 หลา 175 ฟุต ออกจาก 3 ไมล์ 2 หลา 26 ฟุต
๒๒. จงเอา 9 ไมล์ 20 หลา 2 ฟุต 10 นิ้ว^๕ ออกจาก 10 ไมล์
๒๓. จงเอา 35 หลา 8 ฟุต 9 นิ้ว^๕ ออกจากครึ่งไมล์
๒๔. วันแรกออกเรือใช้คนแฉะไปไต่ไกล 8 ไมล์ 96 หลา วันที่สองทั้งแฉะทั้งใช้ใบฉนวนไปไต่ไกลถึง 10 ไมล์ 101 หลา 9 ฟุต ถ้ากำลังคนแฉะในวันที่สองเท่ากับ

ที่แถวใน วันที่หนึ่ง อยากจะทราบว่า ถ้าสั่ง สม พักใน
วันที่สอง พัก เขา เรือ ไปได้ ไกล เท่าไร

๒๕. เรือรบ ลำหนึ่ง หยุดที่เครื่อง ลอย อยู่ ใน ทะเล ห่าง จาก บัซซม
บนฝั่ง 9 ไมล์ 701 หลา ถ้า บัซซม ซึ่ง อยู่ ใน บัซซม มี
กำลังส่งกระสุน ระเบิด ไประเบิด เรือ ได้ ไกล แต่เพียง 5 ไมล์
599 หลา เท่านั้น เรือ รบ ได้ ลอย อยู่ ห่าง เกิน กำลัง บัซซม
นั้นไปเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๗ ข

๑. $29.05 \text{ บ.} - 18.97 \text{ บ.} + 35.70 \text{ บ.} =$
๒. วันจำหน่ายแบบเรียน แห่ง หนึ่ง วันจันทร์ จำหน่าย
แบบเรียนได้เงิน 2 บ. 3 ส. 19 สต. วันอังคาร จำหน่าย
ได้ 120 บ. 75 สต. วันพุธ จำหน่ายได้ 70 บ.
25 สต. วันพฤหัสบดี ขายให้ลูกจ้างเสีย 55.65 บ.
รวม 4 วัน จะยัง คง เหลือเงิน เท่าไร ?
๓. นายเงิน มีเงิน อยู่ 25.72 บาท นายนาถ มีน้อยกว่า
นายเงิน 9.19 บ. นายสอน มีน้อยกว่า นายเงิน
6.27 บ. ทั้ง 3 คน จะมีเงินรวม กัน เท่าไร ?
๔. พงศชน 97056 สต. เป็นบาทสดทางกี่ แล้วลบด้วย 99.99 บ.

๕. $9800 - 494 \div 15 = ?$

๖. $1 \text{ ปี} - 86432 \text{ นาที} = ?$

๗. นายเส็งทำงานอยู่ในโรงสีข้าวแห่งหนึ่งเป็นเวลา 7 ปี 9 เดือน 15 วัน แล้วย้ายไปทำงานอยู่ที่โรงเลื่อยจักรอีก 3 ปี 4 เดือน 21 วัน บัดนี้นายเส็งมีอายุได้ 56 ปี 10 วัน ขยาก็ทราบว่าเมื่อก่อนหน้านายเส็งจะเข้าทำงานอยู่ในโรงสีข้าว อายุเขาได้เท่าไร

๘. $23 \text{ เส้น } 12 \text{ วา } 3 \text{ ศอก} - 972 \text{ นิ้ว} + 15 \text{ เส้น } 5 \text{ วา}$ ได้เท่าไร? แล้วให้แปลงเป็นเมตร

๙. ในการเดินทางข้าพเจ้าได้ชมของบรรทุกเกวียนเล่มหนึ่ง มีของเครื่องหนึ่งหนัก 3 กก. 7 กคก. 6 ก. เครื่องครัวหนัก 9 กก. 3 ธก. 4 ก. กับของเบ็ดเตล็ดอีกบาง อย่างหนัก 8 ธก. 3 กคก. ขยาก็ว่า เกวียนเล่มนี้บรรทุกของหนักเท่าไร

๑๐. ระยะทางรถไฟตั้งแต่สถานีบางกอกน้อยถึงนครปฐม 48 กม. ตั้งแต่นครปฐมถึงราชบุรีมากกว่าตั้งแต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม 53 กม. ตั้งแต่ราชบุรีถึงเพชรบุรีมากกว่าตั้งแต่นครปฐมถึงราชบุรี 49 กม. ขยาก็

ทราบว่า ระยะทาง ตั้งแต่ นครปฐม ถึง ราชบุรี กับ ตั้งแต่ ราชบุรี ถึง เพชรบุรี ยาวเท่าไร

๑๑. $86754 \text{ มก.} - 9 \text{ ก. } 8 \text{ กก. } 1 \text{ ชก. } 5 \text{ มก.} =$

๑๒. เรือไฟลำหนึ่ง แล่นทวนน้ำไปได้ชั่วโมงละ 6 กม. ถ้า กระแส น้ำ ที่พัดนี้ต้านทานเรือไฟไว้ ให้ช้าไปชั่วโมงละ 2057 ม. อยากทราบว่า เรือไฟลำนี้ตามปกติเดินได้ ชั่วโมงละเท่าไร

๑๓. นายแก้วขว้างลูกศรขึ้นได้ไกล 2 เส้น 5 วา นายกล้าขว้างได้ไกลกว่านายแก้ว 768 นิ้ว นายสอน ขว้างได้ ระยะทางสั้นกว่านายกล้า 9 วา 2 ศอก อยากทราบว่า นายกล้า กับ นายสอน ขว้างได้ไกลเท่าไร

๑๔. จงเติมตัวเลขที่ขาดไปให้เลขบวกข้างล่างนี้ให้ครบ

$$\begin{array}{r}
 \text{(ก)} \quad 36*2 \\
 \quad \quad 1*83 \\
 \hline
 \quad \quad 5115 \\
 \hline
 \end{array}
 +
 \begin{array}{r}
 \text{(ข)} \quad 4*63 \\
 \quad \quad 75* \\
 \quad \quad *3*5 \\
 \hline
 \quad \quad 11642 \\
 \hline
 \end{array}$$

๑๕. หลั ก. ข. ค. ง. บวก อยู่เป็นเส้นตรง มีระยะห่างกัน

ตอบมาตราวัดระยะอังกฤษ

๑๒๓

ทั้งนี้ คือ คลัก ก. ยัก อยู่ห่าง จากคลัก ง. 75 ไมล์
คลัก ค. ห่างจากคลัก ก. 40 ไมล์ คลัก ข.
ห่างจากคลัก ง. 50 ไมล์ อยากทราบว่า คลัก
ก. และ ข. ยัก อยู่ห่าง กันเท่าไร ?

๑๖. กระบุงใบหนึ่ง มี สะตอ ๓ มังคุด และ ฝรั่ง รวมกัน อยู่
785 ผล สะตอ กับ มังคุด รวมกัน 605 ผล มังคุด
กับ ฝรั่ง รวมกัน 471 ผล อยากทราบว่า ในกระบุงใบนี้
มีผลไม้ อยู่ อย่างละ เท่าไร

๑๗. จง เติม เลข ที่ ขาด ไป ใน เลข ลงข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

๑๘. เลขจำนวนหนึ่ง เมื่อหารด้วย 243 ได้ผลลัพธ์ 1036 กับ
เศษ 92 เลขจำนวนนั้นเท่าไร ?

๑๙. มีผ้าขาวอยู่ 3 ผืน ผืนที่หนึ่งยาว 7 หลา 2 ฟุต
6 นิ้ว ผืนที่สองยาว 4 หลา 1 ฟุต 6 นิ้ว ผืนที่
สามยาว 2 หลา 1 ฟุต 9 นิ้ว ถ้าเอาผ้า 3 ผืนนี้ มา
ต่อ กันเข้า จะได้ผ้าขาวเท่าไร ?

๒๐. ข้าพเจ้า จะ ต้อง เดินทางไป ยัง ที่ แห่งหนึ่งไกล 100 ไมล์
ไปรถไฟ 63 ไมล์ ไปเรือไฟอีก 16 ไมล์ 759 หลา
2 ฟุต นอกจากนั้นเดินไป อยากทราบว่า ทาง ที่ ต้อง
เดินไกล เท่าไร

๒๑. จง เติม ตัว เลข ที่ ขาดไป ใน เลข คูณ ข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

$$\begin{array}{r} 7*3* \\ \times \quad 9 \\ \hline 6*0*2 \\ \hline \end{array}$$

๒๒. พหุคูณ 76852 คูณ 144 ได้ พหุคูณ

๒๓. พหุคูณ 96507 คูณ ได้ เป็น ไมล์

๒๔. ถังน้ำใบหนึ่ง มี น้ำ 9321 ขัน ถังใบเล็ก 5193 ขัน น้ำ ที่
เหลือ นั้น มี คน ที่ จะ ต้อง ใช้น้ำ 24 คน คน หนึ่ง ใช้น้ำ
วันละ ครั้ง ขัน อยาก ทราบ ว่า ถัง น้ำ หนึ่ง จะ หมด ถึง

๒๕. จง เติม ตัว เลข ที่ ขาดไป ใน เลข คูณ ข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

$$\begin{array}{r} 7) 654* \\ \hline \end{array}$$

$$*34.....4$$

บทที่ ๒๗ คุณมาตราเงินบาทและสตางค์
คำอธิบายวิธีสอน

ต่อไป นี้ให้ครูสอน วิธีคูณเงินบาท กับ สตางค์ ให้นักเรียน
 เข้าใจว่า เป็นวิธีเดียวกัน กับ คูณ จำนวนเลขสามัญ ตามที่
 ได้เรียนมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑

หนังสือเล่มหนึ่ง ราคา ๒ บ. ๒๕ สต. ถ้า ๓ เล่ม
 จะเป็นเงินเท่าไร

วิธีทำ

ราคาเล่มละ	2.25	บ.
หนังสือ	×	3 เล่ม
๕ ๕		
ทั้งสิ้น ราคา	6.75	บ.

ตอบ 6 บ. 75 สต. (หรือ 6.75 บ.)

(ให้นักเรียนจำไว้ว่า ข้างขวา ทุกนั้น ต้องมีเลข ๒ ตัวเสมอ
 เพราะ เป็นสตางค์)

ตัวอย่างที่ ๒

ผ้าห่ม 26 ผืน ราคา ผืนละ 6 บ. 75 สต. รวมทั้งหมด
จะเป็นเงินเท่าไร ?

วิธีทำ

ราคา ผืนละ	6.75	บ.
ผ้า ห่ม	$\times 26$	ผืน

4050

1350

ทั้งหมด ราคา	175.50	บ.
--------------	--------	----

ตอบ 175 บ. 50 สต. (หรือ 175.50 บ.)

แบบฝึกหัดที่ ๒๘

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคืบในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. กินสอทำแท่งละ 6 สต. ไส้ละเท่าไร ?
๒. หมึกทำขวดละ 7 สต. 11 ขวด ราคาเท่าไร ?
๓. ก้ามปากกาค้ามละ 10 สต. 9 ค้าม ราคาเท่าไร ?
๔. ขางลบแท่งละ 8 สต. 10 แท่ง ราคาเท่าไร ?
๕. สัมไอ้ผลละ 12 สต. 8 ผล ราคาเท่าไร ?

คุณมาตราเงินบาทและสตางค์

๑๓๑

๖. น้อยหน้า ผลละ 3 สต. 15 ผล ราคาเท่าไร ?
๗. กลวยหน้าว่า หวีละ 14 สต. 5 หวี ราคาเท่าไร ?
๘. มะพร้าวอ่อนผลละ 6 สต. 17 ผล ราคาเท่าไร ?
๙. สมุดทำการเล่มละ 7 สต. 18 เล่ม ราคาเท่าไร ?
๑๐. ปากกาตัวละ 3 สต. 2 ไหล ราคาเท่าไร ?
๑๑. ปลาทุข่งละ 9 สต. 14 ข่ง ราคาเท่าไร ?
๑๒. ฝ้าขาวม้าผืนละ 35 สต. 6 ผืน ราคาเท่าไร ?
๑๓. ฝ้าเช็กหน้าไหลละ 4.50 บ. 3 ไหล ราคาเท่าไร ?
๑๔. เข็มซีกสายละ 3.15 บ. 5 สาย ราคาเท่าไร ?
๑๕. ฝ้ามุ้งผืนละ 2.10 บ. 7 ผืน ราคาเท่าไร ?
๑๖. $30.17 \text{ บ.} \times 3 = ?$
๑๗. $15.15 \text{ บ.} \times 6 = ?$
๑๘. เด็กคนหนึ่งซื้อหนังสือ 17 เล่ม ราคาเล่มละ 3 บ. 45 สต. เด็กคนนั้น จะต้องเสียเงินเท่าไร ?
๑๙. มีเงินอยู่ 11 กุญ กุญละ 311 บ. 27 สต. รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?
๒๐. ชายผู้หนึ่งซื้อข้าวสาร 23 คาบ ราคาคาบละ 7 บาท 56 สตางค์ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?

๒๑. นายปานซื้อข้าว 2 ถัง ราคาถังละ 211 บาท
แล้วซื้อข้าวอีก 8 ถัง ราคาถังละ 11 บาท
32 สตางค์ นายปานซื้อของสิ้นเงินเท่าไร ?
๒๒. นายแก้วขายมะพร้าว 705 ผล ราคาผลละ 9 สตางค์
ทั้งนี้ นายแก้วจะได้เงินเท่าไร ?
๒๓. ชายคนหนึ่งซื้อเสื้อ 13 ตัว ราคาตัวละ 12 บาท
25 สตางค์ ชายคนนี้จะต้องได้เงินแก่ผู้ขายเท่าไร ?
๒๔. นางคำขายผ้าถุง 24 ผืน ราคาผืนละ 3 บาท
57 สตางค์ รวมค่าผ้าที่นางคำขายได้เป็นเงินเท่าไร ?

บทที่ ๒๑ คุณมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา เงิน
สยาม ก็ทำวิธีอย่างเดียวกัน กับกับคุณ เลข สามัญ เรา คุณ
เป็นจำนวนๆ ไป เช่นเมื่อคุณจำนวนสตางค์ ให้เท่าไรจึงมาคุณ
จำนวนสตางค์ต่อไป

ตัวอย่าง

วงคุณ 1 ข. 4 ค. 3 บ. 2 ส. 15 สต. กว๊วย 28

คุณมาตราเงินบาทและสตางค์

๑๓๓

วิธีทำ

เมื่อจะซื้อของเอา 28 บาท เราควรแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง
 คือเอา 7 บาท ครั้งหนึ่ง แล้วเอา 4 บาท อีก ครั้งหนึ่ง

$$\text{เพราะ } 7 \times 4 = 28$$

ช.	ค.	บ.	ส.	สต.
1	4	3	2	15
				7
8	14	1	2	5
				4
34	17	2	0	20
ตอบ 34 ช. 17 ค. 2 บ. 20 สต.				

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ตาม
 นักเรียนทุกคนไปจนตลอดข้อ เช่นเอา 7 บาท 15 ได้เท่าไร ?
 105 สตางค์ เป็นกี่สิ่ง 7×2 ได้เท่าไร ? 14 สิ่ง
 กับ 4 สิ่ง รวมกันเป็นเท่าไร ? 18 สิ่งเป็นกี่บาท ? ฯลฯ
 ถึงนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัด^{๗๕} ๒๗

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิตในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. 9 สท. $\times$ 8 = ? ๔. 11 สท. $\times$ 10 = ?

๒. 10 สท. $\times$ 7 = ? ๕. 14 สท. $\times$ 9 = ?

๓. 12 สท. $\times$ 11 = ? ๖. 15 สท. $\times$ 12 = ?

๗. 13 สท. $\times$ 6 = ?

๘. เลี้ยงขี้ในรอกาตัวละ 3 ส. ครึ่งโหลรอกาเท่าไร ?

๙. กางเกงตัวละ 6 ส. 5 ตัวรอกาเท่าไร ?

๑๐. หมวกรอกาใบละ 7 ส. 9 ใบรอกาเท่าไร ?

๑๑. มีกเล็มหนึ่ง รอกา 5 ส. 11 เล็ม รอกาเท่าไร ?

๑๒. หนังสือ รอกาเล่มละ 11 ส. 6 เล่ม รอกาเท่าไร ?

๑๓. รองเท้าคู่ละ 3 บ. 2 ส. 3 คู่ รอกาเท่าไร ?

๑๔. ถุงเท้าคู่ละ 1 บ. 3 ส. ครึ่งโหล รอกาเท่าไร ?

๑๕. ทุเรียน ผลละ 1 บ. 1 ส. 7 ผล รอกาเท่าไร ?

๑๖. 9 ค. 2 บ. 2 ส. $\times$ 8 = ?

๑๗. 3 ค. 2 บ. 1 ส. 12 สท. $\times$ 11 = ?

๑๘. 8 ค. 3 ส. 16 สท. $\times$ 16 = ?

คณิตศาสตร์เงินสยาม

๑๓๕

๑๙. 9 ช. 5 ท. 1 บ. 3 ส. $\times 33 = ?$

๒๐. 16 ช. 11 ท. 2 บ. 15 ส. $\times 73 = ?$

๒๑. จ่ายเงินให้แก่คนงาน 86 คน คนละ 6 ท. 1 บ. 2 ส. จะต้องจ่ายเงินเท่าไร ?

๒๒. ชายผู้หนึ่งซื้อผ้า 5 คืบ ราคาตัวละ 16 ท. 15 บ. รด 3 คืบ ราคาคืบละ 32 ท. 2 บ. 3 ส. ตะเกียบ 1 คู่ กวลงละ 12 บ. ถ้าให้หมักรับใบละ 1000 บ. ไป 2 ใบ จะใช้ทอนเท่าไร ?

๒๓. 9 ท. 3 บ. 2 ส. 15 ส. $\times 24 = ?$

๒๔. คนหนึ่งมีคนไปก่ละครสัตว์ ชนที่ 4 เลี้ยงคนละ 2 ส. 273 คน ชนที่ 3 เลี้ยงคนละ 1 บ. 211 คน ชนที่ 2 เลี้ยงคนละ 3 บ. 195 คน ชนที่ 1 เลี้ยงคนละ 1 ตำลึง 127 คน ขยายทราบว่าไม่ว่าคนไหน เจ้าของละคร จะได้เงินค่าผ่านประตูเท่าไร

๒๕. มีเงินอยู่ 25 ท. ถ้าต้องจ่ายให้แก่คนงาน 27 คน วันหนึ่งคนละ 1 ส. 12 ส. จ่ายอยู่ 7 วัน จะยังเหลือเงินอีกเท่าไร ?

บทที่ ๓๐ คุณมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา บ
 เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำวิธีเดียวกับกับ
 คุณเลขสามัญ เราคูณเป็นจำนวนๆไป เช่นเมื่อคุณ
 จำนวนนาทีแล้ว ให้เท่าไรจึงมาคูณจำนวนชั่วโมงต่อไป
 ตัวอย่าง

จงคูณ 17 วัน 13 ชั่วโมง 54 นาที ด้วย 56
 วิธีทำ

เมื่อจะคูณเขา 56 คุณ เราควรแบ่งคุณเป็น 2 ครั้ง
 คือเขา 8 คุณเสียครึ่งหนึ่ง แล้วจึงเขา 7 คุณอีกครึ่ง
 หนึ่ง เพราะ $8 \times 7 = 56$

บ	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
		17	13	54
				×
				8
	4	20	15	12
				×
				7

2	8	24	10	24
ตอบ 2 ปี 8 เดือน 24 วัน 10 ชั่วโมง 24 นาที				

คำแนะนำครู เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนตอบ
 ภาระงาน คำ ครูอย่าทำเสียเอง คิดเดี่ยว ตลอดทั้ง ชั้ว แต่
 ให้ถามนักเรียนทุก ชั้วไป ความกติกของเด็กจึงจะ แดกฉาน
 และเข้าใจ แจ่มแจ้ง ก็ เช่น 54 นาที $\times 8$ ได้เท่าไร ?
 ทำ 432 นาทีเป็นชั่วโมงทำอย่างไร ? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๐

เลข ตั้งแต่ ชั้ว ๑ ถึง ชั้ว ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียน
 ปิดหนังสือปิดใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. ห่อของ ห่อ 1 กินเวลา 3 นาที 9 ห่อกินเวลาเท่าไร ?
๒. ตักน้ำใส่โอ่ง หาบ 1 ใช้เวลา 2 นาที 15 หาบใช้เวลา
 กี่นาที ?
๓. เลื่อยไม้ ท่อน 1 กินเวลา 4 นาที ไม้ 11 ท่อนกินเวลา
 กี่นาที ?
๔. นายแมนเดินได้เส้น 1 ไมล์ 2 นาที ถ้าเดิน 17 เส้น
 กินเวลา กี่นาที ?

๕. ถัก รัง กุ่ม รัง 1 ถัก เวลา 7 นาที ถ้า ถัก 10 รัง
ถัก เวลา เท่าไร ?
๖. $13 \text{ นาที} \times 8 = ?$ ๙. $(7 \text{ นาที} \times 11 \text{ นาที}) \times 2 = ?$
๗. $19 \text{ นาที} \times 6 = ?$ ๑๐. $(12 \text{ นาที} + 8 \text{ นาที}) \times 8 = ?$
๘. $14 \text{ นาที} \times 4 = ?$ ๑๑. $7 \text{ นาที} \times 7 + 8 \text{ นาที} = ?$
๑๒. เย็บผ้า เชือกหน้า ผืน 1 แล้วใน 15 นาที ถ้า 7 ผืน
ถัก เวลา เท่าไร ?
๑๓. ฉันทับ ส้ม กระบุง 1 แล้วใน 3 นาที ถันทับ ส้ม 19
กระบุง จะ แล้วใน กี่ นาที ?
๑๔. ชายคนหนึ่ง ถัก รัง ยานไปรอบ สนาม แห่ง 1 ใน 17
นาที ถ้า ถัก อยู่ 7 รอบ จะ เป็น เวลา นาน เท่าไร ?
๑๕. ฉันทับ บรรทัด สมุด หน้า 1 แล้วใน 5 นาที ถ้า ถัก
ที่ อยู่ 27 หน้า จะ ถัก ใช้ เวลา นาน เท่าไร ?
๑๖. 3 สัปดาห์ 4 วัน 17 ชั่วโมง $37 \text{ นาที} \times 28 = ?$
๑๗. 18 ปี 246 วัน 19 ชั่วโมง $\times 15 = ?$
๑๘. 13 สัปดาห์ 5 วัน $\times 60 = ?$
๑๙. 51 วัน 16 ชั่วโมง 29 นาที $\times 35 = ?$
๒๐. 2 เดือน 11 วัน 15 นาที $\times 9 = ?$

๒๑. $907 \text{ นาที} \times 39 - 7 \text{ วัน } 59 \text{ วินาที} =$
๒๒. นาฬิกาเรือนหนึ่งเดินช้าวันละ 38 นาที กับ 17 วินาที ถ้าใช้ตามให้เดินอยู่เช่นนี้ตลอดเดือนเมษายนกับพฤษภาคม นาฬิกาเรือนนี้จะช้าไปเท่าไร ?
๒๓. ชายผู้หนึ่งทำงานวันละ 5 ชั่วโมง 30 นาที ถ้าทำเช่นนี้ทุกวันโดยไม่หยุดเลยตลอด 52 สัปดาห์จะเป็นเวลานานเท่าไร ?
๒๔. หนังสือหนาหนึ่งเล่มมีหน้าปกแล้วใน 11 นาที กับ 48 วินาที ถ้าจะต้องเขียนสัก 367 หน้า นานเท่าไรจึงจะแล้ว ?
๒๕. เครื่องจักรสูบน้ำได้ชั่วโมงละ 46 ถึง ถ้าจะสูบน้ำได้ลงสระซึ่งจุน้ำ 5474 ถึง นานเท่าไรจึงจะเต็ม ?

บทที่ ๓๑ คุณมาตราวิเศษไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา เห็นว่า คือก คืบ ว.ล.ว. ก็ทำอย่างเดียวกัน กับ คุณเลข สามัญ

๑๔๐

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

แต่ต้องคูณทีละจำนวน เช่น เมื่อคูณจำนวนหัวแล้ว
เท่าไรจึงคูณจำนวน คีบ คชก วา เส้น ต่อไป
ตัวอย่าง

$$17 \text{ วา } 3 \text{ คชก } 1 \text{ คีบ } 7 \text{ นิ้ว} \times 17 =$$

วิธีทำ

เส้น	วา	คชก	คีบ	นิ้ว
	17	3	1	7
				17 ^๕ ×
15	5	0	0	11
คชบ 15 เส้น 5 วา 11 นิ้ว				

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนคูณกันตามทำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น เขา ๑๗ คูณ
7 นิ้วได้เท่าไร? 119 นิ้วเป็นกี่คืบ ทำอย่างไร? 17 คูณ
1 คืบได้เท่าไร? 17 คืบกับ 9 คืบ รวมกันเป็นเท่าไร? ฯลฯ
ดังนี้ เป็นต้น

คณิตศาสตร์วาระไทย

๑๔๑

แบบฝึกหัดที่ ๓๑

เลข ทั้ง แต่ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียน
ฝึก หนังสือ คณิตในใจ แล้ว ทบทวน ฝึก ปากเปล่า

๑. ลวกเส้น 1 ยาว 9 นิ้ว ถ้าเขา ลวกนี้ มาต่อ กันเข้า
11 เส้น จะยาวเท่าไร ?

๒. 15 นิ้ว 7 คน เป็นเท่าไร ?

๓. นลิน เกิน ถ้าวละ 24 นิ้ว ถ้า นลิน เกินไป 8 ถ้าว เป็น
ทางยาวเท่าไร ?

๔. 17 นิ้ว 6 คน เป็นเท่าไร ?

๕. คืบ ของ นลิน ยาว 9 นิ้ว 9 คืบ เป็น กี่ นิ้ว ?

๖. หอย ทากตัว 1 ไต่ ไถ่น้ำขึ้น 16 นิ้ว ถ้า ไต่ อยู่ 7 นาที
ไป ไต่ ไกล เท่าไร ?

๗. ผ้า แฉบ 1 ยาว 4 คืบ ถ้า เขา ผ้า อย่าง นี้ มา ต่อ กัน
เข้า 16 แฉบ จะ ได้ ผ้า ยาว เท่าไร ?

๘. 19 คืบ 8 คน เป็นเท่าไร ?

๙. นลิน มี บ้าน อยู่ 2 กลุ่ม ยาว กลุ่มละ 9 วา ถ้า ตก ใช้
เสื่อ กลุ่มละ 2 วา จะ ยัง เหลือ บ้าน อยู่ เท่าไร ?

๑๐. 2 คืบ 17 หม หัก ออกเสีย 9 คืบ ยัง เหลืออีกเท่าไร ?
๑๑. นายแดงวิ่งไ้ นาทีละ 140 วา ถ้า วิ่ง อยู่ 3 นาที
จะไปได้ไกลเท่าไร ?
๑๒. 3 คืบ 14 หม เพิ่มเข้าอีก 7 คืบ รวมกันเป็นเท่าไร ?
๑๓. ถักรวดวัดโคกขจร รอยไ้ 5 ศอก ถ้าถักรีดหินหม่นอยู่ 23 รอย
จะ เป็น ระยะทางเท่าไร ?
๑๔. ระยะบันได ระหว่าง ชั้นหนึ่ง ถึง ชั้น สอง สูง 2 คืบ ถ้า
บันได 7 ชั้น บันไดหนึ่งจะ สูงเท่าไร ?
๑๕. 3 คืบ 2 นิ้ว $\times 12 = ?$
๑๖. 28 เส้น 19 วา 1 ศอก 1 คืบ 6 นิ้ว $\times 7 = ?$
๑๗. 16 เส้น 3 ศอก 1 คืบ 3 นิ้ว $\times 15 = ?$
๑๘. 213 เส้น 1 นิ้ว $\times 76 = ?$
๑๙. 60 เส้น 18 วา 2 ศอก 7 นิ้ว $\times 23 = ?$
๒๐. แม่น้ำสามสาย สายที่สองยาว กว่า สายที่หนึ่งเท่าตัว
สายที่สามยาว กว่าสายที่สอง 2 เท่า ถ้า แม่น้ำ
สายที่หนึ่ง ยาว 217 เส้น 3 วา แม่น้ำสายที่สาม
จะยาวเท่าไร ?

คุณสมบัติวัตรระยะไทย

๑๔๓

๒๑. สายไฟฟ้าพาดคู่ไปกับสายโทรศัพท พอดี หัวเลี้ยวสายโทรศัพทก็วกเข้าตึกเป็นที่สุด แต่สายไฟฟ้ายังก่อไปจากที่นั้นอีก 5 เท่าของสายโทรศัพท ถ้าสายโทรศัพทยาว 219 เส้น 13 วา 2 ศอก สายไฟฟ้ายาวเท่าไร ?
๒๒. ถ้าเขา 51 เส้น 75 วา 9 นิ้ว มาบวกกันเข้า 30 คน จะได้เท่าไร ?
๒๓. เครื่องแบบทหาร สำหรับหนึ่งต้องใช้ ผากว้าง ศอกก็ยาว 3 วา 11 นิ้ว ถ้าจะตัดสัก 25 สำหรับ จะได้ผ้ายาวเท่าไร ?
๒๔. เรือไฟลำหนึ่งเมื่อแล่นไปได้ไกล 167 เส้น 15 วา ครึ่งก็ก็ต้องใช้พื้น 50 ก้อนทุกคราว ถ้ามีพื้นขนาดเดียวกันนั้น อยู่ 5000 ก้อน กว่า จะหมดพื้นเรือจะแล่นไปได้ไกลเท่าไร ?
๒๕. นกพิลาบบินเร็วกว่านกเขา 3 เท่า ถ้านกเขามินได้ ชั่วโมงละ 160 เส้น 14 วา นกพิลาบจะบินได้ชั่วโมงละเท่าไร ?

บทที่ ๓๒ คุณมาตราวัดระยะกับน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า คุณมาตรา เมตร
เทซิเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็คือ หรือคุณมาตรากรัม
เทซิกรัม เซนติกรัม ฯลฯ ก็คือ ก็ทำอย่างเดียวกันกับ
คุณเลขสามัญ แต่ต้องคูณเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อคุณ
จำนวน มีลิเมตร หรือ มิลลิกรัม แล้ว ได้เท่าไรจึงจะคูณจำนวน
เซนติเมตร หรือ เซนติกรัม ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑

จงคูณ 5 ม. 7 กม. 6 ซม. 4 มม. ด้วย 42
วิธีทำ

มม.	ซม.	กม.	ม.	กม.	มม.
4	6	7	5		
7					
8	4	3	0	4	
6					
8	8	0	2	4	2

ตอบ 2 มม. 8 ซม. 8 ม. 2 กม. 4 ซม. 2 ม.

ตัวอย่างที่ ๒

จงคูณ 9 ก. 4 ชก. 5 มก. ด้วย 8 ให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า มาตราหนักเมตริก ก็อย่างเดียวกับ มาตราวัฏระยะ เมตร ที่ต่างกันก็แต่ไม่เรียก เมตร เรียกเป็นกรัมไปเท่านั้น นอกจากนี้มันมีที่ละ 10 เหมือนกัน

วิธีทำ

คคก.	ก.	ชก.	ชก.	มก.
	9	0	4	5
				×
				9
7	2	3	6	0

ตอบ 7 คคก. 2 ก. 3 ชก. 6 มก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูขณะถามคำตอบ ให้ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 7 คูณ 4 มม. ได้เท่าไร ? 28 มม. เขาคง ๕ ซม. ? 7 คูณ 6 ซม. ได้เท่าไร ? 42 ซม. กับ 2 ซม. เขาคง ๕ ซม. ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น และในตัวอย่างที่ 2 ก็ได้ถามทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๒

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๔ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือกติกในใจ แล้ว คอย ปรกเปล่า

๑. 17 มม. $\times 5 = ?$ 5. 13 ซม. $\times 9 = ?$

๒. 12 มม. $\times 9 = ?$ 6. 15 ซม. $\times 7 = ?$

๓. 14 มม. $\times 6 = ?$ 7. 18 ซม. $\times 5 = ?$

๔. 26 มม. $\times 8 = ?$ 8. 14 ซม. $\times 6 = ?$

๙. ไม้ท่อนหนึ่ง ยาว 11 ซม. 16 ท่อนยาวเท่าไร ?

๑๐. ลูกขี้ผึ้งหนึ่งหนัก 9 กก. 8 ลูกหนักเท่าไร ?

๑๑. ของห่อหนึ่งหนัก 7 ก. 12 ห่อหนักเท่าไร ?

๑๒. ลวดเส้นหนึ่งยาว 14 ซม. ถ้าเอาลวดขนาดนี้มาต่อ
กัน 10 เส้นจะยาวเท่าไร ?

๑๓. รมังใบหนึ่งหนัก 11 กก. 12 ใบหนักเท่าไร ?

๑๔. 7 กม. 14 คนยาวเท่าไร ?

๑๕. 15 ซม. 11 คนหนักเท่าไร ?

๑๖. จง คูณ 14 ก. 25 ซม. ด้วย 7

๑๗. จง คูณ 8 ม. 35 ซม. ด้วย 8

๑๘. จง คูณ 13 กก. 15 ก. ด้วย 24

คุณสมบัติระยะกับน้ำหนักเมตริก

๑๔๗

๑๙. ๖ ก. 16 ม. 24 มม. ทั่ว 81

๒๐. 3 กก. 45 ก. 5 กก. $\times 56 = ?$

๒๑. 3 กก. 4 ซม. 8 มม. $\times 64 = ?$

๒๒. 4 กก. 3 ซม. 8 มม. $\times 32 = ?$

๒๓. หีบใบหนึ่งหนัก 29 กก. 7 ชก. 4 กก. ถ้า 35 ใบ
หนักเท่าไร ?

๒๔. ลวท 1 เมตรหนัก 5 ก. 4 ชก. ถ้า ลวท ขาว
45 เมตร จะหนักเท่าไร ?

๒๕. ของ 2 ห่อหนัก 5 กก. 5 กก. 8 ก. ห่อหนึ่งหนักกว่า
อีกห่อหนึ่ง 2 เท่า ของ 2 ห่อนี้หนักต่อสัปดาห์เท่าไร ?

๒๖. รถไฟจะขบวนหนึ่งมีรถจักรคัน 1 กับรถพ่วง 5 คัน ทั่ว
รถจักรยาว 75 ซม. รถพ่วงคัน 1 ยาว 460 ซม.
อยากทราบว่า รถไฟขบวนนี้ยาวเท่าไร ?

๒๗. สวนหนึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 57 เมตร
69 มม. ยาว 175 เมตร ถ้า จะเดินรอบสวนหนึ่งจะ
เป็นระยะทางยาวเท่าไร ?

บทที่ ๓๓ คุณมาตราวิธีระบั้งฤกษ์

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า คุณมาตรา ไม่ล
 หลา ฟุค หั้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับคุณเลขสามัญ แต่
 ต้องคูณเป็นจำนวนๆไป เช่น เมื่อคุณจำนวนหั่ว แล้ว ได้
 เท่าไรจึงจะ มาคูณจำนวนฟุค ต่อไป
 ตัวอย่าง

งคุณ 76 หลา 2 ฟุค 11 หั้ว กวบ 56

วิธีทำ

ไม่ล	หลา	ฟุค	หั้ว
	76	2	11
			8 ^x
	615	2	4
			7 ^x
2	790	1	4

ตอบ 2 ไม่ล 790 หลา 1 ฟุค 4 หั้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครูตั้ง
ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 8 คูณ 11 นิ้วได้
เท่าไร ? 88 นิ้ว เป็น กี่ ฟุต ? 8 คูณ 2 ฟุตได้เท่าไร ? 16 ฟุต
กับ 7 ฟุต เป็น กี่ ฟุต ? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๓๓ ก

เลขทั้ง แคชชี ๑ ถึง ชี ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนนับ
หนังสือคิกในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. หนังสือเล่มหนึ่งสูง 7 นิ้ว ถ้าเขาหนังสือชนิดนี้ ๒๐
เล่ม จะสูงเท่าไร ?
๒. คีบข้าวเจ้ายาว 8 นิ้ว 17 คีบข้าวเจ้ายาวเท่าไร ?
๓. 9 นิ้ว 14 คนเป็นเท่าไร ?
๔. 5 นิ้ว 11 คน หักข้ออกเสีย 6 นิ้ว ยังเหลือเท่าไร ?
๕. กระดานแผ่นหนึ่งหนา 2 นิ้ว ถ้าจะเอากระดานชนิดนี้
มาซ้อนกันเข้า 27 แผ่น จะสูงเท่าไร ?
๖. ฝัสดั้วหนึ่งบินไปได้ไกลนาทิละ 46 ฟุต ใน ๓ นาที
จะบินไปได้ไกลเท่าไร ?
๗. 6 นิ้ว 7 คน บวกด้วย 9 นิ้ว เป็นเท่าไร ?

๘. 8 นิ้ว 5 คน ขวดย 13 นิ้ว เป็นเท่าไร?
๙. ถังใบหนึ่ง สูง 2 ฟุต ถ้าจะเอาถังชนิดนี้ซ้อนกัน
เข้า 17 ใบ จะสูงเท่าไร?
๑๐. ในหนึ่งนาทิจ้า นายพระเนียบเดินได้ 56 ฟุต นายเนียบ
จะเดินได้ 64 ฟุต อยากทราบว่าใน 10 นาที นายเนียบ
จะเดินไปได้ไกลกว่า นายพระเนียบเท่าไร
๑๑. 15 ฟุต รวมกันเข้า 7 คน เป็นเท่าไร?
๑๒. 13 นิ้ว รวมกันเข้า 9 คน เป็นเท่าไร?
๑๓. 5 หลา 2 ฟุต 7 นิ้ว $\times 15 = ?$
๑๔. 1 ไมล์ 34 หลา 2 ฟุต 11 นิ้ว $\times 24 = ?$
๑๕. 9 ไมล์ 75 หลา 6 นิ้ว $\times 32 = ?$
๑๖. 14 ไมล์ 2 ฟุต 8 นิ้ว $\times 48 = ?$
๑๗. 71 ไมล์ 64 หลา 9 นิ้ว $\times 19 = ?$
๑๘. 1002 หลา 101 นิ้ว $\times 63 = ?$
๑๙. ล้อจักรยาน วัดโดยรอบได้ 7 ฟุต 4 นิ้ว ถ้าล้อนี้
หมุนได้ 72 รอบ จะเป็นระยะทางเท่าไร?
๒๐. เสาโทรเลข ข้างทางรถไฟขั้วห่างกัน 56 หลา 2 ฟุต

คุณเมตตราวัตรระยะอังกฤษ

๑๕๑

3 นิ้ว ถ้าวัดไฟผ่านเสาโทรเลขไป 57 คัน
จะเป็นระยะทางยาวเท่าไร?

แบบฝึกหัดที่ ๓๓ ข

๑. จงกระจาย 8 คำถึง 16 บาท 2 สลึง 3 สตางค์เป็นสตางค์
๒. จงทอน 97865 สตางค์เป็นซัง
๓. 89764 นาฑีเป็นกี่วัน?
๔. 1 เกษณ 2 ชั่วโมง 7 นาฑี เป็นกี่นาฑี?
๕. 6850 นิ้วเป็นกี่เส้น?
๖. 3 เส้น 5 วา 2 ศอกเป็นกี่คืบ แล้วให้แปลง
เป็นเมตร (คืบ 25 ซม. เป็น 1 คืบ)
๗. จงกระจาย 1 กม. 7 คคม. 8 ม. 6 คม. 9 ซม.
ให้เป็น ซม.
๘. 98605 มม. เป็นกี่เมตร?
๙. จงทอน 78043 มก. ให้เป็นกรัม
๑๐. จงกระจาย 4 ชก. 7 คคก 5 คก. 9 ชก. ให้
เป็น ชก.
๑๑. จงทอน 50976 นิ้วให้เป็นศลา
๑๒. จงกระจาย 1 ไมล์ 786 ศลา 15 นิ้ว ให้เป็นนิ้ว

๑๓. นายอาหมีเงินอยู่ 400.17 บ. นายสิงห์มี 904.25 บ.
นายปลื้มมีเงิน 682.09 บาท แต่นายโตมีเงินมาก
เท่ากับ คนทั้ง สาม อยากทราบว่า นายโตมีเงิน
เท่าไร

๑๔. วันจันทร์ข้าพเจ้าใช้เงินไป 32 บ. 1 ส. วันอังคารใช้
มากกว่าวันจันทร์ 3 บ. 3 ส. วันพุธใช้ไปน้อยกว่า
วันอังคาร 7 บ. 50 สท. อยากทราบว่ารวม 3 วัน
ข้าพเจ้าใช้เงินไปเท่าไร

๑๕. 42 เส้น มากกว่า 5600 กีบ เท่าไร ?

๑๖. 70206 มม. น้อยกว่า 89 ม. เท่าไร ?

๑๗. ระต๋องเขาอะไร มาบวกกับ 71864 กก. จึงจะได้
77 กก. ?

๑๘. ผลบวกของ เลข 2 จำนวน รวมกันได้ 5 ไมล์ ถ้า
จำนวน น้อยเท่ากับ 1 ไมล์ 765 ศตา 11 นิ้ว จำนวน
มากเท่ากับเท่าไร ?

๑๙. นายโต ถามนายอาว่า “เขามีเงิน อยู่เท่าไร ?” นาย
อาตอบว่า “ถ้าเขาได้เงินฉัน 256 บ. 75 สท.
แล้วฉันจะมี 500 บ. 17 สท.” อยากทราบว่า

นายชายมีเงินอยู่เท่าไร

๒๐. เลข 2 จำนวนรวมกันไม่ทราบว่าเท่าไร รู้แต่ว่า
จำนวนมากขึ้น 9999 และผลที่ต่างกันเป็น 1009
อยากทราบว่าจำนวนน้อยเป็นเท่าไร

๒๑. นายสชนจ่ายเงินให้แก่ชาย 17 คน คนละ 19 บ.
50 สต. หญิง 13 คน คนละ 15 บ. 25 สต.
ถ้ามีเงินอยู่ 1000 บ. จะยังเหลือเงินอยู่อีกเท่าไร ?

๒๒. ระยะทาง จาก ตำบลก. ถึง ตำบลข. 20 ไมล์ 12 หลา
4 ฟุต ชายคนหนึ่ง จะต้องเดิน จาก ก. ถึง ข. กลับไป
กลับมารวม 19 เที้ยว จะเดินได้เป็นระยะทางเท่าไร ?

๒๓. รถไฟขบวนหนึ่ง มีรถบรรทุกของ 37 คัน คันหนึ่งคิด
เฉลี่ยบรรทุกของหนัก 360 กก. 7 ชก. 5 กก.
9 ก. อยากทราบว่า รวมของ ทั้งหมดหนักเท่าไร

๒๔. ถ้าตัวคุณเป็น 27 ตัวคงเป็น 9 คคม. 7 ม. 8 คม.
6 มม. อยากทราบว่า ผลคุณเป็นเท่าไร

๒๕. เกิดคนหนึ่งเดินได้ 40 เส้นต่อ 16 นาทีกับ 14 วินาที
ถ้าต้องเดินเป็นระยะทาง 3480 เส้น จะต้องเดินนานเท่าไร ?

บทที่ ๓๔ หารมาตราเงินบาทและสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ต่อไปนี้จะให้ครูสอนวิธีหารเงินบาทกับสตางค์ให้นักเรียน
เข้าใจว่า เป็นวิธีเดียวกันกับหารเลขสามัญตามที่ได้เรียน
มาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑

เงิน 35 บ. 25 สต. แจกให้เด็ก 5 คน จะได้
คนละเท่าไร?
วิธีทำ

$$5 \overline{) 35.25} \text{ บ.}$$

$$\underline{7.05} \text{ ,,}$$

$$\underline{\underline{\text{ตอบ } 7 \text{ บ. } 5 \text{ สต. } \text{---} (\text{หรือ } 7.05 \text{ บ.})}}$$

ตัวอย่างที่ ๒

มีเงินอยู่ 1728 บ. 68 สต. แจกให้เด็ก 23 คน จะได้
คนละเท่าไร?

วิธีทำ

23) 1728.68 บ. (75.16 บ.

161

118

115

36

23

138

138

คอป 75 บ. 16 สต. (หรือ 75.16 บ.)

(ให้นักเรียนจำใส่ใจไว้ว่า ข้างขวาทุกนั้นต้องมี

เลข 2 ตัวเสมอ เพราะเป็น สตางค์)

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ครูถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น ความคิดของนักเรียนนี้จะแตกฉานเข้าใจแจ่มแจ้งก็ เช่นในตัวอย่างที่ ๑ เขา 5 หาร 35 บาท ได้เท่าไร? เขา 5 หาร 25 สตางค์ ได้เท่าไร? ในตัวอย่างที่ ๒ เขา 23 หาร 172 บาท ได้

เท่าไร ? 7 คน 23 ได้เท่าไร ? 1 ลบ 2 เหลือเท่าไร ? 6 ลบ
7 เหลือเท่าไร ? เหลือเศษเท่าไร ? จะต้อง ชัก ๐ ไร ลง มา ?
23 ทหาร 118 บาท ได้เท่าไร ? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๓๔

เลข ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึกหนังสือคิดในใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. มีเงินอยู่ 25 สต. แยกได้เกิด 5 คน ได้คนละเท่าไร ?
๒. มีเงินอยู่ 27 สต. แยกได้เกิด 9 คน ได้คนละเท่าไร ?
๓. มีกล้วยอยู่ 49 ผล แยกได้คน 7 คน ได้คนละเท่าไร ?
๔. มีส้มอยู่ 63 ผล แยกได้คน 3 คน ได้คนละเท่าไร ?
๕. มีน้อยคนอยู่ 81 ผล แยกได้เกิด 3 คน ได้คนละเท่าไร ?
๖. มีมะม่วงอยู่ 56 ผล แยกได้เกิด 2 คน ได้คนละเท่าไร ?
๗. มีชมพูอยู่ 65 ผล แยกได้เกิด 5 คน ได้คนละเท่าไร ?
๘. ส้มโอ 12 ผล ราคา 1 บาท 44 สต. ผลละเท่าไร ?
๙. ปลาแห้ง 3 กิโล ราคา 2 บ. 25 สต. กิโลละเท่าไร ?
๑๐. มะพร้าว 9 ผล ราคา 1 บ. 8 สต. ผลละเท่าไร ?
๑๑. ผ้าขาวม้า 4 ผืน ราคา 1 บ. 8 สต. ผืนละเท่าไร ?
๑๒. ไข่ 5 ถัง ราคา 1 บ. 55 สต. ถังละเท่าไร ?

หารมาตราเงินบาทและสตางค์

๑๕๗

๑๓. ผ้าพื้น 2 ผืน ราคา 6 บ. 50 สต. ผืนละเท่าไร ?
๑๔. ผ้าเช็ดหน้าไตรล ๓ บาท ผืนละเท่าไร ?
๑๕. ดูกเข้าโหลละ 15 บ. คู่ละเท่าไร ?
๑๖. ชายผู้หนึ่ง มีเงินอยู่ 4071 บ. 20 สต. แบ่งให้บุตร 7 คน จะได้คนละเท่าไร ?
๑๗. 3145 บ. 32 สต. $\div 9 = ?$
๑๘. 1126 บ. 11 สต. $\div 11 = ?$
๑๙. 2943 บ. 27 สต. $\div 27 = ?$
๒๐. นายคลังมีเงินอยู่ 3105 บ. 65 สต. ถ้าเขาเงินนี้แบ่งให้คน 19 คน คนละเท่า ๆ กัน จะได้เงินคนละเท่าไร ?
๒๑. นายเดิมซื้อหนังสือมาจำหน่าย 36 เล่ม ราคาเท่า ๆ กัน สิ้นเงิน 214 บ. 52 สต. นายเดิมซื้อหนังสือมาราคาเล่มละเท่าไร ?
๒๒. คน 37 คน ได้เงินรวมกัน 7185 บ. 40 สต. ถ้าจะแบ่งให้เท่า ๆ กัน จะได้เงินคนละเท่าไร ?
๒๓. ข้าวสาร 76 กระสอบ ราคา 1406 บ. อยากทราบว่า กระสอบหนึ่งราคาเท่าไร

๒๔. ถ้าหม 101 ลูก ราคา 126 บ. 25 สต. ขยายทราบบ
ว่าลูก 1 ราคาเท่าไร
๒๕. ถ้าเขาเงิน 7081 บ. 48 สต. จ่ายให้แก่ลูกจ้าง 98 คน
จะได้กินละเท่าไร ?

บทที่ ๓๕ หารมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหาว มาตรา ซึ่ง
คำสั่ง ยาท สลึง สดางก็ ทำวิธีเดียวกันกับ หาวเลข
สามัญ แต่ต้อง หาว ที่ละ จำนวน จาก มาตรา สูง มา หา ทำ
เช่น เมื่อ หาว จำนวน ซึ่ง แล้ว ได้เท่าไร จึง หาว จำนวนคำสั่ง
ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑

$$85 \text{ บ. } 2 \text{ สต. } 18 \text{ สต. } \div 56 =$$

วิธีทำ

เมื่อจะต้องหา 56 หาว เราควร แบ่ง หาว เป็น ๒ ครั้ง
คือ หาว ด้วย 8 ครั้ง หนึ่ง แล้ว หาว ด้วย 7 อีกครั้ง หนึ่ง

เพราะ $8 \times 7 = 56$

$$8) 85 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 18 \text{ สต.}$$

$$7) 10 \text{ ,, } 2 \text{ ,, } 21 \text{ ,,}$$

$$1 \text{ ,, } 2 \text{ ,, } 3 \text{ ,,}$$

$$\text{ตอบ } 1 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 3 \text{ สต.}$$

ตัวอย่างที่ ๒

$$110 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 19 \text{ สต.} \div 43 =$$

วิธีทำ

ผลหาร =

$$2 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 8 \text{ สต.}$$

$$43) 110 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 19 \text{ สต.}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \hline \end{array}$$

$$1 \text{ บ.} = 4 \text{ ส.}$$

$$\begin{array}{r} 96 \text{ ส.} \\ \hline \end{array}$$

อีก

$$\begin{array}{r} 3 \text{ ส.} \\ \hline \end{array}$$

รวม

$$\begin{array}{r} 99 \text{ ส.} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

$$1 \text{ ส.} = 25 \text{ สต.}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline \end{array}$$

65

26

325 ต.ค.

ชก

19 ,,

รวม

344 ,,

344

ตอบ 2 บ. 2 ส. 8 ต.ค.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูจนกระทั่งถามให้นักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น ความคิดของนักเรียนจึงจะแตกฉานและเข้าใจแจ่มแจ้งดี เช่นในตัวอย่างที่ ๑ เขา 8 หาร 85 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? 5 บาทกับ 2 สลึง เป็นกี่สลึง 8 หาร 22 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? 6 สลึงกับ 18 สตางค์ เป็นกี่สตางค์ 8 หาร 168 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น ในตัวอย่างที่ 2 คำถามก็ทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๕

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือฝึกในใจ แล้วค่อยปากเปล่า

๑. มีเงิน 20 บ. แบ่งให้คน 4 คนเท่า ๆ กัน จะได้คน
ละเท่าไร ?

๒. เงิน 360 บ. แบ่งใส่ถุง 4 ถุงเท่า ๆ กัน ได้ถุงละ
เท่าไร ?

๓. เงิน 63 บ. แบ่งใส่หีบ 7 หีบเท่า ๆ กัน ได้หีบ
ละเท่าไร ?

๔. เข็มขัดเงิน 4 สายราคาเท่า ๆ กัน รวมราคา 52 บ.
อยากทราบว่าสายละเท่าไร

๕. ครึ่งของ 9 บ. เป็นเท่าไร ?

๖. เศษของ 8 บ. เป็นเท่าไร ?

๗. เงินถุงหนึ่งราคา 1 ช. 10 ก. ครึ่งถุงเท่าไร ?

๘. แบ่งเงิน 30 บ. ให้เด็ก 2 คน ให้คนที่ 1 ได้
มากกว่าอีกคนหนึ่ง 10 บ. จะได้คนละเท่าไร ?

๙. $33 \text{ บ.} \div 2 = ?$

๑๐. 5 บ. 1 ส. $\div 3 = ?$

๑๑. 127 บ. 14 สท. $\div 3 = ?$

๑๒. 33 บ. 1 ส. 24 สท. $\div 27 = ?$

๑๓. 197 ช. 12 ท. 43 สท. $\div 49 = ?$

๑๔. 2 ช. 3 บ. 43 สท. $\div 59 = ?$

๑๕. 13 ช. 10 ท. $\div 80 = ?$

๑๖. 123 บ. 8 สท. $\div 68 = ?$

๑๗. 166 บ. 1 ส. $\div 95 = ?$

๑๘. แบ่งเงิน 635 บ. 2 สท. ให้แก่คน 77 คน คนละเท่า ๆ กัน จะได้คนละเท่าไร ?

๑๙. ในวันหนึ่ง ชายคนหนึ่งหาเงินได้ 3 ส. 12 สท. ถ้าชาย 327 คนรวมกันหาได้เท่าไร ?

๒๐. แบ่งเงิน 75 ช. 5 ท. ออกเป็น 70 ส่วนให้ใครส่วนเท่า ๆ กัน จะได้ส่วนละเท่าไร และคงเหลือเศษ กี่สตางค์ ?

บทที่ ๓๒ หารมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหารมาตรา มี
กี่ตอน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำวิธี อย่างเดียวกันกับหาร

หารมาตราเวลา

๑๖๓

เลขสามัญ แต่ต้อง หาร เป็น จำนวน ๆ หาร มาตราสูงมา
หาค่า เช่นเมื่อ หาร จำนวนปี แล้ว ได้เท่าไร จึง มาหาร
จำนวน เกินต่อไป

ตัวอย่าง

ง หาร 453 ปี 6 เกิน 14 วัน 7 ชั่วโมง 40 นาที

ด้วย 79

วิธี ทำ

ผลหาร = 5 ปี 8 เกิน 27 วัน 21 ชั่วโมง 40 นาที

79) 453 ปี 9 เกิน 14 วัน 7 ชั่วโมง 40 นาที

395

58 ปี

1 ปี = 12 ก. 12 เกิน

696 ,,

อีก 9 ,,

รวม 705 ,,

632 ,,

73 ,,

$$1 \text{ เดือน} = 30 \text{ วัน} \quad \begin{array}{r} \times \\ 30 \end{array} \text{ วัน}$$

$$\begin{array}{r} 2190 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} \text{บวก} \\ 14 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\text{รวม} \quad \begin{array}{r} 2204 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} 158 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} 624 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} 553 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} 71 \end{array} \text{ ,,}$$

$$1 \text{ วัน} = 24 \text{ ชม.}$$

$$\begin{array}{r} \times \\ 24 \end{array} \text{ ชั่วโมง}$$

$$\begin{array}{r} 284 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 142 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1704 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} \text{บวก} \\ 7 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\text{รวม} \quad \begin{array}{r} 1711 \end{array} \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} 158 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 131 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 79 \end{array}$$

1 ชม. = 60 น.

52 ชั่วโมง
×
60 นาที

$$\begin{array}{r} 3120 \\ + 40 \\ \hline 3160 \end{array}$$

ตอบ 5 ปี 8 เดือน 27 วัน 21 ชั่วโมง 40 นาที

คำแนะนําคตร

เวลาทำเลขตัว อย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ครูถามนักเรียนทุกคนไปจนตลอดชั้น ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว เพื่อความถูกต้องของตัวเลขให้แตกต่างกัน และเข้าใจได้ดี

แบบฝึกหัดที่ ๓๖

๑. 31 ปี 3 เดือน 1 ชั่วโมง $\div 6 = ?$
๒. 56 ปี $\div 9 = ?$
๓. 13 ปี 1 วัน 9 ชั่วโมง $\div 51 = ?$
๔. 47 สัปดาห์ 5 วัน 6 ชั่วโมง 13 นาที $\div 37 = ?$
๕. 24 สัปดาห์ 3 วัน 12 ชั่วโมง 30 นาที $\div 21 = ?$

๖. 50 วัน 6 ชั่วโมง 24 นาที $\div 48 = ?$
๗. ถ้าแบ่ง 48 ปี กับ 24 สัปดาห์ ออกเป็น 12 ส่วน แล้วเอา 7 ส่วน จะได้เท่าไร ?
๘. บุตร อายุ น้อยกว่า บิดา 13 เท่า ถ้าบิดาอายุได้ 48 ปี 1 เดือน 6 วัน บุตร จะมีอายุเท่าไร ?
๙. ทำงานได้ค่าจ้างวันละ 50 สตางค์ ทำอยู่ 6 สัปดาห์ ได้เงินเท่าไร ?
๑๐. จะต้องเอา 2 สัปดาห์ 11 ชั่วโมง ลบ 202 วัน 20 ชั่วโมง ก็คงจะเหลือเท่าไร ?
๑๑. 57 ปี 79 เดือน 3 วัน $\div 39 = ?$
๑๒. 17 ปี 3 สัปดาห์ 5 วัน 12 ชั่วโมง $\div 48 = ?$
๑๓. ให้หา ส่วนที่ 60 ของ 400 ปี 37 วัน
๑๔. ถ้าคนคนหนึ่งมีอายุ 7 เท่าของคนที่อายุน้อยกว่า ถ้าคนคนหนึ่งมีอายุได้ 21 ปี 197 วัน 4 ชั่วโมง คนที่อายุน้อยกว่าจะมีอายุเท่าไร ?
๑๕. ถ้า อายุของ บิดา มารดา และ บุตร รวมกัน 79 ปี 1 เดือน มารดา แก่กว่า บุตร 3 เท่า บิดา แก่กว่า มารดา 1 เท่า บิดา อายุ แก่กว่า บุตร กี่ ปี ?

บทที่ ๓๗ การหารยาววิธีไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหารยาว เห็นว่า คชก คับ ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกับหารเลขสามัญ แต่ต้องหารเป็นจำนวนๆ ไปจากมาตราสูง มาหาค่า เช่นเมื่อหารจำนวนเส้นแล้ว ได้เท่าไร จึงมาหารจำนวนวาต่อไป ตัวอย่าง

209 เส้น 16 วา 2 คชก 1 คับ 9 นิ้ว $\div 35 = ?$

วิธีทำ

เมื่อจะตั้งเอา 35 หาร เราควรแบ่งการเป็น 2 ครั้ง คือเอา 7 หาร ครั้งหนึ่ง แล้วเอา 5 หาร อีก ครั้งหนึ่ง เพราะ $7 \times 5 = 35$

7) 209 เส้น 16 วา 2 คชก 1 คับ 9 นิ้ว

5) 29 ,, 19 ,, 2 ,, 0 ,, 3 ,,

5 ,, 19 ,, 3 ,, 1 ,, 3 ,,

คชบ 5 เส้น 19 วา 3 คชก 1 คับ 3 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียน ดูบนกระดานดำ ให้ครู

ถาม นักเรียนทุกคนไปจนตลอดข้อ ทำจนกระทั่งกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๗

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึกคิดในใจ แล้วคอยปากเปล่า

๑. $72 \text{ เส้น} \div 8 = ?$ 2. $108 \text{ เส้น} \div 9 = ?$
๓. $63 \text{ เส้น} \div 7 = ?$ 4. $1 \text{ เส้น } 1 \text{ วา} \div 3 = ?$
๕. $2 \text{ เส้น } 2 \text{ วา} \div 5 = ?$ 6. $21 \text{ เส้น } 2 \text{ วา} \div 6 = ?$
๗. เกินทางใต้ชั่วโมงละเท่าๆกัน รวม 3 ชั่วโมงเป็นทาง 354 เส้น ชั่วโมงหนึ่งเกินได้ไกลเท่าไร?
๘. ตึกแถวหนึ่งยาว 3 เส้น แบ่งออกเป็นห้อง ห้องละเท่าๆกัน ห้องหนึ่งยาว 3 วา อยากทราบว่ารวมหมดกี่วากัน มีกี่ห้อง
๙. ล้อเกวียนวัดโคจรรอบได้ 2 วา ถ้าไปในระยะทาง 10 เส้น ล้อจะหมุนได้กี่รอบ?
๑๐. ผาพับหนึ่งยาว 20 วา ถ้าจะตัดเป็นท่อน ท่อนละเท่าๆกัน ยาวท่อนละ 2 ศอก จะได้สักกี่ท่อน?
๑๑. $39 \text{ เส้น } 17 \text{ วา } 3 \text{ ศอก } 1 \text{ คืบ} \div 4 = ?$

๑๒. 17 เส้น 5 คืบ $\div 9 = ?$

๑๓. 246 เส้น 9 วา 4 ศอก $\div 12 = ?$

๑๔. 80 เส้น 17 วา 3 ศอก 2 คืบ $\div 28 = ?$

๑๕. 172 เส้น 14 วา 5 ศอก $\div 31 = ?$

๑๖. 200 เส้น 6 วา 10 คืบ $\div 62 = ?$

๑๗. ถ้าจะต้องทำ ถนนยาว 48 เส้น 17 วา 4 นิ้ว แบ่งให้คน 7 คน ทำเท่า ๆ กัน เหลือเศษที่แบ่งไม่ได้ ให้รวมเป็นของ คน ที่หนึ่งทำ ทั้งคนหนึ่ง ต้อง ทำ ถนนยาวเท่าไร ?

๑๘. เรือโยก ศักกรรเชียง ใน ชั่วโมง 1 แล่น อย่าง เต็มที่ ได้ 200 เส้น 18 วา 2 ศอก ถ้าแข่ง กับ เรือพายม้า 2 แว่ว ซึ่ง แล่น ช้ากว่า เรือโยก 2 เท่า เรือโยก จะต้องทอดให้เรือพายม้าเท่าไร จึงจะถึงที่แข่งพร้อมกัน ?

๑๙. ลวดสังกะสี เส้นหนึ่งยาว 244 เส้น 18 วา 3 ศอก ๕ คืบ ถ้าจะต้องตัดแบ่งให้แก่เรือ 15 ลำ ลำละเท่า ๆ กัน ถ้าหวั่น ทำสาบระยาง ลำหนึ่งจะได้ ลวดยาวเท่าไร ?

๒๐. นายช่างกลึงคนหนึ่งชุกมือเพื่อ ะหาหน้าทีได้สะอาด พอชุกลงไขไต้ 2 เส้น 17 วา หรือ 12 เท่าของคิลอง

ที่ อยู่ข้าง เคียงกัน ก็ พบ น้ำ อยากร ะทรา ย ว่า คลอง ที่
อยู่ ข้าง เคียง นี นี ลึก เท่า ไ

บทที่ ๓๘ หารมาตราบวตระยะกับน้ำหนักเมตร

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า หารมาตราบว เมตร
เดซิเมตร เซนติเมตร ฯลฯ หนัก หรือหารมาตราบว กรัม
เดซิกรัม เซนติกรัม ฯลฯ หนัก เรากระหายให้เขียนมาตราบว
อย่างค่าเสียก่อน แล้วก็หาว อย่าง เลขสามัญ ได้ผลหาว
เท่าไร แล้ว จึงทอนตามลัคัยมาตราบว อย่างสูงอีกทีหนึ่ง เพราะ
การ กระหาย หรือการ ทอน นี น่ง่าย และ ทำได้ทันที
ตัวอย่างที่ ๑

จงหาว 10 กม. 3 ซม. 74 ม. ด้วย 91

วิธีทำ

10 กม. 3 ซม. 74 ม. = 10374 ม.

91) 10374 ม. (114 ม. = 1 ซม. 1 คม. 4 ม.

91

127

91

364

314

ตอบ 1 ซม. 1 คม. 4 ม.

ตัวอย่างที่ ๒

29 กก. 6 ชก. 3 คกก. 8 ก. $\div$ 73 = ?

29 กก. 6 ชก. 3 คกก. 8 ก. = 29638 ก.

ผลลัพธ์ = 406 ก. = 4 ชก. 6 ก.

73) 29638 ก.

292

438

438

ตอบ 9 ชก. 6 ก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูจนกระทั่งถาม ทำ ให้ครูถาม นักเรียน ทุกชั้นไป จนตลอดชั้น ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบาย มา แล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๘

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิดในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. เกินทางไค้ 7 นาที ต่อ 560 ม. อยากทราบว่า 1 นาที
เกินไค้ไกลเท่าไร
๒. ลูกขี้ 9 ลูก เท่า ๆ กัน หนัก 135 กก. อยากทราบว่า
ลูกหนึ่ง หนักเท่าไร
๓. ลวดขก หนึ่ง ยาว 111 ม. ถ้าจะตัดออกเป็น 11 เส้น
เส้นละ เท่า ๆ กัน เส้น 1 ยาวเท่าไร ?
๔. ของ 12 ห่อ เท่า ๆ กัน รวมหนัก 1320 ก. ห่อ 1
หนักเท่าไร ?
๕. ผ้าขาวพับ 1 ยาว 11 คม. 2 ม. ถ้าจะตัดเป็น
7 ท่อน ท่อนละ เท่า ๆ กัน ท่อน 1 ยาวเท่าไร ?
๖. เสี้ยวของ 13 กก. 2 ก. เป็นเท่าไร ?
๗. ครึ่งของ 11 กก. 2 กก. เป็นเท่าไร ?
๘. มีทอง หนัก 11 ชก. 5 กก. แบ่งให้บุตร 5 คน
คนละ เท่า ๆ กัน จะได้คนละ เท่าไร ?
๙. มีเชือกอยู่ยาว 21 ซม. แบ่งให้บุตร 7 คน คนละเท่า ๆ
กัน คนหนึ่ง จะได้ยาวเท่าไร ?

๑๐. สัปดาห์ 9 แผ่นเท่า ๆ กัน รวมหนัก 19 กก. 8 ชก.
อยากทราบว่า แผ่น 1 หนักเท่าไร

๑๑. 8 ม. 21 ซม. 1 มม. $\div$ 23 = ?

๑๒. 24 กก. 3 ชก. 8 กกก. 9 ก. $\div$ 29 = ?

๑๓. 46 กม. 185 ม. $\div$ 11 = ?

๑๔. 84 ก. 47 ชก. 20 มก. $\div$ 34 = ?

๑๕. 911 กม. 4 ซม. 21 ม. $\div$ 71 = ?

๑๖. ใน 26 ม. 91 ซม. มี 1 ม. 17 ซม. อยู่กี่คน?

๑๗. ใน 14 กก. 331 ก. มี 7 ก. 2 ชก. 5 มก. อยู่กี่คน?

๑๘. ใน 2 กม. 147 ม. 2 คม. มี 3 ม. 5 ซม. อยู่กี่คน?

๑๙. 11 กก. 9 ชก. 4 ก. 75 ชก. $\div$ 65 = ?

๒๐. พงศาว 65 ม. 5 คม. 5 ซม. ถ้วย 95

๒๑. ใช้เชือกเส้นหนึ่งยาว 13 ม. 2 คม. 3 ซม. ถ้าจะตัดออกเป็นท่อน ท่อนละเท่า ๆ กัน ท่อน 1 ยาว 31 ซม. 5 มม. จะได้สักกี่ท่อน และจะเหลือเศษยาวเท่าไร?

๒๒. สนามวงเวียนวัดโคกขจรวัด 4 คม. ถ้าจะขุดเสาทำรั้วรอบสนามให้มีระยะห่างกัน 25 ม. จะต้องใช้เสาสักกี่ต้น?

บทที่ ๓๙ หารมาตราวิธีระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสั้น

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหารมาตรา ไมล์
 หลา ฟุต นิ้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับหารเลขสามัญ แต่
 ต้องหารเป็นจำนวนๆ ไปจาก มาตราสูง มาหาต่ำ เช่นเมื่อ
 หารจำนวนไมล์แล้ว ให้เท่าไร จึง มา หาร จำนวน หลา ต่อไป
 ตัวอย่าง

หาร 765 ไมล์ 2 ฟุต 1 นิ้ว ด้วย 95

วิธีทำ

ผลหาร = 8 ไมล์ 92 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว

95 765 ไมล์ 0 หลา 2 ฟุต 1 นิ้ว

760

5 ”

1 ไมล์ = 1760 หลา 1760 หลา

8800 ”

855

การมาตราวัดระยะอังกฤษ

๑๗๕

250

190

60 หลา

×

1 หลา = 3 ฟุต

3 ฟุต

180 ,,

+

ซิก 2 ,,

รวม 182 ,,

95

87 ฟุต

+

1 ฟุต = 12 นิ้ว

12 นิ้ว

1044 ,,

+

ซิก 1 ,,

รวม 1045 ,,

95

95

95

คอบ 8 ไมล์ 92 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดู ให้ครูถามนักเรียน
ทุกชั้นไป หนึ่งตลอดข้อ ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๗ ก

เลขตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคึกในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. จักรยานคันหนึ่งใน 7 นาทีแล่นได้ 749 หลา ขยาก็
ทราบว่าเป็นนาทีที่ 1 แล่นได้ไกลเท่าไร
๒. ลวดขกหนึ่งยาว 93 ฟุต ถ้าฉีกออกเป็นเส้น ๆ เท่ากัน
เส้นหนึ่ง ยาว 7 ฟุต จะยังเหลือลวดอยู่ยาวเท่าไร ?
๓. เชือกเส้นหนึ่ง ยาว 37 นิ้ว ถ้าตัดออกเป็น ท่อน ๆ
เท่ากัน ท่อนหนึ่ง ยาว 8 นิ้ว จะได้กี่ท่อน ? เศษที่
เหลือ นั้นยังขาดอยู่ อีกเท่าไร จึงจะได้ อีกท่อนหนึ่ง ?
๔. 144 นิ้ว ถ้าหักออกเสียครึ่งละ 12 นิ้ว ก็เหลือ
จะหมด ?
๕. จะ ต้องเอา อะไร มาคูณ 9 จึงจะได้ 2 ฟุต 3 นิ้ว ?
๖. ทองแดงกลม อันหนึ่ง วัดโดยรอบได้ 3 นิ้ว ถ้าลัดไปตาม
พื้น กระดานยาว 10 ฟุต จะหมุนไปกี่รอบจึง จะ สุก

แผ่นกระดาษ ?

๙๗. เชือกเชือกหนึ่งยาว 106 หลา ตัดแบ่งให้เด็ก 12 คน
ให้ ได้ยาวคนละเท่า ๆ กันยัง ซากเชือก อยู่อีกเท่าไร ?
๙๘. นายประเขินเดินก้าว ละ 3 ฟุต นายประเขิน จะ ต้อง
เดิน กี่ก้าว จึง จะ สุก สนาม ซึ่งยาว 30 หลา ?
๙๙. จะ ต้อง เขา อะไร มา คณ 7 จึง จะได้ 9 หลา 1 ฟุต ?
๑๐. 11 นิ้วบวก กับ กี่ นิ้ว จึง จะได้ 121 นิ้ว ?
๑๑. จงหาร 1 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ด้วย 9
๑๒. จงหาร 19 หลา 9 นิ้ว ด้วย 11
๑๓. จงหาร 288 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ด้วย 15
๑๔. จงหาร 168 หลา 1 ฟุต 4 นิ้ว ด้วย 16
๑๕. 743 หลา 1 ฟุต 7 นิ้ว $\div 29 = ?$
๑๖. 10 ไมล์ 256 หลา 2 ฟุต $\div 22 = ?$
๑๗. 75 ไมล์ 431 หลา 4 ฟุต 6 นิ้ว $\div 75 = ?$
๑๘. 11 ไมล์ 554 หลา 4 ฟุต 4 นิ้ว $\div 47 = ?$
๑๙. 2 ไมล์ 1151 หลา 1 ฟุต $\div 77 = ?$
๒๐. ถนนสายหนึ่งยาว 1500 หลา จะปลูก ต้นไม้ ทั้ง 2 ฝาก

ถนนให้ ระยะคันไม้ ใน ฟากหนึ่ง ๆ ห่างกัน 8 หลา 1 ฟุต
 อยากทราบว่า จะ ต้องปลูก คันไม้ กี่ คัน

๒๑. ล้อจักรยาน ๖๖ รอบได้ 55 นิ้ว ถ้า จะขี่ไป ระยะ
 ทาง 32 ไมล์ 880 หลา ล้อนั้น จะหมุนได้ ล้อ กี่ รอบ?

๒๒. เส้โทรเลข 33 เส้ ปัก ระยะห่างเท่า ๆ กัน ไปไกล เป็น
 คนทาง 1 ไมล์ อยากทราบว่า ระยะระหว่าง เส้ 2 คัน
 ห่าง จากกันเท่าไร

แบบฝึกหัดที่ ๓๗ ข

๑. ใน 13167 มี 63 อยู่ กี่ คน?

๒. พวงกุญแจของ 142 บ. 6 สก. เข้า กับ เสี้ยวของ
 212. บ. 60 สก. แล้วหัก ผลที่ได้ ออกเสีย 1 ช.
 3 ท. 3 บ. 2 ส.

๓. ถ้าฉันใช้เงินไป ครอง दर 3 บ. 75 สก. สัก กี่ ครั้ง จึง
 จะหมด ทั่วเงิน 337 บ. 50 สก. ?

๔. ชายคนหนึ่ง ทำงานใน สัปดาห์หนึ่ง เพียง 6 วัน รวม
 เป็นเวลา 50 ชั่วโมง 30 นาที อยากทราบว่า
 วันหนึ่ง เขา ทำงาน กี่ ชั่วโมง

๕. $1683 - (99 \times 17) + 19 = ?$

แบบฝึกหัด

๑๖๕

๖. จงกระจายเลขของไมล์ 13 ศต 4 นว ให้เป็นนว
๗. นายสอห์น มีเชือกอยู่ยาว 3 เส้น 11 วา 2 ศอก นาย
สิน มีน้อยกว่านาย สอห์น 18 วา 3 ศอก นายสายมีน้อยกว่า
นายสิน 9 วา 3 ศอก อยากทราบว่ารวม 3 คน
มีเชือก อยู่ยาวเท่าไร แล้วให้ แปลงเป็นเมตร
๘. คนซื้อกางเกง 3 ตัว ตัวละ 2 บาท 15 สต. เสื้อ ๕ ชิ้นใน
ครึ่งโหล ตัวละ 75 สต. หมวก 1 ใบ ราคา 2 บ.
25 สต. ถ้าให้คนซื้อทอใยละ 10 บาทเขาไป 2 ใบ จะ
ได้ทอชนเท่าไร ?
๙. เมื่อจ่ายเงินให้ค่าหมูป่า 15 ตัวราคาตัวละ 6 ท.
1 บ. 2 ส. แล้วยังเหลือเงินอยู่อีก 75 บ. 96 สต.
อยากทราบว่า เมื่อแรกมีเงิน อยู่เท่าไร
๑๐. ข้าพเจ้า จะต้อง มีวิทยนิยาวสักกี่เมตร ถ้าจะแจกให้
เด็กหญิง 36 คนขาวคนละ 18 ม. และให้เหลือ
วิทยนิเขาไว้ใช้อีก 19 ม. ?
๑๑. จงหัก 7 เส้น 19 วา 3 ศอก 9 นว ออกจาก 8 เส้น
แล้วกระจายผลลบให้เป็นนว
๑๒. นาฬิกาของฉันเดินเร็วไป ชั่วโมงละ 3 วินาที อยาก

ทราบว่าใน 3 วันจะกินเร็วไปเท่าไร

๑๓. ^๕ครึ่งของ 1 กก. 7 กก. 9 ก. 6 ตก. กับ ^๕สี่ของ

ของ 2 กก. 5 กก. 8 กก. ต่างกันอยู่เท่าไร ?

๑๔. ข้าพเจ้ามีธนบัตรใบละ 100 บาท 1 ใบ เงิน 5 บาท
กับสตางค์สิบ 2 อัน ข้าพเจ้าจ่ายเงินไปใช้หนี้รายหนึ่ง
1 ต. 3 บ. 2 ส. อีกรายหนึ่ง 2 ต. 2 บ. 75 สก.

อยากทราบว่าข้าพเจ้ายังเหลือเงินอยู่เท่าไร

๑๕. ^๕สี่ ^๕สี่ของหมอนำหนัก 175 กิโลกรัม ราคาต่อกิโลกรัมละ 15 สต.
จะมาขายต่อกิโลกรัมเท่าไร จึงจะได้กำไร 3 บ. 50 สต. ?

๑๖. ค่าโดยสารรถไฟจากตำบล ก. ถึงตำบล ข. เป็นเงิน 12 บ.
35 สต. ถ้าเขาคิดค่าโดยสารมิใช่เมตรละ 5 สต. อยาก
ทราบว่าทาง ระหว่างตำบล ก. ถึงตำบล ข. ยาวเท่าไร

๑๗. นายแมนมีเชือกอยู่ยาว 7 เส้น 9 วา นายยังมีอยู่
9 เส้น 15 วา นายยัง จะต้องให้นายแมนเท่าไร จึง
จะมีเท่ากันทั้ง 2 คน แล้วให้แบ่งเป็นเมตร ?

๑๘. แบ่งเงิน 11 ต. 3 บ. 16 สต. ให้แก่คน 3 คน
ให้คนที่หนึ่งได้รับ 3 ส่วน คนที่สอง 2 ส่วน คนที่สาม
1 ส่วน จะได้เงินคนละเท่าไร ?

๑๙. ซื้อฝรั่งมา 3 ลูกต่อ 5 สต. สิ้นเงินไป 1 บ. 25 สต.
ถ้าขายฝรั่งไปทั้งหมดลูกละ 2 สต. อยากทราบว่า
ได้กำไรเท่าไร

๒๐. ชายคนหนึ่งก้าวยาว 2 ฟุตครึ่ง ถ้าเขาจะตักเดินไป
ทางไกล 700 หลา จะต้องก้าวกี่ก้าว?

๒๑. พี่ชายของฉันมีเงินอยู่ 10 บ. ถ้าเขาให้เงินฉัน 4 บ.
แล้วฉันจะมีเงินถึง 7 เท่าของพี่ชายของฉัน อยาก
ทราบว่าแต่แรกฉันมีเงินอยู่เท่าไร

๒๒. โรงเรียนแห่งหนึ่งเปิดเรียนตั้งแต่ 9 นาฬิกา จนถึงเที่ยง
วัน แล้วเปิดอีกตั้งแต่ 13 นาฬิกา ถึง 16 นาฬิกาครึ่ง
อยากทราบว่า 5 วัน โรงเรียนเปิดสอนกี่ชั่วโมง

๒๓. ซื้อกล้วยน้ำว้ามา 200 หวี ราคาหวีละ 5 สต.
มาหน้าเสียบ 23 หวี นอกนั้นขายหวีละ 8 สต. จะ
ได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?

๒๔. เรือกับสินค้ารวมกันราคา 9000 บ. 72 สต. ราคา
เรือเป็นเสี้ยวหนึ่งของราคาสินค้า อยากทราบว่าสินค้า
ราคาเท่าไร

๒๕. ชายคนหนึ่ง หาเงินได้ 2500 บ. ใน 40 สัปดาห์
ถ้าเขาประหยัดไว้ได้ 400 บ. ชยาทราบว่า ถ้าคิด
เฉลี่ยได้ในสัปดาห์ 1 เขาใช้เงินเท่าไร

บทที่ ๔๐ บัญชีรับจ่ายรายวัน

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การทำบัญชีรับจ่าย
เป็นวิชาที่นักเรียนทุกคนควรรู้ไว้ ถึงแม้ว่าระหว่างที่ยัง
มิได้ทำการค้าก็ตาม แต่ถ้าเรารู้แล้วเราก็สามารถที่จะ
จะทำบัญชีรับจ่ายผลประโยชน์ในบ้านของเรา เพื่อให้รู้
วันหนึ่ง หรือ เดือนหนึ่ง เราใช้เงินสิ้นไปเท่าไร ก็ได้

การทำบัญชีรับจ่ายรายวัน ต้องลงรายการรับจำนวน
เงิน และ วัน เดือน ปี ที่รับไว้ข้างซ้าย มีรายการรับเมื่อไร
ให้ลงเมื่อนั้น ไม่ต้องรวมยอดทุกวัน สิ้นเดือนจึงรวมยอด
ครั้งหนึ่ง

ส่วนรายการจ่ายนั้น ก็ต้องลงจำนวนเงิน และ
วัน เดือน ปี เช่นเดียวกัน แต่ให้ลงข้างขวา ไม่ต้อง
รวมยอดทุกวัน ให้รวมเมื่อวัน สิ้นเดือน พร้อม กับ รายรับ

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๘๓

เมื่อรู้แล้วว่า รวมยอด รับไว้เท่าไร และ จ่ายไว้เท่าไร
เมื่อ หัก กัน เข้า ก็รู้ยอดเงิน คง เหลือ ยก ไป ตั้ง ไว้ ใน เดือน
ต่อไป การ รวม ยอด เงิน รับ และ จ่าย แล้ว หัก ให้ รู้ ยอด เงิน
คง เหลือ นี้ เรียกว่า การ บัญชี

ตัว

บัญชีรายรับและรายจ่ายของ
ประจำเดือน มีนาคม

รายรับ

พ.ศ. ๒๔๖๕		รายการ	จำนวนเงิน	
เดือน	วันที่		ป.	สต.
มีนาคม	1	มีผู้บริจาคทรัพย์ให้	12	50
„	15	ได้รับเงินจากคนใช้พิเศษ 1 คน	10	—
„	16	มีผู้นำเงินมาชำระ 2 ราย รายหนึ่ง 52 บาท 72 สตางค์ อีกรายหนึ่ง 25 บาท	77	72
„	17	เบิกเงินมาไว้สำหรับจ่าย	200	—
„	18	เบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงคนใช้	172	40
รวมเงิน			472	62

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๙๕

อย่าง

ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

พ.ศ. ๒๔๖๕

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๖๕		รายการ	จำนวนเงิน	
เดือน	วันที่		ป.	สต.
มีนาคม	1	จ่ายเบี้ยเลี้ยงคนไข้ 8 คน	56	24
"	2	จ่ายเงินเดือนให้แพทย์ประจำ 2 คน คนละ 50 บาท	100	—
		จ่ายเงินเดือนให้คนพยาบาล 3 คน คนละ 15 บาท	45	—
		จ่ายเงินเดือนให้เสมียน 1 คน	35	—
		มีนาคม 30	12	75
		รวมจ่าย	248	99
		คงเหลือยกไป	223	63
		รวมทั้งสิ้น	472	62

๑. จงทำบัญชีรับจ่าย จำนวนเงิน.....

พ.ศ. ตามรายการต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามวิธี

ในการทำบัญชีเรือนครัวนี้ บิดาให้เงินไว้ใช้จ่าย

35 บาท 40 สตางค์ เก็บค่าเช่าห้องใต้ถุน 5 ห้อง ห้องละ

6 บาท 50 สตางค์ เงินเหลือเมื่อครึ่งซีกไม่ทำเรือน

5 บาท 15 สตางค์

ซื้อหมู 6 บาท

ซื้อผักและไก่ตัวละ 80 สตางค์

รวม 12 ตัว ซื้อน้ำตาลทราย 1 ลูก 7 บาท 50 สตางค์

ซื้อไข่ 200 ร้อย ร้อยละ 2 บาท 25 สตางค์ ซื้อมะพร้าว

25 ลูก เบ็นเงิน 3 บาทถ้วน

๒. จงทำบัญชีรับจ่าย การแลกข้าวของนางสาว

ชูศักดิ์ จำนวนเงิน..... พ.ศ.

ซึ่งมีรายการต่อไปนี้

ซื้อผ้าไหม แดง 25 ผืน ผืนละ 30 สตางค์ ซื้อเสื้อ

ผ้า กดอก 12 ตัว ตัวละ 25 สตางค์ ก้าย 12 หลอด

หลอดละ 6 สตางค์ เข็ม ห่อละ 3 สตางค์ 20 ห่อ

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๘๗

ขายผ้าห่มแถบ 20 ผืน ผืนละ 50 สตางค์ ขายเสื้อ
ผ้าดอก 10 ตัว ตัวละ 32 สตางค์ ขายกำย 10 หลอด
หลอดละ 10 สตางค์ ขายเข็ม 15 ห่อ ห่อละ 6 สตางค์

๓. จงทำบัญชีรับจ่าย จำนวนเดือน.....

พ.ศ..... ซึ่งนายแดง สงวนพงศ์ รับเข้ามา
และปลุกเรือน 3 หลัง ถึงรายการต่อไป

วันที่ 3 ได้รับเงินค่าจ้างครั้งแรก 300 บาท วันที่
17 ได้รับเงินค่าจ้างครั้งที่สอง 200 บาท วันที่ 30 ได้รับ
เงินค่าจ้างครั้งที่สาม 200 บาท

ส่วนรายจ่ายนี้ เมื่อวันที่ 7 เสียค่าจ้างเรือ 125 บาท
75 สตางค์ วันที่ 15 จ่ายค่าแรงปลุกเรือนหลังที่หนึ่ง
150 บาท วันที่ 25 จ่ายค่าแรงปลุกเรือนหลังที่สอง
175 บาท 60 สตางค์ วันที่ 30 จ่ายค่าแรงปลุกเรือน
หลังที่สาม 220 บาท 45 สตางค์

๔. จงทำบัญชีรับจ่ายของ ลูกเสือสำรองแถม ชุดสงวน

๑๘๘

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

ซึ่งได้ไปในการ แรมคิน เมื่อเดือน.....พ.ศ.....

ทั้งรายการต่อไปนี้

วันที่ 5 บิคาให้เงิน 5 บาท 48 สตางค์ วันที่ 7 รับ
เงินจากมารดาที่ได้ฝากไว้แต่ก่อน 7 บาท 16 สตางค์ พี่ฝาก
ให้ซื้อผ้าพัน 7 บาท 39 สตางค์ บิคาให้ค่าเบี้ยเลี้ยงใน
เวลาที่ได้ไปแรมคิน 7 วัน วันละ 16 สตางค์

ส่วนเงินที่ได้ใช้จ่ายไปนั้น คือ ซื้อขนมปังไป กินกลาง
ทาง 1 บาท 75 สตางค์ ซื้อผ้าพัน 3 ผืน ผืนละ 2 บาท
50 สตางค์ ซื้อยาคุณฝากพี่ 5 ม้วน ม้วนละ 47 สตางค์
ซื้อของกิน รวมทั้งสิ้น 1 บาท 39 สตางค์

๕. จงบัญญัติรายจ่ายประจำเดือน.....

พ.ศ..... ของโรงเรียน.....

ตามรายการต่อไปนี้

ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 15 เก็บเงินค่าเล่าเรียนได้
75 บาท 50 สตางค์ วันที่ 16 มีผู้ให้เงินบำรุงโรงเรียน
12 บาท วันที่ 20 รับเงินค่าบำรุงห้องสมุดจากนักเรียน
16 คน คนละ 12 สตางค์

เงินเหล่านี้ได้ใช้จ่ายไปดังนี้ คือ วันที่ 5 ซื้อหมึกทำ

แบบสอบซ่อม

๑๘๕

- 1 ขวดย 1 บาท 75 สตางค์ สมุดเปล่า 3 เล่ม เล่มละ
1 บาท 25 สตางค์ วันที่ 30 จ่ายเงินเดือนให้ภารโรง
12 บาท กับซื้อชอล์ก 4 คับ คับละ 75 สตางค์

แบบสอบซ่อม

ชุดที่ ๑

๑. โรงบวก 736 บ. กับสตางค์อีก 2 เท่าจำนวนนี้ และ สิบ
สิบของของจำนวนนี้เข้าด้วยกัน
๒. ให้ลบสิบของ 9064 สต. ออกจาก 701 บ.
๓. โรงแบ่ง 671 ข. 15 ค. 2 บ. 90 สต. ออกเป็น 35 ส่วน
๔. ชายคนหนึ่งหาเงินได้ปีละ 2880 บ. เขาจ่ายเป็น
ค่าอาหาร และค่าเช่าบ้านเสีย 840 บ. ค่าหุงต้ม
380 บ. ค่าหนังสือ 255 บ. และค่าเบี้ยเคล็ด
ต่าง ๆ อีก 710 บ. ใน 3 ปีเขาจะมีเงินเหลือเท่าไร?

ชุดที่ ๒

๑. $(27 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 12 \text{ สต. } \times 9) - (23 \text{ บ. } 5 \text{ สต. } \times 6) = ?$
๒. ให้บวกจำนวนเหล่านี้เข้าด้วยกัน 19 บ. 2 ส.; 1 สต.

375 สต. ; 36 ส. 7 สต.

๓. 5 เท่าของ 9 บ. 29 สต. ให้ลบออกเสีย จาก 100 บ.
 ๔. รงทอน 7001 ส. ให้เป็น สต.

ชุดที่ ๓

๑. รถม้าคู่ ราคา 112 ท. 40 บ. ม้าตัวหนึ่งในคู่นี้
 ราคา เท่า กับรถพอกี้ แต่อีกตัวหนึ่งราคาแพงกว่ารถ
 20 บ. ม้าตัวแพงนี้มีราคาเท่าไร ?
 ๒. ผ้า 7 หลา ราคา 16 บ. 3 ส. 12 สต. ถ้าผ้าเทียบ
 ราคาเท่าไร ?
 ๓. ให้เอา 41 หาว 6193 จ. 29 ค. ๒ บ.
 ๔. สตารางค์ แดง กับ สตารางค์ ห้า มี อย่าง ละ เท่า ๆ กัน คือ
 อย่างละ 9268 อัน ให้เอา สตารางค์ แดง ลบ สตารางค์ ห้า
 ชยาก ทราบว่า เหลือ เท่าไร

ชุดที่ ๔

๑. ในถุงหนึ่ง มีเงิน สองสลึง เงินสลึง และ สตารางค์ สิบอัฐ
 ปนกัน ถ้า นับ เป็น อัน ๆ ก็ จะได้ จำนวน เท่า กัน พอดี ถ้า
 นับหมด ด้วย กันได้ 1200 อัน ชยาก จะ ทราบ ว่ารวมเป็น
 จำนวนเงินเท่าไร

แบบสอบข้อ

๑๕๑

๓. $(27 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } \times 12) + (15 \text{ ข. } 12 \text{ สด. } \times 11) - (37 \text{ บ. } 15 \text{ สด. } \times 30) =$

๓. $325 \text{ ท. } 7 \text{ บ. } - 976 \text{ บ. } 1 \text{ ส. } 9 \text{ สด. } =$

๔. จงหาผลบวกของ 375 มม. 7008 ซม. 98632 กม.

ชุดที่ ๕

๑. หัก 96 ข. 13 ท. 2 บ. 59 สด. ออกเสีย จาก 176 ข. 19 ท. 1 บ.

๒. มีเงิน 2 จำนวน จำนวนหนึ่ง 114 ท. 8 บ. 72 สด. อีกจำนวนหนึ่ง 153 บ. 28 สด. รวมด้วย กันยังขาดอีกเท่าไรจึงจะได้ 209 ท.

๓. ในข้อ 2 นั้นได้ตอบเท่าไร ให้เอา 100 ทหาร แล้ว ทอนเลขสิบเป็น สด

๔. นาย ก. สูง 1 ม. 65 ซม. 55 มม. นาย ข. สูงกว่า นาย ก. 2 ซม. และนาย ค. สูงกว่า นาย ข. 1 ซม. 55 มม. กิ่งนี้ นาย ค. สูงเท่าไร?

ชุดที่ ๖

๑. 79625 สด. กับ 801 บ. 50. สด. มากกว่าหรือน้อยกว่า กันเท่าไร? ให้ตอบเป็น สด

แบบสอบข้อสอบ

๑๕๓

ชุดที่ ๘

๑. จงบวกเข้าด้วยกัน 327 เล่ม 19 วา ; 6835 วา ; แล้วให้แปลงเป็นเมตร
๒. 62543 นาฬิก $\times 19 = ?$
๓. ถ้ามีเงินอยู่ 487 บาท 20 สต. จะแลกธนบัตรวันหนึ่งคนละ 3 สต. 12 สต. ตลอดเวลา 4 สัปดาห์ได้กี่คน ?
๔. หีบบรรจุของเต็มหนักหีบละ 29 กก. 7 ชก. 4 คกก. ถ้ามีอยู่ 85 หีบ จะหนักเท่าไร ?

ชุดที่ ๙

๑. 705 หลา 3 ฟุต 9 นิ้ว $\times 7 = ?$
๒. 17 กกม. 9 ม. 6 ซม. - 79650 มม. = ?
๓. 15 ไมล์ 209 หลา 15 นิ้ว $\times 7$ ฟุต 11 นิ้ว $\times 84 = ?$
๔. เลขจำนวนหนึ่ง เมื่อเอา 68 ทหารได้รบ 93 และเหลือเศษ 49 เลขจำนวนนั้นเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๐

๑. 21 เล่ม 17 วา 4 คีบ 9 นิ้ว $\div 27 = ?$
๒. (7645 นาฬิก + 309 วัน 30 นาฬิก) $\div 26 = ?$

๓. $17345 \text{ มก.} + 6005 \text{ ชก.} + 954 \text{ กก.} + 8001 \text{ ก.} = ?$
 ๔. เด็กคนหนึ่งเกิดเมื่อ 19 ปีมาแล้ว เวลาหนึ่งปี
 ของเขาอายุได้ 49 ปี อยากทราบว่าเขายุ่ง
 อายุมากกว่าบุตรเท่าไร

ชุดที่ ๑๑

๑. พงหาร 15 หลา 2 ฟุต 0 นิ้ว ด้วย 24
 ๒. พงบวกเข้าด้วยกัน 123 ม. 65 ซม. 8. มม. 101
 กกม. 97 ซม. 6 มม. 14 ม. 5 คม. 7 มม.
 ๓. พงหาผลที่ต่างกัน ระหว่าง 7903 นิ้ว กับ 82 ศอก
 ๔. เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. 2466 นายสวัสดิ์
 ของ มาจากห้างเคียลเล้ง ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้
 เสื้อเชิ้ต 5 ตัว ราคาตัวละ 3 บาท 25 สตางค์ รองเท้า
 ผ้าใบ 2 คู่ ราคาคู่ละ 2 บาท 75 สตางค์ หมวกสักหลาด
 ก่า 1 ใบ ราคา 7 บาท 65 สตางค์ เข็มขัด ๑ สาย ราคา 3
 บาท 50 สตางค์ ผ้าเช็ดหน้าครึ่งโหล ราคาโหลละ 4 บาท
 75 สตางค์ ถุงเท้าขาวครึ่งโหล 7 บาท 50 สตางค์
 ได้ชำระเงินรายนี้แล้วตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.
 2466 พงทำใบเสร็จรับเงิน

แบบสอบซ่อม

๑๕๕

ชุดที่ ๑๒

๑. จงทอน 79680 ให้ได้เป็นเส้น แล้วแปลงให้เป็นเมตร
คิด เส้น หนึ่ง ยาว 40 เมตร
๒. จงกระจาย 71 ซม. 9 ม. 7 คม. ให้เป็นเซนติเมตร
๓. ชายคนหนึ่ง ก้าวยาว 2 ฟุต 8 นิ้ว ถ้าเขาก้าวไป 1200
ก้าว จะเป็นทางไกลเท่าไร ?
๔. แม่ค้าคนหนึ่ง ซื้อ น้อยหน้า มา 100 ละ 3 บาท 75 สตางค์
จะ ต้อง มาขาย ผล ละเท่าไร จึง จะได้ กำไร 1 บาท 25
สตางค์?

ชุดที่ ๑๓

๑. $(900 - 798 + 110) \div 11 = ?$
๒. จะ ต้อง เอา อะไร มา บวก กับ 5604 สต. จึง จะได้ 8 ท.
9 บ. 3 สต. ?
๒. จง หัก 7256 นิ้ว ออกจาก 1 ไมล์
๔. ใน ถุง หนึ่ง มี สตางค์ อัน ละ 10 อยู่ 92 อัน อัน ละ 5
สตางค์ อยู่ 85 อัน กับ สตางค์ แยก อีก 907 อัน รวม
เป็น เงิน ทั้ง ถุง เท่าไร ?

ชุดที่ ๑๔

๑. พ.ศ. 19 ชั่วโมง 49 นาที กว้าง 49
๒. พ.ศ. 19 ชั่วโมง 49 นาที กว้าง 49
๓. พ.ศ. 19 ชั่วโมง 49 นาที กว้าง 49
๔. พ.ศ. 19 ชั่วโมง 49 นาที กว้าง 49

ชุดที่ ๑๕

๑. 27 ม. 9 มม. บวก กับ 75 คน เป็นเท่าไร ?
๒. ให้ทอน 8403 สต. เป็นบาท แล้วเขาไป หัก 1 สต. 17 ต.
๓. จะ เอา อะไร บวก กับ 9780 สต. ให้ได้ผลลัพธ์ 110 บ.
๔. ของ สิ่ง หนึ่งหนัก 338 กก. 4 ชก. จะ แบ่ง ออก เป็น ส่วน ส่วนละ 2 กก. 350 ก. ได้กี่ ส่วน ?

ชุดที่ ๑๖

๑. พ.ศ. 22 ชั่วโมง 52 นาที 49 วินาที; 19 ชั่วโมง 14 นาที 54 วินาที; 20 ชั่วโมง 84 นาที 37 วินาที เข้า กว้าง กัน

แบบสอบซ่อม

๑๕๗

๒. ทุ่งคุณ 75 หลา 5 ฟุต 7 นิ้ว กว้าง 39
๓. ทุ่งขาว 500 เส้น 17 วา 8 ศอก 2 นิ้ว กว้าง 44
๔. ไร่หนึ่งมีราคา 8 ต. 8 บ. ลูกหมูไร่หนึ่งมีราคา 1 ต. 1 บ. อยากทราบว่า ไร่ 2 ไร่จะมีลูกหมูกี่ตัว

ชุดที่ ๑๓

๑. ทุ่งหัก 960 ไร่ หักจาก 1 ไร่
๒. $(4560 + 8649) - 17 - 699 = ?$
๓. ถ้าจะเอา 2 ต. ๗ ม. หักออกจาก 2 ต. 17 บ. 4 ศ. 4 ม. จะได้สักกี่ไร่ ?
๔. ไร่ 2 ไร่ มีราคา 2000 บ. ไร่หนึ่งมีราคา 10 ช. 5 ค. ไร่หนึ่งมีราคาเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๔

๑. ทุ่งคุณ 36 ไร่ 24 ไร่ 36 ไร่ กว้าง 63
๒. ทุ่งขาว 2 ไร่ 9 ศอก 1 คืบ 6 นิ้ว กว้าง 29
๓. นายคลองทำงานได้ค่าจ้าง 2 วัน ต่อ 1 บาท 50 สตางค์ ถ้านายคลองได้ค่าจ้าง 19 บาท 50 สตางค์ นายคลองทำงานอยู่กี่วัน ?

๔. ซาห่อหนึ่ง ราคา 1 ถ. 12 สต. ถ้ามีเงินอยู่ 4 ถ. 2 บ. 50 สต. จะซื้อซาได้กี่ห่อ?

ชุดที่ ๑๘

๑. $45 \text{ ปี } 3 \text{ เดือน } 4 \text{ สัปดาห์ } \div 56 = ?$
๒. $(751 \text{ มก. } \times 19) - (310 \text{ ชก. } \div 31)$
๓. ทศาวของเลขจำนวนหนึ่งเป็น 41 ลัพธ์เป็น 201 เศษ 27 อยากทราบว่าเลขจำนวนนั้นเท่าไร
๔. จ้างคนงาน 13 คนซ่อมทางรถไฟ ค่าจ้างคนหนึ่งวันละ 1 บาท 50 สตางค์ ถ้าจ้างอยู่ 2 สัปดาห์ จะสิ้นเงินเท่าไร?

ชุดที่ ๒๐

๑. $(105 \times 29) - (1715 \div 35) = ?$
๒. ลูกปราชตะถั่วลูกหนึ่งหนัก 7 กก. ถ้ามีตะถั่วอยู่หนัก 49 กก. 35 กก. จะหั่นลูกปราชตะถั่วได้กี่ลูก?
๓. จะต้องเอา 7 ลบ 749 ก็ครึ่งจึงจะหมด?
๔. เกิดคนหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2458 อายุได้ 8 ปี เคยมีอายุได้เท่าไร?

ชุดที่ ๒๑

๑. เงิน 384 สล. 12 ฟุต 130 นิ้ว กว้าง 53
๒. ทรัพย์ของเขามาบอกกับ 507 เส้น จึงจะได้ 986 เส้น
19 วา 3 ศอก 17 นิ้ว?
๓. นายหยกนำเงิน 135 บาทไปฝากคลังออมสินประเภทฝาก
สดเกิน คลังก็หักดอกเบี้ยให้บาทละ 3 สตางค์ต่อปี
ถ้านายหยกฝากเงินจำนวนนี้ไว้ 2 ปี จะได้ดอกเบี้ย
เบี้ยเท่าไร?
๔. หนังสือเล่มหนึ่งมี 694 บรรทัด เล่มที่สอง 503
บรรทัด เล่มที่สาม 495 บรรทัด ถ้าได้เก็บคนหนึ่ง
อ่านวันละ 47 บรรทัด จะต้องอ่านอยู่กี่วันจึงจะหมด?

ชุดที่ ๒๒

๑. 32 เส้น 19 วา 3 ศอก 11 นิ้ว $\times 47 = ?$
๒. มีเงินอยู่ 278 บ. 2 ส. 15 สต. จะแลกสตางค์
5 ได้กี่อัน?
๓. 27 ชั่วโมง 19 นาที 57 วินาที $56 = ?$
๔. ถัง 36 ผล ราคา 1 ส. ถ้าซื้อถังอย่างนี้ ๕๕
เงิน 17 บาท 3 ส. จะได้ถังกี่ผล?

๑. จงบวก 7239 สต.; 1396 บ.; สตางค์ 951 อัน
เข้าด้วยกัน

๒. จงคูณ 29 หลา 2 ฟุต 823 นิ้ว ด้วย 48

๓. จงหัก 7239 ม. 2 คม. 5 ซม. ออกจาก 6857 ม.
3 คม. 18 ซม.

๔. จงทำบัญชีรับจ่ายของร้านนายเงิน พาณิช

รับ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 24..... นายแสง
ส่งเงินมาใช้หนี้ 1167 บาท 18 สตางค์ ตาม
ใบสำคัญที่ 95 ขายถาดแอลูมิเนียมได้ 5 ใบ
ราคาใบละ 7 บาท 50 สตางค์ ขายร่มผ้า
ได้ 9 คัน ราคาคันละ 3 บาท 75 สตางค์

จ่าย วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 24..... จ่ายเงิน
เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 24..... ให้ลูกจ้าง
2 คน คนละ 15 บาท จ่ายเงินให้ค่าข้าวสาร
56 บาท 70 สตางค์ ส่งเงินไปใช้ให้ทางเรือน
ลิตทอลที่สิงคโปร์ 369 บาท 17 สตางค์

แบบสอบซ่อม

അം

ชุดที่ ๒๔

๑. มีเงินอยู่ 73 บาท จะแจกให้เด็กคนละ 1 บาท 8 สตางค์
จะมีเด็กมารับกี่คน?
๒. น้อยมีสตางค์แดงอีกอัน พี่ก็มีสตางค์ห้าเท่านี้ขึ้น
เหมือนกัน ถ้าเงินที่น้อยมีนี้รวมได้ 2 ซึ่ง 10 คำสั่ง
พี่จะมีเงินเท่าไร?
๓. $654 \div 19$ ว่า 3 คอก 27 นิ้ว $\div 74$ ได้ผลลัพธ์
เท่าไรและเหลือเศษเท่าไร?
๔. ซื้อถุงเท้ามา 3 โหลราคา 27 บาท ถ้าขายไป
คู่ละ 1 บาท 25 สตางค์ เมื่อขายหมดจะได้กำไร
เท่าไร?

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

12 สด. ถ้าคิดแค่เก้าอี้เท่านั้นเป็นราคา 27 บ. 20 สด.
จะเป็นราคาโต๊ะเท่าไร?

ชุดที่ ๒๖

๑. 679 ช. 13 ค. 3 บ. 50 สด. สบ กว๊วย 9672 บ.
ที่เหลือนั้นจะเป็นสตางค์สิบกี่ชิ้น?
๒. ถ้าเอา 54 ตาราง 1326 บ. 1 ส. 24 สด. จะได้ผลลัพธ์
เป็นกี่สตางค์?
๓. ช่างนาผู้หนึ่งซื้อผ้า 5 ตัว กับ ขวัญ 15 ตัว รวมเป็น
ราคา 925 บาท ถ้าผ้าราคาตัวละ 65 บาท ช่าง
ทราบว่า ขวัญราคาตัวละเท่าไร
๔. ข้าพเจ้านำเงิน 200 บาท ไปฝากคลังออมสินไว้ในประเภท
ฝากประจำวัน คลังคิดดอกเบี้ยให้ 100 ละ 2 บาท
ต่อปี ถ้าข้าพเจ้าได้รับดอกเบี้ยมาจากคลัง 12 บาท
ช่างทราบว่าข้าพเจ้าฝากเงินไว้นานกี่ปี

ชุดที่ ๒๗

๑. วงลบ 7932 สตางค์ห้า กว๊วย 5979 สด. แล้วตอบ
เป็นค่าตั้ง
๒. นาย ก. ฝากเงินไว้วันละ 3 ส. จะต้องฝากอยู่กี่วัน จึง

จะได้เงินรวมทั้งสิ้น 2 ชั่ง 50 สติงค์

๓. บ้านกับสวนเป็นราคา 5600 บ. ถ้าบ้านมีราคา ๙ เท่า
ของสวน บ้านนั้นราคาเท่าไร ?

๔. แร่เงินก้อนหนึ่งหนัก 238 ก. 9 ชก. 5 มก. จะ
ทำเหรียญให้ได้ 111 เหรียญ จะหนักเหรียญละ
เท่าไร ?

ชุดที่ ๒๘

๑. $793 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 19 \text{ สต. } + 399 \text{ ส. } 50 \text{ สต. } + 196 \text{ ท. } 97 \text{ สต. } + 12 \text{ ช. ครึ่ง} = ?$

๒. $117 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 2 \text{ สต. } \times 79 = ?$

๓. พหุคูณ 19 ช. 13 ค. 3 บ. ขอบเสีย 9701 สต.

๔. ถ้าเด็กคนหนึ่งเดินได้ก้าวละ 1 ฟุต 8 นิ้ว จะต้อง
เดินกี่ก้าวจึงจะไปได้ไกล 500 หลา ?

ชุดที่ ๒๙

๑. $3937 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } \div 75 = ?$

๒. 1 สัปดาห์มีกี่นาที ?

๓. $20 \text{ วา } + 15 \text{ ศอก } + 24 \text{ คืบ}$ เป็นกี่นิ้ว ?

๔. ข้าพเจ้าได้เงินเก็บออมละ 4 ชั่ง จ่ายเป็นค่าอาหาร

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

เสีย 120 บาท เครื่องหุงต้ม 45 บาท ค่าเช่า
บ้าน 30 บาท ค่าคนใช้ 2 คนคนละ 12 บาท
ค่าไฟฟ้า 9 บาท 25 สตางค์ ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด
อีก 65 บาท ในเดือนหนึ่ง ข้าพเจ้า จะมีเงินเหลือ
เท่าไร ?

ชุดที่ ๓๐

๑. 25 จ. 11 ท. 3 บ. 32 คน จะเป็นเท่าไร ?
๒. 729 จ. 13 ท. 3 บ. 3 ส. 5 สต. ชัก ออกเสีย
เท่าไรจึงจะเหลือ 368 จ. 16 ท. 1 บ. 29 สต. ?
๓. ว่าง 4 น. วันจันทร์ ถึง 18 น. วันอังคาร มีกี่ชั่วโมง ?
๔. ทหาร ผู้หนึ่ง เดินได้ ก้าวละ 2 ฟุตครึ่ง ถ้าเดิน อย่าง
เร็ว จะเดินได้ นาทีละ 108 ก้าว เดิน อยู่ 2 ชั่วโมงครึ่ง
จะไปได้ไกลเท่าไร ?

ชุดที่ ๓๑

๑. ผลบวกของจำนวนเหล่านี้รวมกัน เป็นเท่าไร ? คือ
7319 สต. ; 650 ส. ; 1700 สตางค์ ห้า, 964 สตางค์ สิบ.
๒. 273 ท. 9 บ. 57 สต. ชัก ออกเสีย 7963 สต.
เหลือเท่าไร ?

แบบสอบข้อ

๒๐๕

๓. เงิน 2110.05 บ. 5 สต. จะซื้อกระถางราคาบาทละ 3 บ.
1 สต. 10 สต. ได้กี่กระถาง?
๔. 70 ช. 70 ค. 72 บ. 300 สต. เงินทุก ๆ จำนวนนี้
จะรวมกันแล้วแลกเงินได้ถึงกี่สต.

ชุดที่ ๓๒

๑. 76320 บ. 2 สต. 14 สต. นี้ ให้เขา 72 บาท
๒. 61793 สตางค์ห้า ให้ทำเป็นชั่ง?
๓. ชายผู้หนึ่งขายส้ม 400 ผล 25 ผลต่อบาท อีกคน
หนึ่งขายมะพร้าว 432 ผล 3 ผลต่อสต. ใครจะได้เงิน
มากกว่ากันเท่าไร?
๔. ชายผู้หนึ่งมีเงินฝากธนาคารไว้ ในเวลาต้นเดือน 729.50 บ.
และต่อมาในระหว่างเดือนนี้ ได้ขอใบสั่งจ่ายเงินไป
2 ราย คือ 79.37 บ. 214.43 บ. แต่ได้ส่งเงินไป
ฝากในธนาคารอีก 133.50 บ. ในต้นเดือนนี้จะมี
เงินเหลืออยู่ในธนาคารเท่าไร?

ชุดที่ ๓๓

๑. จะต้องเขาอะไร มากุณ กับ 72 บ. 3 สต. จึงจะได้
873 บ. ?

๒. 9327 บ. 5 สต. ให้หักออกเสีย 96359 สต. เหลือเท่าไร?
๓. ซื้อน้ำโซดา 150 โหล โหลละ 2 บ. 25 สต. เมื่อส่งชวทไปส่งคืนไป เขาหักให้ค่าชวทโหลละ 1 บ. จะต้องเสียเงินเท่าไร?
๔. ซื้อดินสอทำมาราคา 100 แท่ง ต่อ 4 บ. 50 สต. ถ้าขายไป 500 แท่ง ราคาแท่งละ 6 สต. จะได้กำไรเท่าไร?

ชุดที่ ๓๔

๑. เลี้ยวของ 2800 สต. เป็นกี่องศา?
๒. ขายข้าวไป 75 กระสอบเป็นราคา 1342 บ. 50 สต. ถ้ากำไรกระสอบละ 75 สต. อยากทราบว่าซื้อข้าวมาเป็นราคาเท่าไร?
๓. ถ้าขายรถยนต์คันหนึ่งไปเป็นราคา 2425 บ. จะยังขาดทุนอยู่ 175 บ. ถ้าขายไป 2650 บ. จะได้กำไรหรือยังขาดทุนเท่าไร?
๔. ถ้าจะปักเสาทำรั้วรอบทั้ง 4 ด้าน ซึ่งยาว 5 ซม. เสาห่างกันแต่ละ 25 ม. จะต้องใช้เสากี่ต้น?

ชุดที่ ๓๕

๑. ผลบวกของเลข 4 จำนวนเป็น 460 หลา 1 ฟุต 3 นิ้ว
ทราบจำนวนบวกอยู่ 3 จำนวน คือ 75 หลา 2 ฟุต
9 นิ้ว ; 124 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว ; 25 หลา 7 นิ้ว
อีกจำนวนหนึ่งเท่าไร ?

๒. $(736 \times 15) \times (509 \div 25) - (60525 \div 75) = ?$

๓. 3983 ท. 3 บ. 3 ส. 7 สต. แบ่งให้คน 29 คน
จะได้คนละเท่าไร ?

๔. นาย ก. กับ นาย ข. ไปซื้อตราไปรษณียากรเพื่อทำการ
ไปรษณีย์ ทั้ง 2 คนนี้ซื้อได้จำนวนตราไปรษณียากร
เท่ากัน แต่ของนาย ก. นั้นเป็นอย่างดวงละ 10 สต.
ของนาย ข. อย่างดวงละ 2 สต. นาย ข. ซื้อสิ้น 7 ส.
13 สต. นาย ก. จะซื้อสิ้นเท่าไร ?

ชุดที่ ๓๖

๑. 1 โยชน์ 23 เส้น 7 วา เป็นกี่วา ?

๒. 19 บ. 3 ส. 7 สต. $\times 19 = ?$

๓. เรือเมล์ลำหนึ่งแล่นได้นาทีละ 5 เส้น 15 วา ถ้า

ถนนทางไกล 2432 เส้น 5 วา กี่ชั่วโมงจึงจะถึง?

๔. 2 ศอก เท่า กับ 1 เมตร ถ้า 36 วา 4 ศอก จะเป็นกี่เมตร
ชุดที่ ๓๗

๑. 329 ช. 15 ค. ๓ บ. 2 ส. 18 สท. หัก ออกเสีย
218 ช. 12 ค. 3 บ. ๕๕ สท. เหลือ เท่าไร?
๒. ถ้า มีเงิน อยู่ 1500 บาท จะจ่ายให้แก่คนงานคนละ
1 บ. 50 สท. ได้กี่คน?

๓. 361 ค. 5 บ. 43 สท. $\times 62 = ?$

๔. ถ้าฉัน แยก ผ้า ลูกไม้ ให้แก่เด็กหญิง 36 คนคนละ 18
ศลาแล้วยังเหลือ อยู่อีก 19 ศลา เมื่อแรกฉัน มีผ้า
อยู่ กี่ศลา?

ชุดที่ ๓๘

๑. เชือกยาวเส้นละ 3 เส้น 17 วา 2 ศอกคือ เท่ากัน
เข้า 57 เส้น จะยาวเท่าไร?
๒. ชายผู้หนึ่งเก็บเงินได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้เสมอ ราย
ได้ของเขาเห็นวัน 3 บ. 12 สท. ในปีหนึ่งเขาจะมี
เงินเท่าไร? (คิด 365 วันเป็นปี)
๓. วาคาพุทรา 16 ผลต่อ 1 สทาค่า ถ้าซื้อ สั้นเงิน

๕ บาท 75 สตางค์ จะได้พัสดุ กี่ผล?

๔. ใน 2 สัปดาห์ ใช้เงินสิ้นไป 56 ท. 2 บ. 10 สต. จึงคิดเฉลี่ยกันว่า วันหนึ่งได้ใช้จ่าย สิ้นไปเท่าไร

ชุดที่ ๓๕

๑. จะต้องเอาอะไร มาคูณ กับ 79 จึงจะได้ได้ผลน้อยกว่า 5435 เพียง 537?

๒. ให้หัก 730 ท. 5 บ. 3 สต. 12 สต. ชดจาก 7830 บ. 1 สต.

๓. เสาคู่รถตามทางรถไฟหักทางตามระยะ 30 วา ถ้าทางรถไฟยาว 705 เส้น จะเป็นเสา กี่ต้น?

๔. ชายผู้หนึ่งหาเงินได้วันละ 7 บาท 40 สตางค์ ถ้าเขาหาอยู่ 35 สัปดาห์ จะได้เงินเท่าไร? (ถ้าสัปดาห์หนึ่งทำงานแค่เพียง 6 วัน)

ชุดที่ ๔๐

๑. ถ้าชายคนหนึ่งเดิน 60 ก้าวต่อเส้น หากเขาเดินจากบ้านไป สู่ที่ทำการ เป็นระยะทาง 58 เส้น ทั้งไปทั้งมา เขาจะเดินกี่ก้าว?

๒. เงิน 397 บ. 3 สต. 10 สต. ถ้าแตกเป็น อันตร

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

- ต่างกัน จะได้มากกว่า แดกเป็นอันละห้าสตารางเท่าไร ?
๓. คินสอ หีบหนึ่ง มี 144 แท่ง แท่งหนึ่ง ยาว 5 นิ้ว - เหา
เรียงต่อกัน เข้า 5 หีบ จะยาว เท่าไร ?
๔. เชือกเส้นหนึ่ง ยาว 13 ม. 2 คม. 3 ซม. จะต้อง ตัด
ออกให้เป็นท่อน ท่อนละเท่า ๆ กัน ท่อนละ 31 ซม. 5 มม.
จะได้กี่ ท่อน และยังเหลือเศษ อีกเท่าไร ?

ชุดที่ ๔๑

๑. ให้หา 76 ตาราง ผลลบ ของ 97628 ลบ. กับ 27 ข.
59 บ. 60 ลบ.
๒. เกิดคนหนึ่ง หาเงินได้ ในหนึ่งวัน สัปดาห์ละ 5 บาท บ
ที่ สอง หาได้ มากกว่า บ ที่หนึ่ง สัปดาห์ ละ 1 บาท บ
ที่สามหาได้ มากกว่า บ ที่สอง สัปดาห์ ละ 1 บาท ใน
3 บ เขา หาเงินได้ 52 สัปดาห์ จะได้เงิน เท่าไร ?
๓. มีบ้าน อยู่กลุ่มหนึ่ง ยาว 39 เส้น ถ้า ตัด ออกเป็น
ท่อน ท่อน ละ 26 นิ้ว จะได้ กี่ ท่อน ?
๔. จง แบ่ง เงิน 100 บาท ให้แก่ ก. ข. ค. ได้ ก. ได้
มากกว่า ข. หรือ ค. 1 บาท อยากทราบว่า จะได้
คนละเท่าไร

แบบฝึกหัดระคน

๒๑๑

ชุดที่ ๔๒

๑. เงินสี่สิบลูกหนึ่ง กับสตาลค์สิบ ชักลูกหนึ่ง มีจำนวน อันเท่ากัน แต่ลูกที่ได้เงินสี่สิบลูกคิดเป็นเงิน 7 ชั่ง 5 ตำลึง อยากทราบว่าสตาลค์ในลูก ชักใบหนึ่งคิดเป็นเงิน เท่าไร
๒. พ่อค้าคนหนึ่ง ซื้อข้าวเปลือกมา ราคา ถึง ละ 5 ส. 10 สก. ๕ ๕ ชั่ง ๕ ช. ๕ ส. ๕ สก. มาขายถึงละ 6 ส. 12 สก. ๕ ๕ ชั่ง ๕ ช. ๕ ส. ๕ สก. จะกำไรเท่าไร ?
๓. ถ้าซื้อส้ม 2 ผล 5 สก. ซื้อส้มเงิน 12 บ. จะเป็นส้มกี่ผล ?
๔. โรงนา 14 หลังกับที่นาแปลงหนึ่ง ราคา 4900 บาท ถ้าที่นา ราคา 700 บาท อยากทราบว่าโรงนา ราคา หลัง ละ เท่าไร

แบบฝึกหัดระคน

๑. มีเงินอยู่ 750 ช. ซื้อเรือไฟ 13 ลำ ราคาถึงละ 40 ช. 13 ต. 3 บ. จะยังเหลืออยู่อีกเท่าไร ?
๒. ชายควายไป 95 ตัว ราคาตัวละ 107 บ. 3 ส. 12 สก. แล้วเขาเงินรายนี้ไปซื้อที่ดิน 19 ห้างจะเป็นราคา ห้างละเท่าไร ?

๓. ถ้าซื้อหนึ่งลิตรราคาเล่มละ 1 ส. 13 สต. ด้วยเงิน 28 ค. 23 สต. ก็จะมีเงินได้กลับกี่เล่ม?
๔. เรือหนึ่งกับเครื่องเรือ รวมกันราคา 480 บ. แต่เรือมีราคา 2 เท่าของเครื่องเรือ อยากทราบว่าเรือราคาเท่าไร
๕. ล้อรถจักรยานรอบได้ 6 ฟุต 2 นิ้ว ถ้ารถแล่นไปเป็นระยะทาง 4 ไมล์กับ 5 ฟุต ล้อนี้จะมีรอบกี่รอบ?
๖. เงินจำนวนหนึ่งเมื่อเอา 84 บาท จะได้ผลลัพธ์เป็น 13 ช. 8 ค. 3 บ. 17 สต. เงินจำนวนนั้นเท่าไร?
๗. ชายผู้หนึ่งขายหิ้งงาแล้ว 24 หิ้ง ราคาหิ้งละ 7 ช. 62 บ. แล้วเขาเงินรายวันมาแจกให้บุตรชาย 7 คน จะได้คนละเท่าไร?
๘. ข้าพเจ้ามีผ้า 27 คืบ ถ้าจะขายคืบละ 83 บ. จะต้องขายสักกี่คืบจึงจะพอใช้คืน 1909 บ.?
๙. ข้าพเจ้าเข้าบ้านอยู่เดือนละ 73 บ. 2 ส. ได้ใช้ค่าเช่าไปแล้ว รวมหมดด้วยกันเป็นเงิน 3020 บ. อยากทราบว่าข้าพเจ้าอยู่ในบ้านนี้นานเท่าไร
๑๐. อยากจะซื้อวัวสัก 29 ตัว ราคาตัวละ 6 ค. 3 บ.

1 ส. จึงได้ขายข้าวไป 1000 ถัง ถึงละ 5 ส. 12 สต.
จะพอซื้อวัวแล้วหรือยัง ? ถ้ายัง จะต้องหาซื้อเท่าไร ?

๑๑. พงหาร (765 กม. 30 กม. - 5907 กม.) ด้วย 19

๑๒. นาฬิกาเรือนหนึ่งเดินช้าวันละ 8 นาที 14 วินาที ถ้า
เดินอยู่ 2 สัปดาห์จะช้าไปเท่าไร ?

๑๓. ถ้าวันจันทร์ข้าพเจ้าเดินได้ 7 ไมล์ 27 หลา วันอังคาร
เดินได้ 18 ไมล์ 7 หลา วันพุธเดินได้ 19 ไมล์
69 หลา วันพฤหัสบดี 30 ไมล์ 370 หลา รวม
4 วันข้าพเจ้าเดินไปไกลเท่าไร ?

๑๔. พงแบ่งเงิน 1107 บ. ให้แก่ชาย 2 คน หญิง
2 คน เด็ก 4 คน ให้ได้คนละเท่าๆ กัน จะได้
คนละเท่าไร ?

๑๕. ถ้าแบ่งเงิน 1714 บ. ให้แก่ชาย 7 คน และ
หญิง 6 คน แต่ต้องให้ชาย มากกว่าหญิง คนละ
24 บ. ทั้งนี้หญิง จะได้รับคนละเท่าไร ? และชาย
ได้คนละเท่าไร ?

๑๖. พงหารราคาของ (109 ก. - 706 กก.) -
(264 มก. + 492 ชก.)

๑๗. จงแบ่งเงิน 495 บ. ให้แก่ชาย 19 คน แต่ต้องให้คนที่หนึ่ง ได้มากกว่าคนอื่น ๆ 2 เท่า ทั้งนี้คนที่หนึ่ง จะได้เท่าไร? และนอกจากนี้ จะได้คนละกี่มากน้อย?
๑๘. ถ้าแบ่งเงิน 288 ท. ให้แก่ชาย 25 คน แต่ให้คนที่หนึ่ง ได้เท่ากับคนที่หลายมารวมกัน ทั้งนี้จะได้ร่วมนคนละเท่าไร?
๑๙. ชนรถไฟไปไกล 25 เส้น ถ้าต้องเสียค่าโดยสาร 25 เส้น ค่า 5 สต. รวมหมดด้วยกันเป็นเงินเท่าไร?
๒๐. ถ้า ก่อถนนสายหนึ่งยาว 45 เส้น เป็นราคาจ ๖๖ 5 บ. 50 สต. รวมหมดด้วยกันเป็นเงินเท่าไร?
๒๑. สวนของข้าพเจ้า ปลูกโดยรอบได้ 18 เส้น 12 วา คิดเป็นเมตรได้เท่าไร?
๒๒. ชายคนหนึ่งชุกท้องร้องในวันหนึ่งได้ยาว 3 หลา 3 ฟุต ถ้าเขาชุกอยู่ 79 วัน จะชุกท้องร้องได้ยาวเท่าไร?
๒๓. ข้าพเจ้านำเงินไปฝากธนาคารไว้รายหนึ่งได้ร่วมนคนละ 91 บ. 15 สต. อยากทราบว่า จะต้องฝากเงิน

นั้นไว้นาน สัก เท่าไร จึงจะได้คอกเบี้ยรวมเป็น 1367 บ.
25 สต.

๒๔. ผ้า 8 พับพับหนึ่ง มี 28 หลา ราคาหลาละ 25 สต.
อยากทราบว่า ราคาผ้าทั้งหมดเท่าไร

๒๕. ชายผู้หนึ่งหาเงินได้ 250 บาทใน 40 สัปดาห์ ถ้า
หักการใช้จ่ายในระหว่างเวลาเท่านี้แล้ว คงมีเงิน
เหลืออยู่ 40 บาท อยากทราบว่าใน 40 สัปดาห์
นั้น เขา จะใช้จ่ายไป สัปดาห์ละเท่าไร

๒๖. ข้าพเจ้าเดินทาง อยู่ 18 วัน วันหนึ่งไปได้ 386 เส้น
18 วา รวมหมดด้วยกันเป็นหนทางกี่เมตร

๒๗. ควาย 2 ตัวกับเกวียน 1 เล่ม ราคา 400 บาท
50 สตางค์ ถ้าเกวียนราคา 70 บาท 50 สตางค์
อยากทราบว่า ราคาควายตัวละเท่าไร

๒๘. เด็กชายแจ่มมีเงิน 3 บาท 91 สตางค์ เด็กชาย
แจ่มมีเงิน 6 บาท 11 สตางค์ และเด็กชายจวน
มีเงิน 14 บาท 61 สตางค์ ถ้าเขาจะเอาเงินทั้ง
สามคนแบ่งให้เท่า ๆ กัน จะได้คนละเท่าไร

๒๙. ชาย 2 คนแจวเรือได้ชั่วโมงละ 85 เส้น ถ้าเขา

แฉว อยู่ วัน ละ 6 ชั่วโมง สักกี่วัน จึง จะถึง คำขลุ่ย
ไกล 2 โยชน์ 220 เส้น ?

๓๐. รถไฟคันหนึ่ง แล่นวัน ละ 2450 เส้น 18 วา ถ้า
แล่นอยู่ 2 สัปดาห์ จะไปได้ไกล เท่าไร ? แล้ว
แปลงเป็น เมตร

๓๑. ชายผู้หนึ่ง เดินไปหาทะเล 2 เส้น 1 วา ถ้าเขาเดิน
วัน ละ 6 ชั่วโมง 5 วันครึ่ง จะไปได้ไกล เท่าไร ?

ฝ้ายแล้วต่อรัก
 เถวียมพริ้วพริ้วมเพื่อใน
 สมัยทรงภัย
 เถวียมอยู่ไม่ช้า

มาชัย
 บัดนี้
 ถึงชาติ
 เมื่อป้องกันตัว
 ๕.๖

๑. 31

